

รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เรื่อง การพัฒนามาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์
อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
THE DEVELOPMENT OF HOME STAY STANDARD
AT PITAK ISLAND COMMUNITY LANGSUAN DISTRICT
CHUMPHON PROVINCE

ได้รับการจัดสรรงบประมาณวิจัย ประจำปี 2551

จำนวน 84,000.- บาท

หัวหน้าโครงการ

นายชลตรงค์ ทองสง

ผู้ร่วมโครงการ

นายอำนาจ รักษาพล

งานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์

...../...../2551

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่องการพัฒนามาตรฐานที่พักสัมผัสนวัตกรรมชุมชนบhumชนเกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย จากสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการ การเกษตร ในปีงบประมาณ 2551 เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 84,000.- บาท(แปดหมื่นสี่พันบาทถ้วน) ซึ่งบัดนี้ โครงการวิจัยได้เสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงใคร่ขอนำเสนอโครงการวิจัยฉบับนี้ โดยหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในเรื่องการท่องเที่ยวแบบที่พักสัมผัสนวัตกรรมชุมชนไม่ มากก็น้อย

คณะผู้จัดทำวิจัย

สารบัญเรื่อง

	(หน้า)
สารบัญตาราง	ก
สารบัญภาพ	ข
บทคัดย่อ	1
ABSTRACT	2
คำนำ	4
วัตถุประสงค์	5
ผลสำเร็จที่คาดว่าจะได้รับ	5
การตรวจเอกสาร	6
อุปกรณ์และวิธีการ	29
ผลการวิจัย	36
วิจารณ์ผล	85
สรุป	89
เอกสารอ้างอิง	91
ภาคผนวก	93

(ก)

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตัวชี้วัดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	43
2. การจำแนกเขตท่องเที่ยวตามหลักช่วงชั้นโอกาส นันทนาการ	46
3. การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	50
4. ข้อมูลทั่วไปของของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเกาะ พิทักษ์	54
5. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านที่พัก	60
6. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านอาหาร และโภชนาการ	62
7. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านความ ปลอดภัย	64
8. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านการ จัดการ	66
9. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านกิจกรรม	68
10. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้าน สิ่งแวดล้อม	70
11. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้าน มูลค่าเพิ่ม	72
12. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านการ ส่งเสริมการตลาด	74
13. แสดงค่าเฉลี่ยมาตรฐานด้านต่างๆของที่พักสัมผัส วัฒนธรรมชนบท ชุมชนเกาะพิทักษ์	75

(๗)

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. กรอบแนวคิดในการวิจัย	28
2. เขตการท้องที่ตามหลักช่วงชั้นโอกาสทางนันทนาการของ เกาะพิทักษ์	48
3. ภาพประกอบการวิจัย	122

การพัฒนามาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท
ชุมชนเกาะพิทักษ์
อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
THE DEVELOPMENT OF HOME STAY STANDARD
AT PITAK ISLAND COMMUNITY
LANGSUAN DISTRICT CHUMPHON PROVINCE

ชลตรงค์ ทองสง อำนาจ รักษาพล
CHONDARONG TONGSONG AMNAT RUGSAPOL

มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร
อ.ละแม จ.ชุมพร

บทคัดย่อ

การพัฒนามาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการจัดการการท่องเที่ยวแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเกาะพิทักษ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทและเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการที่พักสัมผัสวัฒนธรรม ชนบทของชุมชนเกาะพิทักษ์ ทำการศึกษาโดยวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (Swot Analysis) ของที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์ การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวตามหลักเกณฑ์การจำแนกช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ (Recreation Opportunity Spectrum : ROS) และการประเมินสถานภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Evaluation of Nature-based Tourism Site Potential : ENTSP) การประเมินมาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและนำผลจากการวิเคราะห์ในด้านต่างๆมาพัฒนาที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทของชุมชนเกาะพิทักษ์ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์จุดแข็ง พบว่าเกาะพิทักษ์มีทรัพยากรที่มีความโดดเด่น มีอาหารทะเลที่สดรสชาติดี การมีผู้นำที่เข้มแข็ง ความปลอดภัย ความสามัคคีในชุมชน ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว การมีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม การบริการที่ดีและการได้รับรางวัลมาตรฐานโฮมสเตย์ ด้านจุดอ่อนคือ เกาะพิทักษ์ยังขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ขาดการ

ประชาสัมพันธุ์ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหาการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว ขาดมัคคุเทศก์ ขาดกิจกรรมการท่องเที่ยว ขาดเงินทุนและขาดสินค้าของที่ระลึกที่น่าสนใจ ด้านโอกาส เกษะพินักซ์ได้รับการสนับสนุนจากนักท่องเที่ยวและหน่วยงานภายนอก คนในชุมชนได้รับการฝึกฝนทักษะด้านต่างๆ กระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ด้านอุปสรรคคือเรื่องฤดูกาล ปัญหาราคาน้ำมันและค่าครองชีพ ปัญหาสิ่งปฏิกูลจากทะเล ปัญหาการติดต่อประสานงาน ปัญหาการแข่งขันด้านธุรกิจและปัญหาการปฏิบัติตัวที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว ในการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์พบว่าเกาะพิทักษ์อยู่ในช่วงขั้นโอกาสด้านนันทนาการประเภทกึ่งพัฒนา มีค่าคะแนนเท่ากับ 1.92 และการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติพบว่าเกาะพิทักษ์มีศักยภาพอยู่ในระดับสูง มีค่าคะแนนเท่ากับ 2.67 จากการประเมินมาตรฐานที่หักล้างผลวัฒนธรรมชนบทพบว่าเกาะพิทักษ์มีคะแนนอยู่ในระดับดีมาก มีค่ามาตรฐานเฉลี่ย 3.99 ขั้นตอนสุดท้ายคือการพัฒนามาตรฐานที่หักล้างผลวัฒนธรรมชนบทของชุมชนเกาะพิทักษ์ โดยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ด้านต่างๆมาพัฒนาในส่วนที่เกาะพิทักษ์ยังบกพร่องอยู่ ประกอบไปด้วยการจัดการอบรมเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพัฒนาที่หักล้างผลวัฒนธรรมชนบท การเป็นมัคคุเทศก์ที่ดี การบริการการเป็นเจ้าบ้านที่ดีและการจัดทำแผนพัฒนาประชาสัมพันธุ์การท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์

ABSTRACT

The development of a Home stay standard at Pitak island community, Langsuan District Chumphon Province. The purposes were to increase capacity of tourism management of a Home stay and to create a learning process at Pitak island community for developing the tourism of a Home stay. To make satisfaction for a Home stay user at Pitak island community. There was to make a study by analyzing strengths, weaknesses, opportunitise, threats (SWOT Analysis) of a Home stay at Pitak island community. (Evaluation of Recreation Opportunity Spectrum : ROS) and (Evaluation of Nature-based Tourism Site Potential : ENTSP) evaluations of a Home stay Standard were followed by a standard of the Ministry of Tourism and Sport. and took the results from different analysis to develop a Home stay at Pitak island community. The strengths analysis resulted at Pitak island were outstanding having, Fresh and Delicious Seafood, having a good leader, Safety, Unity in community, Various of tourism places, a Beautiful culture, a Good service and received the Home stay standard award. Weaknesses were Pitak island

didn't get any support from Government, Environmental problems, No public relations, No facilities, Communicative problems, No Guides, No tourism activities, No investment and No interesting souvenirs. Opportunities, Pitak island was supported from tourists and outside units, People in community were trained various skills, Conservative environmental tourism trend. Threats were seasons, Oil price and Cost living problems, Rubbishes from the sea, Coordinating problems, Business competition problems and tourists behaviour problems. The evaluations of tourism at Pitak island were Recreation Opportunity Spectrum : ROS ; Sami – Development , a score valued equal to 1.92 Point and the evaluation of Nature – based Tourism Site Potential : ENTSP ; Potential of Pitak island was high level, a score valued equal to 2.67 Point from the evaluation of a Home stay standard, Pitak island had a very good score level. An average standard score was 3.99 Point , Last step was the Standard development of Home stay at Pitak island. By taking the data from other the analysis to improve other parts of Pitak island which were still deficient. There were Consists of making a training in a topiced Sustainable tourism, an Eco-tourism, a Home stay, How to be a good guide, Service, How to be a good host and How to make a brochure for promoting tourism at Pitak island community.

คำนำ

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นับเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศได้อย่างมหาศาลนั้นเป็นเพราะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้งบประมาณในการลงทุนต่ำ แต่ได้รับผลตอบแทนสูง ประกอบกับประเทศไทยมีทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยวอยู่อย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี แหล่งบันเทิง หรือกีฬา จากความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวนี้เองได้ทำให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงติดอันดับโลก ในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยปีละหลายล้านคน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยนับวันก็ได้มีการขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกภูมิภาคของประเทศ ขณะเดียวกันรูปแบบของการท่องเที่ยวก็มีความหลากหลายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นลักษณะการท่องเที่ยวแบบผจญภัย การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิง การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หรือจะเป็นการท่องเที่ยวแบบ “ ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ” (Home stay) เป็นต้น

การท่องเที่ยวแบบ “ ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ” หรือที่เรียกคนทั่วไปรู้จักกันในชื่อของการท่องเที่ยวแบบ “ โฮมสเตย์ ” เป็นลักษณะการรวมเอาการให้บริการสถานที่พักแรมและการบริการกิจกรรมการท่องเที่ยวมารวมกันไว้ด้วยกัน ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถพักค้างคืนและทำกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกันไปได้ ทำให้การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ เริ่มได้รับความนิยมสูงขึ้นในปัจจุบัน หลายชุมชนหันมาประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะเช่นนี้ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่โดยส่วนใหญ่จะเป็นการให้บริการโดยชุมชนเอง ทำให้รูปแบบของการให้บริการยังขาดมาตรฐาน เมื่อเทียบกับการให้บริการของภาคเอกชน ทำให้ “ ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ” ยังได้รับความนิยมอยู่ในวงจำกัดของผู้ที่สนใจเท่านั้น

ชุมชนเกาะพิทักษ์ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเกาะแห่งหนึ่งในอ่าวไทย รอบ ๆ เกาะพิทักษ์มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางทะเล สัตว์น้ำ แนวปะการัง ตลอดจนทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์สวยงาม ทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวในเกาะพิทักษ์อยู่อย่างสม่ำเสมอ และปี พ.ศ. 2538 ชุมชนเกาะพิทักษ์ก็ได้พัฒนา “ ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ” ขึ้น ซึ่งก็ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวค่อนข้างดี แต่ในปัจจุบันเมื่อการท่องเที่ยวในลักษณะเช่นนี้มีมากขึ้น อัตราการแข่งขันก็เริ่มสูงขึ้นด้วยเพราะนักท่องเที่ยวมีโอกาที่จะเลือกชุมชนที่จะเดินทางไปประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวได้มากขึ้น ซึ่งโดยส่วนใหญ่ปัญหาของการให้บริการ “ ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ”

ของชุมชนเกาะพิทักษ์และชุมชนอื่น ๆ ในประเทศไทย นั่นก็คือ มาตรฐานในด้านการให้บริการในด้านต่างๆ นั่นเอง

โครงการวิจัยเรื่อง “ การพัฒนามาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ” ชุมชนเกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เป็นโครงการวิจัยและพัฒนา

(Research and Development : R&D) ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยมุ่งเน้นการพัฒนามาตรฐานการให้บริการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home stay) ตามรูปแบบที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ตั้งไว้ ซึ่งจะเน้นในการพัฒนาการให้บริการนักท่องเที่ยว ความปลอดภัย สภาพแวดล้อม และการพัฒนาทางด้านการตลาดของที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท อันจะเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนดูแลรักษาสภาพแวดล้อมภายในชุมชนเกาะพิทักษ์ควบคู่ไปด้วยกัน

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการจัดการท่องเที่ยวแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทของ ชุมชนเกาะพิทักษ์
2. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเกาะพิทักษ์ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท
3. เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทของชุมชนเกาะพิทักษ์

ผลสำเร็จที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นประโยชน์ต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือชุมชนเกาะพิทักษ์สามารถนำการพัฒนาที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท มาส่งเสริมสมรรถนะในการแข่งขันด้านการตลาดการท่องเที่ยวได้
2. เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต โดยเมื่อสิ้นสุดโครงการ ชุมชนสามารถที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ตามหลักเกณฑ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
3. บริการความรู้แก่ประชาชน ชุมชนสามารถนำความรู้ด้านที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทที่ถูกต้อง เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน
4. เป็นองค์ความรู้ในการวิจัยต่อไป ชุมชนอื่นๆสามารถนำความรู้จากการวิจัย ไปพัฒนาการวิจัยในชุมชนอื่นๆ ต่อไปอีกได้

การตรวจเอกสาร

การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง(Reviewed Literature)ในโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนา มาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ชุมชนเกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ประกอบไปด้วยเนื้อหา ดังนี้

1. ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

1.1 ความหมายและความเป็นมาของที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท(โฮมสเตย์) หมายถึง กิจกรรมหนึ่งของการท่องเที่ยว ที่จัดให้นักท่องเที่ยวได้พักรวมกับเจ้าของบ้านหลังเดียวกัน นักท่องเที่ยวมีกิจกรรมเรียนรู้วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ผ่านทางเจ้าของบ้านและสมาชิกในชุมชน โดยทั้งสองฝ่ายเต็มใจจะถ่ายทอดเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้นๆ (ดรรรชนี , มปป.)

Home Stay หมายถึง บ้านพักประเภทหนึ่งที่นักท่องเที่ยวพักร่วมกับเจ้าของบ้านและนักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์ที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของเจ้าของบ้าน ซึ่งเต็มใจที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรม แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งมีการจัดที่พักและอาหารให้กับนักท่องเที่ยว โดยได้รับค่าตอบแทนตามความเหมาะสม โดยเหตุที่นักท่องเที่ยวนิยมเลือกพักที่พักรูปแบบ Home Stay เพราะมีความต้องการใกล้ชิดและได้สัมผัสกับธรรมชาติที่สวยงาม ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นและที่พักแบบ Home Stay มีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการพักในโรงแรม (สำนักพัฒนาบริการการท่องเที่ยว,มปป.)

ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) หมายถึง บ้านพักที่อยู่ในชุมชนชนบทที่มีประชาชนเป็นเจ้าของบ้าน และประชาชน หรือสมาชิกในครัวเรือนอาศัยอยู่ประจำ และบ้านนั้นเป็นสมาชิกของกลุ่ม / ชมรม หรือ สหกรณ์ที่ร่วมจัดกันเป็นโฮมสเตย์ในชุมชน โดยนักท่องเที่ยวสามารถเข้าพักร่วมกับเจ้าของบ้านได้ ซึ่งสมาชิกในบ้านมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งถ่ายทอดประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยวและพานักท่องเที่ยว เที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวและทำกิจกรรมต่างๆ เช่น เล่นน้ำตก ซักจักรยาน นั่งเรือ เดินป่าศึกษาธรรมชาติ

Home Stay ถือเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวพักร่วมกับเจ้าของบ้านซึ่งใช้บ้าน เป็นศูนย์กลางโดยเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรมชนบทธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิตของชุมชนเข้าด้วยกัน ทั้งนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ด้วยความเต็มใจ พร้อมทั้งจัดที่พักและอาหาร การนำเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง โดยได้รับค่าตอบแทนตามความเหมาะสม การจัดกิจกรรมที่พักสัมผัสวิถีชีวิต

ชนบท หรือ Home Stay จึงเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวอย่างหนึ่งที่สามารถนำมาพัฒนาชุมชน โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วม และได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนร่วมคิด ร่วมทำงานร่วมกัน สร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนเป็นหลัก ผลตอบแทนเป็นเรื่องรอง หรือเป็นแค่ รายได้เสริมนั่นเอง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,มปป.)

ความหมายของคำว่า "โฮมสเตย์" ที่พิกัดสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Homestay) หมายถึง การจัดสรรพื้นที่บ้านที่พักเพื่อบริการนักท่องเที่ยวโดยคงความเป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรมประจำถิ่น ภายใต้อภัยและการยอมรับของชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของ ชุมชน (คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏอุดรธานี,2545)

ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทมาตรฐานไทย หมายถึง บ้านที่อยู่ในชุมชนชนบทที่มี ประชาชนในชุมชนเป็นเจ้าของ และเจ้าของบ้านหรือสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ประจำ หรือใช้ ชีวิตประจำวันอยู่ในบ้านดังกล่าว นอกจากนี้ บ้าน

ดังกล่าวต้องมีความพร้อมในการเป็นโฮมสเตย์ กล่าวคือ

- เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวต้องถือว่าการทำโฮมสเตย์เป็นเพียงรายได้เสริม นอกเหนือรายได้จากอาชีพหลักของครอบครัวเท่านั้น

- มีพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือและไม่ได้ใช้ประโยชน์ สามารถนำมาดัดแปลงให้ นักท่องเที่ยวเข้าพักได้

- นักท่องเที่ยวต้องเข้าพักค้างแรมในบ้านเดียวกับที่เจ้าของบ้านอาศัยอยู่ โดยมีโอกาส แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตระหว่างกัน

- สมาชิกในครอบครัวต้องมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักค้างแรม ในบ้าน พร้อมทั้งถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นนั้นแก่นักท่องเที่ยว

- เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์ เป็นอย่างดี

- บ้านนั้นควรเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรม หรือสหกรณ์ ที่ร่วมกันจัดการโฮมสเตย์

ความเป็นมาของ " โฮมสเตย์ " และ " ฟาร์มสเตย์ " การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวโฮมส เตย์ และ ฟาร์มสเตย์ พบมากในประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย และ อังกฤษ โดยความหมายของโฮมสเตย์ ที่หน่วยงาน HOMESTAY WORLDWIDE : Sydney bades agency ให้ไว้ หมายถึง การไปพักผ่อนกับครอบครัวในบ้านเขา และร่วมประสบการณ์อย่างมาก ทางด้านวัฒนธรรม ประเพณีที่แตกต่างออกไปจากผู้เข้าไปพัก (Homestay is where you get to stay with families ,in other cultures and customs different from your own) สำหรับ "ฟาร์มส เตย์" มีจุดเริ่มต้นที่ความสนใจการทำฟาร์มแบบตะวันตก เป็นฟาร์มขนาดใหญ่และตั้งอยู่ในภูมิ

ประเทศที่สวองามประกอบกับ เป็นแหล่งวัฒนธรรมเฉพาะที่เป็นที่สนใจและอยากเห็น จึงสามารถนำมาจัดให้มีที่พักและให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ในบางประเทศยังขยายแนวคิดการดำเนินการออกไปเป็น Ruralstay ซึ่งเป็นการจัดให้มีที่พักผ่อนและสัมผัสชีวิตในชนบทเข้า เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง ดังนั้น หากจะเปรียบเทียบความหมายและขอบเขตของทั้ง "โฮมสเตย์" และ "ฟาร์มสเตย์" จึงมีสาระสำคัญดังนี้

1. ทั้งโฮมสเตย์ และฟาร์มสเตย์ มีความหมายมากกว่าเป็นที่พักเนื่องจากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง โดยยึดเอารูปแบบที่พักเป็นศูนย์กลางและจัดให้มีกิจกรรมในด้านต่างๆ ที่เป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว

2. ทั้งโฮมสเตย์ และฟาร์มสเตย์ เน้นการเผยแพร่ หรือมีจุดขายทางด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะ ส่วนฟาร์มสเตย์ มุ่งเน้นเผยแพร่วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำอาชีพและขยายออกไปถึงธรรมชาติถิ่นที่อยู่

3. โฮมสเตย์ ใช้กับการท่องเที่ยวและการศึกษา ส่วน ฟาร์มสเตย์ เป็นรูปแบบที่เน้นใช้กับการท่องเที่ยว โดยให้ออกาสความเป็นส่วนตัวมากพอสมควร

ความเป็นมาของโฮมสเตย์

ยุคเริ่มต้น (ปี 2503-2525)

- กระจายอยู่ในกลุ่มนิสิต นักศึกษา กลุ่มออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท ต้องเรียนรู้วิถีชีวิต รับทราบปัญหาในชนบท เพื่อนำมาพัฒนาสังคมตามอุดมคติ

- กระจายอยู่ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่นิยมทัวร์ป่า โดยเฉพาะในแถบภาคเหนือของประเทศไทย นักท่องเที่ยว จะพักตามบ้านชาวเขา โดยจุดพักนั้นจะขึ้นอยู่กับเส้นทางการเดินทาง

ยุคกลาง (ปี 2526-2536)

- กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่นิยมทัวร์ป่า เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้น การพักค้างในรูปแบบ Home Stay ได้รับการพัฒนารูปแบบและกิจกรรม โดยกระจายไปยังหมู่บ้านชาวเขา ที่กว้างขวางมากขึ้น ในระยะนี้ มีการท่องเที่ยวในรูปแบบทัวร์ป่าที่มีการจัด Home Stay เริ่มสร้างปัญหาสังคม อาทิ ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาการปล้น ขโมย ปัญหาการฆ่าชิงทรัพย์

ยุคตั้งแต่ปี 2537 - ปัจจุบัน

- ยุคนี้เป็นการเน้นกระแส การพัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจะพบได้ว่า การท่องเที่ยว มีแนวโน้มที่ จะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

- ในระยะประมาณปี 2537-2539 ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย เริ่มมีการท่องเที่ยวในรูปแบบ Home Stay โดยกลุ่มนำร่องคือ กลุ่มที่เป็นนักกิจกรรมสังคม ทั้งรุ่นเก่า และ รุ่นใหม่ เท่าที่

สืบค้นพบว่า พื้นที่ที่ดำเนินการเรื่อง Home Stay ก็จะเป็นพื้นที่ ที่องค์กรพัฒนาเอกชนไทย เข้าไปดำเนินการ เช่น เกาะยาว จ.พังงา (กลุ่มประมงชายฝั่ง/อวนลาก อวนรุน) หลังจากพื้นที่เกาะยาว จ.พังงา ได้มีพื้นที่อื่นเพิ่มขึ้น อาทิ หมู่บ้านคีรีวง จ.นครศรีธรรมราช บ้านแม่ทา จ.เชียงใหม่ (กลุ่มเกษตรทางเลือก)บ้านผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม (เกษตรยั่งยืน)

- ปี 2539 เป็นต้นมา ได้มีการเคลื่อนไหวขึ้นในกลุ่มนักธุรกิจ ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยนำเสนอรูปแบบ การท่องเที่ยวผสมผสานระหว่าง Adventure Ecotourism และ Home Stay

- จากการที่รัฐบาลได้ประกาศให้ปี 2541-2542 เป็นปีท่องเที่ยวไทย (Amazing Thailand) ทุกหน่วยงาน ของภาครัฐมีนโยบาย สนับสนุนกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการจัดการท่องเที่ยว ในแหล่งชุมชน และขยายกิจกรรม Home Stay เพิ่มมากขึ้น เช่น หมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทยบ้านโคกโก่ง อ.กุฉินารายณ์ จ.กาฬสินธุ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพง อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม รวมทั้งพื้นที่ชนกลุ่มน้อย หมู่บ้านชาวเขาก็กมีการสนับสนุนการจัดกิจกรรม Home Stay ด้วยเช่นกัน

ในปัจจุบัน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ทั้งในกลุ่มชาวไทยและ ชาวต่างประเทศ มีการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน เพื่อศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม หัตถกรรมของท้องถิ่น โดยมี Home Stay ที่มีความหมายมากกว่าเป็นที่พัก เนื่องจากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง ซึ่งยึดเอารูปแบบ ที่พักเป็นศูนย์กลางและจัดให้มีกิจกรรมในด้านต่างๆ ตามความต้องการของ นักท่องเที่ยว อย่างหนึ่ง ซึ่งยึดเอารูปแบบที่พักรเป็นศูนย์กลาง และจัดให้มีกิจกรรมในด้านต่างๆ ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมอยู่ด้วย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา,2550)

1.2 การจัดการที่หักสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกิจกรรม “โฮมสเตย์” ในประเทศไทย

เนื่องจากประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางการท่องเที่ยว มีทั้งทางธรรมชาติ และวัฒนธรรม กิจกรรมประเพณี จึงทำให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศมาเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมากในแต่ละปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่นอกจากธรรมชาติที่ยังสมบูรณ์ คงความสวยงามแล้ว ในด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายแล้ว อยู่ได้ด้วยภูมิปัญญาของตนเองที่สั่งสมมาตั้งแต่ครั้งบรรพชน ก็เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่อยากเข้ามาสัมผัส ศึกษาอย่างใกล้ชิด จึงทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวชุมชนขึ้นมา

การจัดการโฮมสเตย์เบื้องต้น

หลักการของโฮมสเตย์ เป็นเรื่องที่สำคัญที่ทุกฝ่ายตั้งแต่รัฐบาลไปจนถึงชุมชน จะต้องเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อมิให้การส่งเสริมและพัฒนาเกี่ยวกับโฮมสเตย์หลงทาง และก่อให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง ประการแรก ต้องไม่ถือเป็นนโยบายว่าจะต้องมีโฮมสเตย์เกิดขึ้นในทุก ๆ หมู่บ้าน แต่ต้องคำนึงถึงความพร้อม ความรู้ความเข้าใจของชุมชนเป็นสำคัญ และชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยเน้นจุดขายอยู่ที่วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน ภูมิปัญญา ท้องถิ่นที่น่าสนใจ และให้เข้าใจตั้งแต่เริ่มแรกว่า การท่องเที่ยวจะเป็นเพียงรายได้เสริมมิใช่รายได้หลักของชุมชน

โดยสรุปชุมชนต้องมีความเข้มแข็งมีความรู้เท่าทันสิ่งทีนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลง และเข้าใจวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ตนกำลังดำเนินการ เนื่องจากโฮมสเตย์ หรือที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท มีจุดศูนย์กลางอยู่ที่บ้านพักในชุมชน ดังนั้น การจัดการเกี่ยวกับที่พัก จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ที่ชุมชนหรือเจ้าของบ้านต้องมีหลักและแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งอาจเรียกว่าบัญญัติ 10 ประการ ดังนี้

1. เติงนอนที่สะอาด สะดวก ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ ในราคา สมเหตุสมผล
2. ห้องอาบน้ำและส้วมที่สะอาด
3. อาหารพื้นบ้านง่าย ๆ แต่ปรุงมาอย่างดี
4. ทิวทัศน์และธรรมชาติของชนบทที่สวยงาม
5. ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของท้องถิ่น
6. กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ อาทิ เดินป่า ตกปลา ซี่ม้า ปีนเขา ซี่จักรยาน
7. ร้านค้าทั่วไปและร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก
8. ความบันเทิง การแสดงพื้นบ้าน อาทิ ดนตรี การเต้นรำ
9. ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
10. ความเป็นมิตรและรอยยิ้มของ เจ้าบ้าน

แนวทางของโฮมสเตย์หรือบัญญัติ 10 ประการ ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการจัดบ้านพัก 5 ข้อด้วยกันได้แก่ 1,2,3,4, และ 10 ส่วนข้ออื่น ๆ กล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว และเป็นกิจกรรมที่ชุมชนจัดให้นักท่องเที่ยว โดยกิจกรรมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง มิใช่เป็นการจัดจากแต่อย่างใด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,มปป.)

การจัดการการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์

ความสนใจ การจัดกิจกรรม ที่พักผ่อน วัฒนธรรมชนบท จึงเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และเป็นทางเลือกในตลาดท้องถิ่น ที่ไม่ใช่คู่แข่งในเชิงพาณิชย์ ในพื้นที่ที่มีโรงแรม หรือรีสอร์ท จึงไม่ถือเป็นการประกอบการที่พิกในเชิงธุรกิจบริการที่มีเสนอให้ กับนักท่องเที่ยว และ เป็นสิ่งที่ควรพิจารณาในการพัฒนาโฮมสเตย์ มีดังนี้

- วิถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบท
- วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ
- ความปลอดภัย
- ความสะอาด
- ห้องพักผ่อนอาหาร
- กิจกรรมทางการท่องเที่ยว

การจัดการ (Management) การจัดกิจกรรมที่พักผ่อนวัฒนธรรมชนบท ควรที่จะมีการรวมกลุ่มจัดตั้งในรูปของกลุ่ม/ชมรม/สหกรณ์ ซึ่งสมาชิกและคนใจชุมชนจะต้องมีความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในด้านการจัดการ

บ้านพัก (Accommodation)

- ความเต็มใจของสมาชิกในครอบครัวต่อการรับผู้มาเยือน
- บ้านพักมีโครงสร้างที่ดี
- ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี
- ไม่ไกลจากเมืองหรือพื้นที่เทศบาลหรือสถานที่ท่องเที่ยว
- ควรมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นพื้นฐาน อาทิ ที่นอน หรือเตียงนอน หมอน น้ำประปาหรือถ้าไม่มีควรมีแหล่งน้ำอื่น ๆ ห้องน้ำสะอาด มีความปลอดภัย

ขั้นตอนการดูแลที่พัก (Home Keeping Produce) ความสะอาดเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับนักท่องเที่ยว ควรมีการทำความสะอาดที่พักและบริเวณโดยรอบบ้านพักอยู่เสมอ อาทิ เปลี่ยนผ้าปูที่นอน อุปกรณ์สำหรับการนอนส่วนตัวทุกครั้งเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าพัก เป็นต้น

ความสะอาดของบ้าน

- บ้านพักควรมีอากาศที่สามารถถ่ายเทได้สะดวก แสงสว่างสามารถส่องเข้ามาถึงปราศจากความชื้นไม่มีกลิ่นอับ มีหลังคาที่สามารถกันน้ำได้ดี ภายในห้องพักต้องได้รับการทำความสะอาดเป็นประจำ

- ต้องมีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอน และอุปกรณ์ส่วนตัวสำหรับผู้มาเยือนทุกครั้งหรือมีผู้มาเยือนใหม่เข้ามาพัก

- ต้องหมั่นกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอ
- เนื่องจากห้องน้ำจะเป็นห้องที่ผู้มาเยือนจะมาร่วมใช้ด้วย ดังนั้นต้องเตรียมอุปกรณ์ทำความสะอาดส่วนตัวสำหรับผู้มาเยือน (กรณีที่พักมิได้มีการเตรียมมา) และจะต้องมีการทำความสะอาดเป็นประจำ
- ต้องหมั่นดูแลสภาพแวดล้อมของบ้านพักอยู่เสมอ

ห้องน้ำ (The Bathroom) ห้องน้ำจะเป็นที่ ๆ ใช้ร่วมกันทั้งครอบครัวและนักท่องเที่ยว สิ่งสำคัญก็คือ ความสะอาด จะต้องมีการทำความสะอาดอยู่เป็นประจำและสม่ำเสมอ

ความปลอดภัย ความปลอดภัยถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่นักท่องเที่ยวใช้เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมที่พิกเชิงวัฒนธรรมลักษณะสัมผัสชนบท ดังนั้น ชมรม/กลุ่ม มวลสมาชิก ควรมีการจัดมาตรการรักษาความปลอดภัย สำหรับเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้น เช่น การจัดอบรมให้กับสมาชิกของชุมชนในการให้การป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ หรือการแก้ไขหากเกิดอุบัติเหตุ การขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือองค์การบริหารท้องถิ่นที่รับผิดชอบในพื้นที่ การจัดตั้งเวรยามของชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้เจ้าของบ้านจึงจะต้องมีหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้มาเยือนด้วย

ทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

- ต้องมีการดูแลและซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา อาทิ ประตู หน้าต่าง
- ถ้าเห็นนักท่องเที่ยวไม่เก็บทรัพย์สินไว้ในที่ที่ปลอดภัย ต้องเข้าไปเตือน
- ถ้านักท่องเที่ยวลืมทรัพย์สินไว้ในบ้านพักหรือที่อื่น ๆ ภายหลังการเดินทางกลับ เจ้าของบ้านควรเก็บไว้ใน ที่ที่ปลอดภัยและพยายามติดต่อเจ้าของเพื่อมารับคืน

ความปลอดภัยของที่พัก

- สมาชิกในบ้านต้องสร้างความคุ้นเคยกับผู้มาเยือน เหมือนญาติสนิท และมีความรู้เรื่องสถานที่ในบ้านและชุมชนเป็นอย่างดี
- สมาชิกในบ้านต้องหมั่นตรวจตรา ดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในบ้านว่ามีความปลอดภัยหรือไม่
- ญาติที่สำคัญต้องได้รับการเก็บรักษาและดูแลเป็นอย่างดี
- ทรัพย์สิน เงินสดต่าง ๆ ต้องเก็บไว้ในที่ที่ปลอดภัย
- สมาชิกทุกคนต้องคำนึงถึงเรื่องความสำคัญของความปลอดภัยตลอดเวลา

การกำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว วัฒนธรรม จารีต ประเพณี และความเชื่อ ของแต่ละชุมชนอาจแตกต่างกัน การกำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว อาทิ การแต่งกาย การนอน การกำหนดเวลาการเข้าออกบ้านพัก จึงเป็นสิ่งสำคัญ

เพื่อมิก่อให้เกิดปัญหาที่ขัดต่อวัฒนธรรม จารีต ประเพณีและความเชื่อของชุมชน นักท่องเที่ยว จะต้องยอมรับและปฏิบัติตาม ทั้งนี้ควรมีการชี้แจงในขั้นตอนการจองหรือลงทะเบียนการเข้าพัก กรณีที่นักท่องเที่ยวไม่สามารถปฏิบัติได้ ก็สามารถที่จะปฏิเสธการเข้าพักได้เช่นเดียวกัน

การต้อนรับ (Reception) คนไทยเป็นผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารี เชื้อเพื่อแม่ แม่ ดังสำนวน สุภาษิตไทยที่ว่า "เป็นธรรมเนียมไทยแท้แต่โบราณ ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ" การต้อนรับ นักท่องเที่ยวดุจญาติมิตรจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกอบอุ่น ควรมีการจัดพื้นที่ต้อนรับใน ลักษณะจุดศูนย์กลางของชุมชน เพื่อดำเนินการต้อนรับ ลงทะเบียนการเข้าพัก หรือการให้ข้อมูล ด้านการท่องเที่ยว การต้อนรับ อาจให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยวัฒนธรรมประจำถิ่น เช่น ภาค อีสาน/เหนือ ต้อนรับด้วยการบายศรีสู่ขวัญ หรืออาจจะเป็นช่อดอกไม้ พวงมาลัยเล็ก ๆ ที่สามารถ หาได้จากท้องถิ่นมอบให้กับนักท่องเที่ยว ก็จะเป็นการสร้างประทับใจได้เมื่อเริ่มเข้าสู่ชุมชน

การจองที่พัก (Reservation) การจองที่พักสามารถทำได้หลายวิธี อาทิ การจองทาง ไปรษณีย์ การจองทางโทรศัพท์ การจองผ่านเครือข่าย internet การจองที่พักควรได้รับการ ตอบสนองโดยทันที เพื่อเป็นการยืนยันการเข้าพักของนักท่องเที่ยว และถ้ามีเวลา ผู้ประสานงาน ควรจะส่งรายละเอียดให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อศึกษาก่อนการเข้าพัก ทั้งนี้ควรแจ้งข้อมูลรายละเอียด ให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานในประเทศที่รับผิดชอบพื้นที่ ได้รับทราบเพื่อ เป็นช่องทางการตลาดในการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไป ได้รับทราบได้

ขั้นตอนการจองห้องพัก มีดังนี้

- จัดบ้านพักตามลำดับ
- ตอบรับการจอง อาจจะมีการใช้ระบบการเรียกเก็บค่าบริการบางส่วน เพื่อเป็นการ ป้องกันการไม่เข้าพักของนักท่องเที่ยวตามกำหนดเวลา ดังนั้นควรชี้แจงระยะเวลาการยกเลิกเข้าพัก ให้กับนักท่องเที่ยวได้รับทราบด้วย

- เก็บรักษาข้อมูลการจองสำหรับการลงทะเบียนเข้าพักต่อไป

การลงทะเบียน (Registration) ในธุรกิจโรงแรมที่พัก ผู้เข้าพักต้องลงทะเบียนเพื่อเป็น หลักฐานและอ้างอิงในอนาคต ส่วนในลักษณะที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท การลงทะเบียนอาจไม่ ต้องเป็นรูปแบบเหมือนธุรกิจโรงแรม แต่ควรเป็นรูปแบบการเก็บข้อมูลแบบง่าย ๆ

ความสำคัญของการลงทะเบียน

- ทำให้เจ้าของบ้านทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวช่วยในการจัดเตรียมบ้านพัก
- ทำให้ทราบวันออกจากที่พักของนักท่องเที่ยวแต่ละคน ข้อมูลนี้มีความจำเป็นเพราะจะ ทำให้ กลุ่ม/ชมรม สามารถวางแผนการเข้าพักของแขกในลำดับต่อ ๆ ไปได้

- เป็นข้อมูลการเข้าพักให้ผู้ดูแลรักษาความปลอดภัย สามารถตรวจสอบความเคลื่อนไหวของผู้ประทุพติมิชอบหรือการหลบซ่อนของอาชญากรได้

ขั้นตอนการต้อนรับและลงทะเบียน

- ต้อนรับด้วยรอยยิ้มดูญาติมิตร แจ้งรายละเอียดค่าธรรมเนียมการเข้าพักและบริการต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบ

- ให้นักท่องเที่ยวกรอกรายละเอียดและลงชื่อในใบลงทะเบียนการเข้าพัก

- แจ้งรายละเอียดที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับข้อมูลของชุมชนและสภาพทั่วไป

- นำนักท่องเที่ยวเข้าที่พัก

การบริการอาหาร เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องพักกับเจ้าของบ้าน อาหารมื้อใดมื้อหนึ่งจึงมีความจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว การนำเสนอรายการอาหารท้องถิ่นจึงเป็นเสน่ห์และจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ มากกว่าการนำเสนอรายการอาหารเช่นเดียวกับโรงแรมหรือรีสอร์ท ดังนั้นการวางแผนจัดเตรียมอาหารจึงมีความจำเป็นเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดระหว่างปริมาณอาหารและจำนวนนักท่องเที่ยว

การวางแผนจัดเตรียมอาหารจึงจำเป็นต้องพิจารณาจากปัจจัยหลาย ๆ ประการ

- ข้อมูลของนักท่องเที่ยว เช่น เชื้อชาติ ศาสนา

- งบประมาณในการจัดทำอาหาร

- ปัจจัยด้านฤดูกาล

- อาหารประจำท้องถิ่น

- จำนวนนักท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2550)

2. มาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

คุณภาพมาตรฐาน โฮมสเตย์ กรอบดัชนีชี้วัด คุณภาพมาตรฐานโฮมสเตย์ ของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ที่ใช้เป็นแนวทางในการประเมิน ประกอบด้วยมาตรฐาน 8 ด้าน และ 43 ตัวชี้วัด รวมทั้งแนวปฏิบัติ และรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 1 ด้านที่พัก ตัวชี้วัดประกอบด้วย

1. โครงสร้างบ้านพักมีความมั่นคง โดยมีแนวปฏิบัติ และรายละเอียด ดังนี้

1.1 โครงสร้างบ้านมีความมั่นคง หมายถึง ลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ 1) ตัวบ้านต้องมั่นคงแข็งแรง ไม่อยู่ในสภาพชำรุด และเสี่ยงต่ออันตรายจากการให้สอย 2) วัสดุที่ใช้ก่อสร้างบ้านแข็งแรง ซึ่งไม่ควรใช้ไม้ไผ่ หรือ ฝาขัดแตะ หรือ ไม้เป็นวัสดุ เว้นแต่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น ซึ่งจะต้องอยู่ในสภาพที่แข็งแรง

1.2 บ้านพัก มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และ แสงสว่างส่องเข้าถึง ไม่มีกลิ่นอับ และมีหลังคาที่สามารถกันน้ำฝนได้ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- ลักษณะบ้านที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และไม่มีกลิ่นอับ หมายถึง ห้องต่าง ๆ ของบ้าน ออกแบบให้ลมผ่านได้ทุกจุด เช่น ห้องนอน ห้องรับแขก ห้องครัว และห้องน้ำ ในขณะที่เดียวกันต้องมีความปลอดภัยควบคู่ไปด้วย

- หลังคากันน้ำฝนได้ หมายถึง วัสดุที่ใช้มุงหลังคาควรเป็นกระเบื้องหรือสังกะสี และหากเป็นวัสดุอื่นจะต้องไม่มีรอยรั่ว/ซึมลงตัวบ้านเมื่อฝนตก หรือ หากตรวจพบว่ามีรั่วก็ควรซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพเดิม

1.3 มีที่นอนที่สบายตามสภาพชุมชนและเครื่องนอนที่สะอาด โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- ที่นอนหมายถึง ที่นอนที่จัดไว้สำหรับนักท่องเที่ยว อาจเป็นฟูกและเตียง หรือ ฟูกอย่างเดียวก็ได้ โดยทำจากวัสดุที่ดี ส่วนประเภทของห้องพักอาจมีห้องเดี่ยว ห้องคู่ หรือ ห้องรวมตามสภาพของบ้าน

- เครื่องนอน หมายถึง อุปกรณ์ต่างๆที่ใช้บนนอน ได้แก่ ที่นอนหรือฟูก ผ้าปู หมอน ปลอกหมอน ผ้าห่มอาจจะมีโต๊ะเครื่องแป้ง กระจกและควรมีม่านหน้าต่างทุกบานและ ควรมีพัดลมด้วย และที่สำคัญอุปกรณ์เครื่องนอนต้องสะอาด

1.4 มีห้องอาบน้ำและส้วมที่สะอาด โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- ห้องน้ำและห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะมี 2 ลักษณะ คือ 1) ห้องน้ำและส้วมอยู่ในห้องเดียวกัน และ 2) ห้องน้ำและส้วมอยู่แยกกัน ไม่ว่าจะเป็นอย่างใด ควรปฏิบัติดังนี้

- ส้วมควรเป็นส้วมซึม วัสดุที่ใช้สามารถทำความสะอาดง่าย มีที่รองน้ำที่ใช้ราดหลังใช้ส้วมแยกต่างหากจากตุ่มอาบน้ำ หรือ อาจมีหัวฉีดน้ำทำความสะอาดกรณีใช้น้ำประปา

- พื้นหลังควรปูกระเบื้องที่สามารถทำความสะอาดง่าย และมีความลาดเอียงให้น้ำไหลลงในท่อน้ำทิ้งได้ง่าย

- มีตุ่มน้ำหรือที่รองน้ำ และน้ำที่สะอาด หากในชุมชนมีน้ำประปาอาจมีฝักบัว และเครื่องทำน้ำอุ่นด้วยก็ได้

- มีสบู่ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน ผ้าเช็ดตัว สำรองไว้ในห้องน้ำ กรณีที่นักท่องเที่ยวไม่นำติดตัวมา และควรมีที่แขวนหรือราวในห้องน้ำด้วย

- ประตูห้องน้ำมีล็อกและการปิดเปิดอยู่ในสภาพดีและปลอดภัย ไม่มีรู และรอยรั่ว หรือ ช่องที่มองเห็นได้จากภายนอก มีสวิสตีไฟฟ้าหรือที่จุดไฟให้ความสว่าง

1.5 มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและต้องมีอุปกรณ์สำหรับกรนอนทุกครั้ง เมื่อมีน้ก ท่องเที่ยวเข้ามาพัก โดยมีแนวปฏิบัติ และรายละเอียด ดังนี้

- มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์เมื่อมีน้กท่องเที่ยวเข้ามาพัก หมายถึง ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ผ้าห่ม จะต้องเปลี่ยนใหม่เมื่อมีน้กท่องเที่ยวเข้ามาพัก ถ้าผ้าห่มเป็นผ้าคลุมควรซักปลอกผ้าคลุมด้วย แต่ในระหว่างที่แขกเข้าพัก อาจไม่ต้องเปลี่ยนปลอกหมอน ผ้าปูที่นอนทุกวันก็ได้ เว้นแต่มีความจำเป็นหรือแขกต้องการ

1.6 มีการกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอ โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- การกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ หมายถึง บริเวณบ้านหรือภายในบ้านอาจมีแมลง หรือสัตว์บางชนิด เช่น แมลงสาบ หนู ยุง มด เป็นต้น การกำจัดไม่ควรใช้สารเคมีที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของเจ้าของบ้านและแขกที่มาพัก แต่ควรจะใช้วิธีธรรมชาติและอุปกรณ์ที่เป็นสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นและเป็นภูมิปัญญา เช่น สมุนไพรรักษา ฆ้องสังข์ เป็นต้น

1.7 มีการดูแลสภาพแวดล้อมบริเวณบ้าน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- มีการดูแลสภาพแวดล้อมบริเวณรอบๆบ้าน หมายถึงการดูแลเอาใจใส่รายละเอียดต่างๆ บริเวณบ้านเช่น สวนหย่อม สวนครัว ต้นไม้ ร่องน้ำ ควรมีการปลูกต้นไม้ เช่นไม้ดอก ไม้ประดับ ไม้ผลเพิ่มเติมหากมีที่พอ มีที่นั่งเล่นบริเวณลานบ้าน นอกจากนี้ควรทำความสะอาดสิ่งที่อยู่บริเวณบ้านอยู่เสมอ ไม่ควรมีที่น้ำขังที่เป็นแหล่งเพาะยุง หากมีตุ่มน้ำฝนควรมีฝาปิด

มาตรฐานที่ 2 ด้านอาหาร และโภชนาการ ตัวชี้วัดประกอบด้วย

2.1 มีอาหารปรุงมาอย่างดี โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- อาหารที่มีการปรุงมาเป็นอย่างดีหมายถึง ชนิดของอาหาร เครื่องปรุง รสชาติของอาหารที่ทำ และขั้นตอนการปรุงอาหารต้องพิถีพิถัน สะอาดและถูกหลักโภชนาการ ชนิดของอาหาร ควรเป็นอาหารพื้นบ้าน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น เช่น แกงเหลืองของภาคใต้ แกงอ่อมของภาคอีสาน แกงฮังเลของภาคเหนือ เป็นต้น เครื่องปรุง ควรเป็นสิ่งที่หาได้ในพื้นที่เป็นหลัก และใช้พืชผักสวนครัวหรือของในชุมชน โดยเน้นความสด สะอาด และควรเป็นพืชผักปลอดสารพิษ รสชาติของอาหาร ควรเป็นรสชาติที่ไม่จัดเกินไป หรือหากเป็นนักท่องเที่ยวคนไทยอาจสอบถามเกี่ยวกับความชอบก่อนปรุง ทั้งนี้การปรุงทุกขั้นตอนต้องเน้นความสะอาด

2.2 ภาชนะที่ใช้สะอาดและปลอดภัย โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- ภาชนะที่เกี่ยวกับการปรุงทุกชนิด และจาน ด้วย ขาม ต้องสะอาด และต้องมีชั้นกลางสำหรับตักอาหารทุกครั้ง ภาชนะต่างๆที่ใช้ปรุงอาหารและใช้รับประทานอาหารจะต้องทำความสะอาดและล้างด้วยน้ำสะอาด โดยใช้ น้ำยาล้างจานโดยเฉพาะ ห้ามใช้ผงซักฟอกล้างโดยเด็ดขาด

และหลังจากล้างครกคว่ำไว้ให้แห้งก่อนเก็บ สำหรับแกว้ตึมน้ำจะต้องใส สะอาด ไม่มีกลิ่นเหม็นคาวและควรแยกล้างต่างหาก

2.3 ครว้อยู่ในสภาพที่สะอาดไม่มีกลิ่น โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- ห้องครว้อาจอยู่ในตัวบ้าน หรือ แยกจากตัวบ้านก็ได้ แต่ควรหมั่นทำความสะอาดอยู่เสมอ โดยเฉพาะหลังจากการปรุงอาหารทุกครั้ง

2.4 อุปกรณ์ที่ใช้ในครว้ สะอาดถูกสุขลักษณะ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- ตู้อับข้าวในห้องครว้ และอุปกรณ์เครื่องปรุง เช่น พริก กระเทียม กะปิ น้ำปลา ปลา ร้าเกลือ ฯลฯ ต้องเก็บให้มิดชิดมีฝาปิดและกันแมลงได้ด้วย ส่วนอุปกรณ์ต่างๆในครว้ควรมีลักษณะ ดังนี้

- เตา อาจเป็นเตาแก๊ส หรือเตาถ่านก็ได้ ซึ่งต้องอยู่ในสภาพที่สะอาดและปลอดภัย หมั่นตรวจดูอุปกรณ์ของเตาที่อาจชำรุดเพื่อมิให้เกิดอันตรายในขณะปรุงอาหาร

- ตู้อับข้าว ควรมีฝาปิดเปิดได้สะดวกและสะอาด กันแมลงได้ และมีระบายอากาศถ่ายเทได้

- อุปกรณ์ และเครื่อง ปรุงต่างๆ ในครว้ เช่น พริก กระเทียม หอม กะปิ น้ำปลา ปลา ร้า ควรเก็บไว้ในภาชนะที่สะอาดและมีฝาปิด

- หากมีตู้เย็น จะต้องดูแลความสะอาดอยู่เสมอ และใช้เก็บอาหารและเครื่องตีอย่างเหมาะสม โดยอาหารที่มีกลิ่นให้ใช้ ถุงพลาสติก หรือ กล่องปิดมิดชิด ส่วนอุณหภูมิควรอยู่ที่ 5 องศาเซลเซียส หรือ น้อยกว่านั้น เมื่อสังเกตดูว่ามีน้ำแข็งเกาะมาก ควรกดปุ่มละลายน้ำแข็งนั้นทันที

2.5 มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาด โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- น้ำดื่ม หมายถึง น้ำที่จะนำมาใช้ดื่มตลอดเวลาที่บ้าน ต้องเป็นน้ำที่สะอาด หากเป็นน้ำประปา ถ้าไม่แน่ใจควรต้มในภาชนะที่สะอาดก่อนบรรจุขวด หรือภาชนะอื่นๆ และหากเป็นน้ำฝนที่รองไว้ในตุ่ม ต้องแน่ใจว่าหลังคาบ้านสะอาดจริง สังเกตสีไม่เป็นสนิม ไม่มีฝุ่นละอองเกาะ และเก็บไว้ในตุ่มที่สะอาดมีฝาปิดมิดชิด

- น้ำใช้ หมายถึง น้ำที่ใช้อาบน้ำและซักล้างหากมีโซ่ประปา จะต้องผ่านการทำน้ำให้สะอาด เช่น ใช้สารส้ม หรือ กรอง โดยดูแลภาชนะทุกชนิดที่บรรจุต้องสะอาด ไม่มีลูกน้ำหรือสัตว์น้ำตลอดจนตะไคร่น้ำเกาะติดภาชนะนั้น

2.6 มีร้านอาหารในชุมชน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- ในการบริการอาหารของเจ้าของบ้านสำหรับนักท่องเที่ยว อาจมีเพียงอาหารเช้า หรือบางมือเท่านั้น ดังนั้นจึงควรมีร้านอาหารในชุมชน คอยให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหารตามสั่ง

หรือร้านข้าวแกง และร้านอาหารดังกล่าวควรเป็นเครือข่ายในชุมชนที่ร่วมมือกันต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องร่วมมือในเรื่องของความสะอาดของอาหาร ร้านและอุปกรณ์ต่างๆ ที่สำคัญราคาปกติไม่แพงจนเกินไป นอกจากนี้ควรมีบริการที่ยิ้มแย้มแจ่มใส และน่าประทับใจ

มาตรฐานที่ 3 ด้านความปลอดภัย ตัวชี้วัดประกอบด้วย

3.1 มีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัยโดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- ควรมีการจัดให้มีเวรยาม เฝ้าระวังและ ดูแลความปลอดภัย ให้นักท่องเที่ยวโดยมีตารางเวรยามชัดเจน และ อาจมีหัวหน้าซึ่งเป็นผู้นำในชุมชนเพื่อรับผิดชอบ มีการอบรมและฝึกปฏิบัติให้กับเวรยามเมื่อมีเหตุร้าย และขอความร่วมมือให้ทุกคนในชุมชน สอดส่องดูแลคนแปลกหน้า และรีบแจ้งผู้เป็นเวรยามทันทีเมื่อมีเหตุร้าย

3.2 มีเครื่องมือและวิธีการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้าย หรือกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย โดยมีแนวปฏิบัติ และรายละเอียด ดังนี้

- เครื่องมือ หมายถึง อุปกรณ์หรือสิ่งที่ใช้เป็นสื่อ เพื่อติดต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร พยาบาล สาธารณสุข พนักงานดับเพลิงในกรณีที่เกิดเหตุร้าย เช่น นักท่องเที่ยวเจ็บป่วย ประสบอุบัติเหตุ จั๊กปล้น และอื่น ๆ เครื่องมือดังกล่าว ได้แก่ โทรศัพท์ โทรสาร วิทยุ เป็นต้น ซึ่งควรมีอยู่อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างก็ได้ โดยสามารถใช้อุปกรณ์สื่อสารต่างๆ ดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง และควรมีการฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติ เมื่อเกิดเหตุการณ์จริง

3.3 มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- การปฐมพยาบาลเบื้องต้น หมายถึง เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่นักท่องเที่ยวเจ็บป่วย ถูกแมลงสัตว์กัดต่อยและอุบัติเหตุต่าง ๆ ควรมีการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้ ก่อนนำส่งสถานพยาบาล เช่น การห้ามเลือด การปั๊มหัวใจ การประคบ การทำแผล นอกจากนี้ควรมียาสามัญประจำบ้าน และที่เก็บยา ดังกล่าวอย่างเหมาะสมและหาง่าย อาจมีตู้ยาเฉพาะติดตั้งไว้ในจุดที่มองเห็นในบ้านพัก

3.4 มีการเตือนนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินส่วนตัว และเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับยา ในกรณีที่นักท่องเที่ยวมีโรคประจำตัว โดยมีแนวปฏิบัติ และรายละเอียด ดังนี้

- วิธีการเตือนนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับรักษาทรัพย์สิน ควรบอกให้ระวังทรัพย์สินมีค่าต่างๆ เช่น กระเป๋าเงิน แหวน สร้อย และเครื่องประดับอื่นๆ ควรสอบถามเกี่ยวกับโรคประจำตัวนักท่องเที่ยว และควรเตือนให้เตรียมยาไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้ควรระบุเรื่องดังกล่าวไว้ในเอกสารการลงทะเบียนด้วย เพื่อมีให้นักท่องเที่ยวหลงลืม

3.5 มีการดูแล และ ซ่อมแซมลิคคต่างๆในที่พักเพื่อความปลอดภัยอยู่เสมอ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- เจ้าของบ้านต้องหมั่นดูแลลิคคต่าง ๆ ในบ้าน เช่น ประตู หน้าต่าง ตู้ ให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรง และใช้งานได้อยู่ตลอดเวลา

มาตรฐานที่ 4 ด้านการจัดการ ตัวชี้วัดประกอบด้วย

4.1 มีการรวมกลุ่ม ของชาวบ้านจัดการในรูปของชมรมหรือสหกรณ์ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- การจัดการโฮมสเตย์ ควรจะเป็นการรวมกลุ่มของชุมชนในรูปแบบของ กลุ่ม ชมรม หรือสหกรณ์ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด และจะต้องมีความพร้อมด้วยในทุกๆ ด้าน สำหรับการดำเนินการโดยองค์กร หรือ บุคคลอื่นจากนอกพื้นที่ อาจเข้ามาสนับสนุนให้ชุมชนรวมกลุ่มกันทำได้ แต่ไม่ควรดำเนินการในเชิงธุรกิจ ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง

4.2 มีคณะกรรมการบริหารโครงการ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- เมื่อชุมชน รวมกลุ่มทำโฮมสเตย์ได้แล้ว ควรจัดให้มีคณะกรรมการบริหารโครงการ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และ หลักประชาธิปไตยเป็นสำคัญ กรรมการดังกล่าวจะมีบทบาท และหน้าที่ชัดเจนในการดำเนินการโฮมสเตย์ของชุมชน

4.3 มีการกำหนดข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อมิให้เกิดปัญหา ที่ขัดต่อวัฒนธรรมจารีต ประเพณี ความเชื่อของชุมชน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- กรรมการบริหาร โฮมสเตย์ของชุมชน ต้องร่วมกันกำหนดข้อปฏิบัติต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบล่วงหน้า โดยกำหนดสิ่งที่นักท่องเที่ยวทำได้และทำไม่ได้ เช่น การแต่งกายไม่สุภาพ การแสดงออกของชายและหญิงลักษณะหู้สาว การใช้สารเสพติด เป็นต้น เพื่อให้ นักท่องเที่ยวยอมรับ และเข้าใจก่อนเดินทาง ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดปัญหาที่ขัดต่อวัฒนธรรมของชุมชน

4.4 มีระบบการจองล่วงหน้า และลงทะเบียน เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

4.4.1 ระบบจองล่วงหน้า หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวต้องการมาเที่ยว จะต้องสามารถจองล่วงหน้าได้โดยควรจัดเตรียมดังนี้

- ใช้โทรศัพท์ หรือ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือไปรษณีย์ จองโดยตรงกับกรรมการของโฮมสเตย์

- จองผ่านบริษัทนำเที่ยว การจองล่วงหน้าดังกล่าว ต้องมีการตอบรับและต้องแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบข้อปฏิบัติล่วงหน้าด้วย

4.5 มีรายละเอียดเกี่ยวกับ ค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบชัดเจน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- ค่าธรรมเนียมและค่าบริการต่าง ๆ ควรระบุไว้ในข้อมูลการประชาสัมพันธ์ เช่นค่าที่พัก/คน/คืน ค่าอาหาร/คน/มื้อ ค่าน้ำเที่ยว / คน หรือกลุ่ม ฯลฯ

4.6 มีข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างละเอียด ให้นักท่องเที่ยวเลือก โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- เนื่องจากกิจกรรมที่ได้จัดให้นักท่องเที่ยว เที่ยวในแต่ละชุมชนมีลักษณะหลากหลาย และแตกต่างกัน ตามสภาพของแต่ละชุมชน ดังนั้น จึงควรระบุกิจกรรมที่ชุมชนสามารถจัดไว้ให้ครบถ้วน และให้นักท่องเที่ยวเป็นผู้เลือกตามความต้องการ

4.7 ชุมชนไม่หวังจะสร้างรายได้จากโฮมสเตย์อย่างเดียวและต้องไม่มีผลกระทบต่ออาชีพดั้งเดิมของชุมชน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- สมาชิกในชุมชน ที่จัดโฮมสเตย์จะ ต้องตระหนักเสมอว่า โฮมสเตย์เป็นเพียงอาชีพเสริม มิใช่อาชีพหลักทั้งนี้สมาชิกของชุมชน หน่วยงานภายนอกที่สนับสนุน และบริษัทนำเที่ยวต้องเข้าใจตรงกัน

4.8 มีผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ที่เป็นคนท้องถิ่น และมีความพร้อมในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ทราบชัดเจน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- เนื่องจากมีกิจกรรมท่องเที่ยว ซึ่งจะ ต้องมีการนำเที่ยวในบริเวณชุมชน หรือ ใกล้ชุมชน สถานที่ดังกล่าว อาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โบราณสถาน และประวัติศาสตร์ จึงควรใช้คนในชุมชนทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ไม่ควรใช้คนนอกพื้นที่ทำหน้าที่ดังกล่าว และควรมีการเตรียมบุคลากรในด้านนี้ให้พร้อม และเพียงพอด้วย โดยอาจส่งเข้ารับการอบรมการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่ดี

มาตรฐานที่ 5 ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ตัวชี้วัดประกอบด้วย

5.1 มีกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น เดินป่า ตกปลา ซิมา ปีนเขา ซี่จักรยาน ฯลฯ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- เนื่องจากกิจกรรมที่ท่องเที่ยวในแต่ละชุมชนมีหลากหลายตามสภาพพื้นที่ และภูมิประเทศซึ่งกิจกรรมต่างๆ ชุมชนจะร่วมกันจัดขึ้น และกำหนดไว้ชัดเจน มีผู้นำเที่ยว มีความปลอดภัย และเตรียมอุปกรณ์ไว้ให้พร้อม เช่น การตกปลาดึงเตรียมพร้อมว่าใครนำเที่ยว อุปกรณ์ตกปลาคืออะไร และสถานที่ตกปลาอยู่ที่ไหน เป็นต้น

5.2 มีกิจกรรมฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ทอผ้า จักสาน ฯลฯ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- โดยทั่วไปชาวบ้านต่างมีความรู้ความสามารถ ในด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านอยู่แล้ว จึงควรจัดให้มีกิจกรรมนี้ให้นักท่องเที่ยวเลือกด้วย เช่น ฝึกหัดการทอผ้า การจักสาน เป็นต้น

5.3 มีกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น เช่น บายศรีสู่ขวัญ ฯลฯ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางถึงชุมชน ควรจัดกิจกรรมต้อนรับ โดยอาศัยวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่เคยปฏิบัติอยู่แล้ว เช่น การบายศรีสู่ขวัญ หรือการต้อนรับด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสและอบอุ่น เป็นต้น โดยกิจกรรม ดังกล่าวไม่ควรปรุงแต่ง จนขัดแย้งกับประเพณีดั้งเดิมของชุมชน

5.4 มีกิจกรรมบันเทิง เช่น ดนตรี การเดินรำ การแสดงพื้นบ้าน ฯลฯ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- กิจกรรมด้านบันเทิงหรือกิจกรรม นันทนาการในยามว่าง หรือ ตอนเย็นหรือตามเวลาที่เหมาะสม ควรจัดให้นักท่องเที่ยวเลือกด้วย เช่น ดนตรีพื้นเมือง การเดินรำ และการแสดงพื้นบ้าน โดยการแสดงต่างๆ ควรเป็นของชุมชน

5.5 มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- กิจกรรมทุกชนิดทุกประเภท ที่จัดให้ กับนักท่องเที่ยว จะต้องยึดหลักการเดียวกัน คือ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ทิ้งขยะ ไม่ขีดเขียนบนแผ่นหิน ไม่ส่งเสียงดัง เป็นต้น

5.6 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างนักท่องเที่ยว กับเจ้าของบ้าน เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของชุมชน และการถ่ายทอดตำนาน หรือประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- ในระหว่างนักท่องเที่ยวอยู่ในชุมชนจะต้องตระหนักเสมอว่า เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ด้านนักท่องเที่ยวควรต้องเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน ในขณะที่เดียวกันชุมชนก็ได้เรียนรู้วัฒนธรรมบางอย่างของนักท่องเที่ยวด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ

มาตรฐานที่ 6 ด้านสภาพแวดล้อม ตัวชี้วัดประกอบด้วย

6.1 มีแหล่งท่องเที่ยว ประเภทใดประเภทหนึ่ง หรือหลายประเภท เช่นแหล่งโบราณคดี โบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร เป็นต้น โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- ในบริเวณใกล้ที่พัก ควรมีแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวอย่างน้อย 1 ประเภท ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ทะเล น้ำตก น้ำพุ ฯลฯ 2) แหล่งโบราณสถาน และประวัติศาสตร์ เช่น วัด เจดีย์ วัดอุโบสถ ฯลฯ 3) แหล่งท่องเที่ยวที่ชุมชนมีอยู่แล้ว และเป็นอาชีพของชุมชน เช่น สวนผลไม้ แปลงผัก บ่อปลา รวมถึงการทำนา/ปลูกข้าว ฯลฯ

6.2 มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนอยู่เสมอ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วม ในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว โดยร่วมมือกับหน่วยราชการที่มีหน้าที่ดูแลรักษาโดยตรง

6.3 มีสถานพยาบาล ไปรษณีย์ ธนาคารอยู่ไม่ไกลเกินไป โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- โฮมสเตย์ควรอยู่ไม่ไกลจากสถาน พยาบาล เพื่อความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวเมื่อเจ็บป่วย หรือหากไม่มีสถานพยาบาล ควรรู้สถาน พยาบาลที่อยู่ใกล้ที่สุด ส่วนไปรษณีย์ และธนาคารก็เช่นกัน หากไม่อยู่ใกล้ชุมชน ควรจะรู้สถานที่ที่อยู่ใกล้มากที่สุด เพื่อแนะนำนักท่องเที่ยวได้

6.4 พื้นที่หลัก ยังคงสภาพเดิมของชุมชน และยังรักษาวัฒนธรรม และประเพณีของตน โดยมีแนวปฏิบัติ และรายละเอียด ดังนี้

- ชุมชนที่มีโฮมสเตย์ จะต้องช่วยกันรักษาสภาพเดิมของชุมชน โดยไม่ควรเปลี่ยนแปลง เพื่อให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจ จนทำลายวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของชุมชน

มาตรฐานที่ 7 ด้านมูลค่าเพิ่ม ตัวชี้วัดประกอบด้วย

7.1 มีร้านขายของที่ระลึก ในชุมชน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- ควรจัดให้มีร้านค้า หรือมุมเล็ก ๆ ของชุมชน เป็นจุดจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก หากไม่มีชุมชนควรจัดการให้มีร้านค้าของชุมชนเกิดขึ้น

7.2 มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิต โดยมีแนวปฏิบัติ และรายละเอียด ดังนี้

- ชุมชนควรใช้โอกาสนี้ ใช้ภูมิปัญญาที่ชุมชนสั่งสมมา หรือ สิ่งที่ชุมชนริเริ่มขึ้นใหม่ ทำของที่ระลึกเพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งของที่ระลึกดังกล่าว อาจเป็นสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องประดับ เสื้อผ้า ตลอดจนของตกแต่ง หรือ อาหาร ขนม โดยควรใช้วัสดุ หรือวัตถุดิบที่มีในชุมชนนั้นเป็นหลัก

7.3 มีโอกาส ได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชน โดยมีแนวปฏิบัติ และรายละเอียด ดังนี้

- ชุมชนได้ใช้โอกาส ที่นักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชนทุก ๆ ด้าน ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและชื่นชม ซึ่งถือว่าเป็นการทำนุบำรุงวัฒนธรรมของตนอีกด้วย

7.4 มีโอกาส พัฒนาศักยภาพของบุคลากรในชุมชน ในด้านการให้บริการที่ประทับใจ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- การที่ชุมชนได้มีโอกาสต้อนรับนักท่องเที่ยวแต่ละครั้ง คนในชุมชนได้มีโอกาสแสดงความสามารถของตนเองตามที่ตนถนัด เช่น การต้อนรับ มีคฤเทศก์ การปรุงอาหาร การทอผ้า จักสาน เป็นต้น

มาตรฐานที่ 8 ด้านการส่งเสริมการตลาด ตัวชี้วัดประกอบด้วย

8.1 มีคู่มือ หรือ เอกสารเผยแพร่การท่องเที่ยวเป็นของตนเอง และเป็นข้อมูลจริง โดยคู่มือหรือเอกสารดังกล่าวมีรายละเอียดต่าง ๆ ครบถ้วน เช่น รายการกิจกรรม แหล่งท่องเที่ยว แผนที่เดินทาง โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- โหมดเผยแพร่แต่ละแห่งควรมีคู่มือ หรือ แผ่นพับ หรือเอกสารที่รวบรวมข้อมูลให้นักท่องเที่ยวรับทราบ โดยคู่มือดังกล่าวควรระบุรายละเอียดทุกประเภท ให้นักท่องเที่ยวทราบด้วย อย่างน้อยควรมีกิจกรรมการท่องเที่ยว รายละเอียดค่าใช้จ่าย และการติดต่อ เป็นต้น

8.2 มีการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- เนื่องจากปัจจุบัน การติดต่อสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำค่อนข้างง่าย โดยคนในท้องถิ่นสามารถทำได้เอง ดังนั้น โหมดเผยแพร่จึงควรสร้างโฮมเพจของตนเอง ซึ่งเป็นทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ (หากมีปัญหาในการดำเนินการ ควรขอความช่วยเหลือจากฝ่ายสนับสนุน)

8.3 มีรายชื่ออยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- ปัจจุบันสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้จัดทำคู่มือและทำเนียบการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ของประเทศไทย ดังนั้นโฮมสเตย์ต่าง ๆ จึงควรติดต่อเพื่อให้อยู่ในระบบดังกล่าว และในขณะเดียวกันอาจมีการเชื่อมโยงข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตของกระทรวง ซึ่งมีโฮมเพจด้านนี้โดยเฉพาะ(กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา,2550)

3. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนเกาะพิทักษ์

3.1 บริบททั่วไปของพื้นที่

ชุมชนเกาะพิทักษ์ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 14 ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร มีเนื้อที่ประมาณ 712 ไร่ มีชุมชนอาศัยอยู่ประมาณ 42 ครัวเรือน โดยส่วนใหญ่จะมีอาชีพหลักในการทำประมงพื้นบ้าน วางลอบหมึก อวนปู เลี้ยงหอยแมลงภู่ อาชีพรองลงมา คือ การทำสวนมะพร้าว ชาวบ้านโดยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ แต่บนเกาะไม่มีศาสนสถาน ดังนั้นในเวลาประกอบกิจกรรมทางศาสนา จะต้องขึ้นมาประกอบกิจกรรมบนฝั่งเกาะพิทักษ์ นับเป็นหมู่บ้านเดียวของจังหวัดชุมพร มีเนื้อที่เป็นเกาะทั้งหมด โดยอยู่ห่างจากฝั่งประมาณ 1 กิโลเมตร

ชุมชนเกาะพิทักษ์ได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน เมื่อปีพุทธศักราช 2445 โดยมี นายนุ้ย เตชาฤทธิ์ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ซึ่งความเป็นมาก่อนปี พ.ศ. 2455 นั้น มีการสันนิษฐานว่า ได้มีโจรจากเกาะสมุย หนองหญ้าไซ และหนองไก่อ๊ว แห่งละคน ได้หลบหนีการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจขึ้นมาอยู่บนเกาะจนรอดพ้นคดี จากนั้นจึงได้นำครอบครัวมาอยู่ด้วย และมีการทำมาหากินกันโดยสุจริต จนมาถึงปัจจุบัน ซึ่งก็คือต้นตระกูลของ 4 ตระกูล ในเกาะพิทักษ์ นั่นก็คือ ตระกูล “แก้วสถิต” ตระกูล “ธานีครุฑ” ตระกูล “เตชาฤทธิ์” และตระกูล “หินเตี้ย” ในปัจจุบัน

ที่มาของชื่อเกาะพิทักษ์นั้น ไม่ได้มีหลักฐานที่เป็นเอกสารบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นเพียงการเล่าขานสืบต่อกันมาว่า น่าจะมาจากเหตุการณ์ ที่ในสมัยก่อนเวลามีเรือสำเภา บรรทุกสินค้าผ่านมาถึงเกาะ ก็จะมีเสียงตะโกนเรียกให้ขึ้นไปบนเกาะ เมื่อขึ้นไปแล้ว ปรากฏว่า ไม่มีคนตามเสียงที่ร้องเรียก จึงคิดว่าเป็นเสียง “ผีทัก” หรืออาจจะเป็น จากเหตุการณ์ที่มีเรือ บรรทุกสินค้าและเรือประมงได้เข้ามาหลบลมพายุ กันเป็นประจำ จนกลาสีเรือต่างก็ใช้เกาะแห่งนี้ เป็น “ที่พิทัก” เพื่อความปลอดภัย ซึ่งเมื่อเวลาผ่านไป คำว่า “ผีทัก” หรือ “ที่พิทัก” ในอดีต ก็อาจจะเพี้ยน จนกลายมาเป็นชื่อเกาะ “พิทักษ์” ในปัจจุบันก็เป็นไปได้

การพัฒนาของเกาะพิทักษ์ได้เริ่มขึ้นตั้งแต่การตั้งหมู่บ้าน จนถึงปัจจุบันนับเวลาได้เป็นร้อยปี ปัจจุบันเกาะพิทักษ์นับเป็นชุมชนหนึ่งซึ่งมีชื่อเสียงในด้านของความเข้มแข็งของชุมชนเป็นอย่างดี จนได้รับรางวัลเกียรติยศ เกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชนอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งคงเป็นเพราะชุมชนเกาะพิทักษ์มีพื้นที่เป็นเกาะมีชุมชนขนาดเล็ก และประชาชนในชุมชนต่างก็เป็นญาติพี่น้องกันทั้งสิ้น จึงทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเกาะพิทักษ์มักเป็นไปได้อย่างดีเสมอ

การพัฒนาของชุมชนเกาะพิทักษ์อย่างเป็นทางการ เริ่มขึ้นเมื่อทางสำนักงานชุมชนอำเภอหลังสวนได้เข้ามาจัดเวทีประชาคมให้ความรู้พัฒนาอาสาสมัครและผู้นำเมื่อปี พ.ศ. 2538 กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยได้สนับสนุนโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ด้วยงบประมาณ 280,000.- บาท เพื่อให้ประชาชนยืมไปลงทุนประกอบอาชีพ โดยมอบอำนาจให้คณะกรรมการกองทุนโครงการ กข.คจ. ประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นตัวแทนชาวบ้านที่ได้มาจากการจัดเวทีประชาคม ซึ่งคัดเลือกกันขึ้นมาเอง โดยส่วนใหญ่จะกู้ยืมไปเพื่อการทำประมง

ปี พ.ศ. 2544 เมื่อได้รับอนุมัติเงิน กองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ทำให้ชาวบ้านมีทุนเพิ่มมากขึ้น การประกอบอาชีพมีรายได้เป็นกอบเป็นกำ จึงได้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้นมา โดยมีสมาชิก 48 คน มีเงินสะสม 86,400 บาท และมีการจัดตั้งร้านค้าศูนย์สาธิตทางการตลาด ทุนดำเนินงาน 120,000 บาท ยอดขาย 20,000 บาทต่อเดือน เมื่อสิ้นปี ก็จะมีการคืนเงินปันผลเฉลี่ยคืนให้กับสมาชิก นอกจากนั้นยังมีการจัดตั้งกลุ่มสตรีแปรรูปปลั้ตว์น้ำ การ

เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำขึ้นมาอีกด้วย อีกกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกาะพิทักษ์เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในเรื่องของความเข้มแข็งของชุมชนก็คือ เรื่องของการต่อสู้เพื่อป้องกันและรักษาทรัพยากรทางทะเล รอบ ๆ เกาะพิทักษ์ ซึ่งทำให้ชุมชนเกาะพิทักษ์ได้รับรางวัล “หมู่บ้านอนุรักษ์ชายฝั่งทะเลดีเด่น” ในปี พ.ศ. 2545 นอกจากนี้ ในปัจจุบันชุมชนเกาะพิทักษ์ยังได้หันมาประกอบกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวอีกด้วย(ชลตรงค์,2549)

3.2 ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่

จุดเริ่มต้นของกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะพิทักษ์ เริ่มจากเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2538 เริ่มมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามายังเกาะพิทักษ์ เพราะเห็นถึงความสวยงามและความเป็นธรรมชาติบนเกาะ เมื่อมีนักท่องเที่ยวมากขึ้น ก็เริ่มมีการแสวงหาที่พักแรมภายในเกาะ ผู้ใหญ่บ้านนายอำพล ธานีครุฑ จึงได้เรียกลูกบ้านมาประชุมหารือกันในการจัดทำบ้านพักในรูปแบบของโฮมสเตย์ (Homestay) เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและเป็นรายได้เสริมให้กับชุมชนอีกทางหนึ่ง โดยในปีแรกมีการเก็บเงินค่าที่พักเพียง 100 บาท

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมาการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ก็ได้มีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ จากเดิมมีผู้ประกอบการเพียงไม่กี่ครัวเรือน ก็มีผู้ประกอบการโฮมสเตย์เพิ่มขึ้นเป็น 13 ครัวเรือนแล้วในปัจจุบัน นอกจากนั้นครัวเรือนอื่น ๆ ที่ไม่ได้ทำการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ก็ยังมีรายได้เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นบนเกาะพิทักษ์อีกด้วย เช่น การให้บริการเรือข้ามฟาก เรือสำหรับตกปลา ตกหมึก ขายของที่ระลึก ขายผลิตภัณฑ์จากการประมง เป็นต้น โดยเงินรายได้ส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวก็จะนำกลับคืนมาสู่ชุมชนในรูปแบบของเงินในการพัฒนาชุมชนอีกอีกด้วย ทำให้ในปัจจุบันคนในชุมชนเกาะพิทักษ์มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นส่วนหนึ่งเป็นเพราะการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์นั่นเอง ซึ่งการให้บริการการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ประกอบไปด้วย

1. การให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ (Home stay) คือการให้บริการพักแรมร่วมกับชาวบ้าน ตลอดจนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชาวบ้าน โดยลักษณะโฮมสเตย์ของเกาะพิทักษ์จะเป็นบ้านที่ยื่นลงไปในทะเล มีบรรยากาศและทัศนียภาพที่มีความสวยงามเป็นอย่างมาก ซึ่งปัจจุบันในเกาะพิทักษ์มีบ้านที่ให้บริการการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ทั้งสิ้น 13 หลังคาเรือน โดยคิดค่าบริการคนละ 450 บาท(รวมค่าอาหารและค่าเรือ)

2. การให้บริการที่พักแบบห้องพัก ปัจจุบันเมื่อมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น จึงเกิดลักษณะการท่องเที่ยวและการพักแรมที่หลากหลายขึ้น ชุมชนจึงมีการพัฒนาบ้านพักอีกรูปแบบหนึ่งนั่นก็คือ การให้บริการที่พักแบบห้องพักแยกออกมาจากบ้านเรือน ซึ่งปัจจุบันมีการให้บริการอยู่จำนวน 9 ห้อง คิดค่าบริการคนละ 700 บาท (รวมอาหารและค่าเรือ)

3. การท่องเที่ยวโดยศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ชุมชนเกาะพิทักษ์ มีลักษณะของชนบท ซึ่งยังคงมีสภาพความเป็นธรรมชาติ และวิถีชีวิตดั้งเดิมสูง ทั้งการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิต หรือจะเป็นด้านจารีตประเพณี เพราะฉะนั้นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเกาะพิทักษ์ สามารถที่จะเที่ยวชมวิถีชีวิตเหล่านี้ได้ ไม่ว่าจะเป็นการทำประมงพื้นบ้าน การทำสวนมะพร้าว การคีนวน้ำมันมะพร้าว การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การทำของที่ระลึก การชมวิถีชีวิตท้องถิ่น เป็นต้น

4. การศึกษาดูงาน ชุมชนเกาะพิทักษ์เป็นชุมชนที่มีชื่อเสียงในด้านต่างๆ จึงเป็นที่ดูงานขององค์การและชุมชนต่างๆอยู่อย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรชายฝั่ง การจัดการบัญชีครัวเรือนและการจัดการท่องเที่ยว ทำให้ในแต่ละปีมีผู้เดินทางมายังเกาะพิทักษ์เพื่อศึกษาดูงานปีละหลายพันคน

5. การให้บริการอาหารทะเล นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังเกาะพิทักษ์ นอกจากที่จะเข้ามาพักผ่อน และท่องเที่ยวแล้ว การเดินทางมาเพื่อรับประทานอาหารทะเล ก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่นักท่องเที่ยว สามารถจะทำได้ เพราะชุมชนเกาะพิทักษ์ส่วนใหญ่จะมีอาชีพการทำประมง ตลอดจนทรัพยากรทางทะเลรอบๆ เกาะพิทักษ์ก็มีความอุดมสมบูรณ์ อาหารทะเลบนเกาะพิทักษ์ จึงมีความอร่อย และสดเป็นอย่างมาก โดยนักท่องเที่ยวสามารถเลือกรับประทานอาหารทะเลได้อย่างเต็มที่

6. กิจกรรมการท่องเที่ยวรอบเกาะ ในปี พ.ศ. 2547 ชุมชนเกาะพิทักษ์ได้รับเงินงบประมาณสนับสนุนจากจังหวัดชุมพร ในการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์บนเกาะพิทักษ์ เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยมีการพัฒนาสาธารณูปโภคต่าง ๆ บนเกาะพิทักษ์ขึ้น เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นศาลาอำนวยการ เส้นทางเดินเท้ารอบเกาะ ศาลาชมวิว เป็นต้น โดยการพัฒนาที่เกิดขึ้นนี้จะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินชม หรือปั่นจักรยานชมธรรมชาติรอบเกาะได้ โดยเส้นทางจะติดผ่านหมู่บ้าน สวนมะพร้าว ชายหาด เนินเขาที่มีความสวยงาม เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมกับความงาม และทิวทัศน์รอบเกาะพิทักษ์ได้ โดยมีระยะทาง 1.9 กิโลเมตร (ชลตรงค์, 2550)

7. การใช้เช่าเรือคายัค ปัจจุบันชุมชนเกาะพิทักษ์มีเรือคายัคให้เช่าโดยคิดอัตราค่าบริการครั้งละ 50 บาท โดยนักท่องเที่ยวสามารถพายเรือชมทิวทัศน์ในบริเวณชุมชนเกาะพิทักษ์ และรอบๆเกาะพิทักษ์ได้

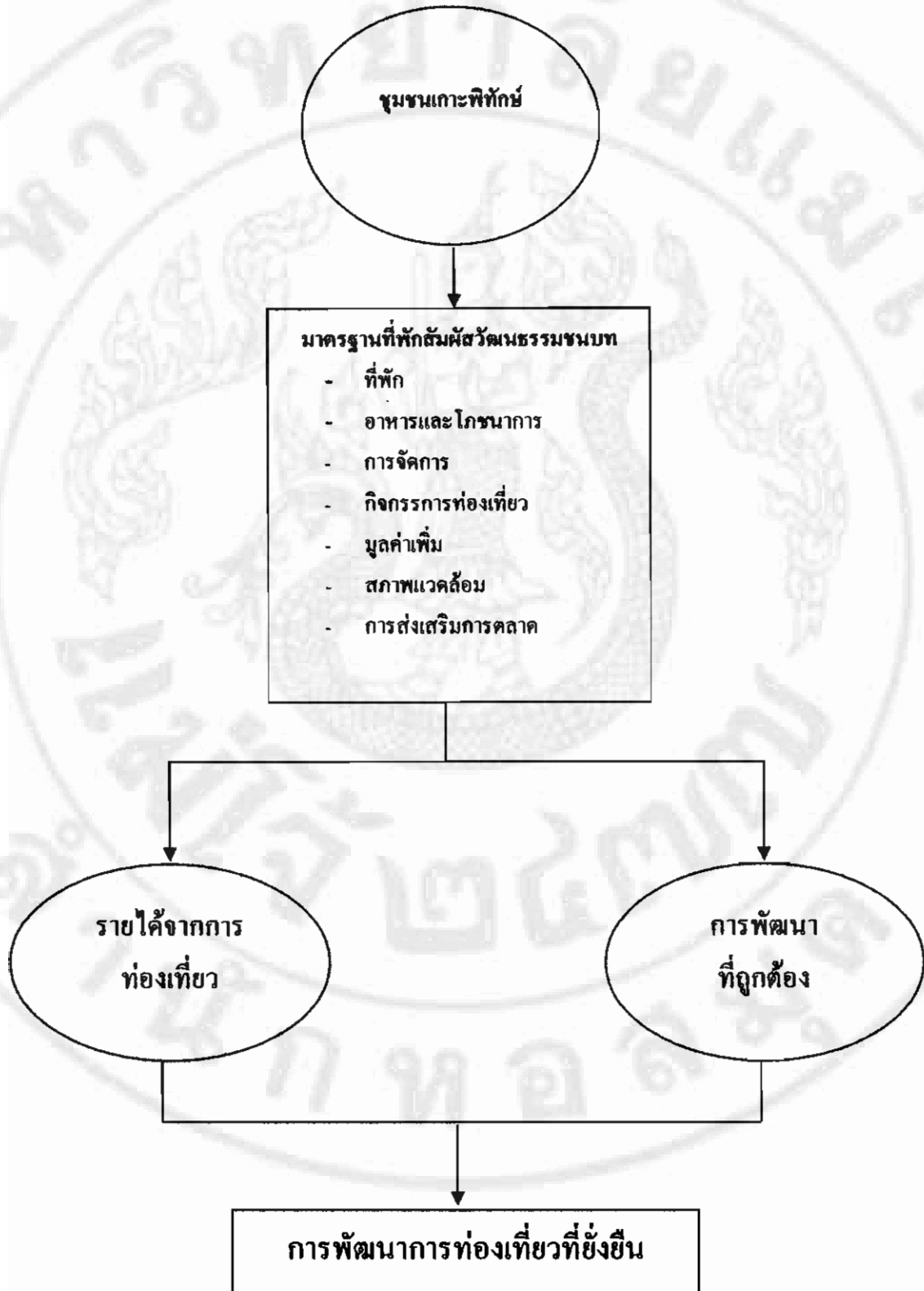
8. การให้บริการเรือตกปลา/ตกหมึก สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการไปตกปลาหรือตกหมึกรอบๆเกาะพิทักษ์สามารถที่จะติดต่อที่จะเช่าเรือพร้อมอุปกรณ์ได้ในอัตราค่าละ 700 บาท โดยจุดตกปลาและตกหมึกจะอยู่ไม่ไกลจากเกาะพิทักษ์มากนัก เพราะรอบๆเกาะพิทักษ์ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์อยู่ค่อนข้างสูง

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

9. การให้บริการค่าน้ำ บริเวณเกาะครามซึ่งอยู่ใกล้เกาะพิทักษ์ยังคงมีแนวปะการังและสัตว์ทะเลที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ โดยนักท่องเที่ยวสามารถเจอปะการัง หอยมือเสือ ปลา และสัตว์ทะเลที่มีความหลากหลายค่อนข้างสูง ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเช่าเรือพร้อมอุปกรณ์ดำน้ำได้จากชุมชนเกาะพิทักษ์ ในอัตราลำละ 700 บาท

10. สินค้าของที่ระลึก ในชุมชนเกาะพิทักษ์มีร้านจำหน่ายของที่ระลึกของเกาะพิทักษ์อยู่ 2-3 ร้าน สินค้าที่ระลึกก็จะเป็นผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย เสื่อและภาพที่ระลึกจากชุมชนเกาะพิทักษ์เป็นต้นและยังมีสินค้าที่มีชื่อเสียงของเกาะพิทักษ์อีกอย่างนั่นก็คือปลาตุ้มหวานอัดกระป๋องซึ่งมีรสชาติอร่อยถูกหลักอนามัย นอกจากนั้นนักท่องเที่ยวยังสามารถซื้อผลิตผลจากทะเลและอาหารทะเลแปรรูปในชุมชนเกาะพิทักษ์เป็นของฝากได้อีกด้วย

กรอบแนวความคิด

อุปกรณ์และวิธีการ

1. อุปกรณ์

- กล้องถ่ายภาพ
- กระดานไวท์บอร์ด
- ปากกาไวท์บอร์ด
- กระดาษบรูฟ
- อุปกรณ์บันทึกเสียง

2. วิธีการวิจัย

2.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

โครงการวิจัยเรื่อง “ การพัฒนามาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ” ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research:PAR) ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกกระบวนการ ซึ่งมีขั้นตอนและกระบวนการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ ทั้งจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากพื้นที่จริง

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT Analysis) ของที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์ เป็นการวิเคราะห์และประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์ ตามหลักเกณฑ์การจำแนกช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ (Recreation Opportunity Spectrum : ROS) และการประเมินสถานภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Evaluation of Nature-based Tourism Site Potential : ENTSP) ภายใต้กรอบแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อบ่งชี้แหล่ง หรือจุดท่องเที่ยวตามสถานภาพปัจจุบันและศักยภาพในอนาคต พร้อมลำดับความสำคัญ/คุณค่าเชิงการท่องเที่ยวของแหล่ง หรือจุดท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์มาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ซึ่งประยุกต์จากคู่มือการประเมินมาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทของสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อนำมาประเมินโฮมสเตย์มาตรฐานไทย ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทในด้านต่างๆ

ขั้นตอนที่ 5 เป็นการนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 2-4 ซึ่งเป็นข้อมูลจากการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ ของการท่องเที่ยวในเกาะพิทักษ์ มาลงมือพัฒนาในส่วนที่ผู้วิจัยและชุมชนสามารถร่วมกันทำได้ ภายใต้เวลาและงบประมาณที่มีอยู่

2.2 การเก็บข้อมูล

1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลภาคสนามที่ได้มาจาก

1.1 การสัมภาษณ์ (Interview) จากประชาชนในชุมชนเกาะพิทักษ์

ซึ่งมีทั้งการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

1.2 การสังเกต (Observation) เป็นการการใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยนักวิจัยเข้าไปสังเกตพร้อมกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) โดยผู้วิจัยจะคอยสังเกตอยู่ห่างๆ

1.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการประชุม พูดคุย ปรีกษาหารือ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้จากการศึกษาเอกสาร รายงาน งานวิจัย และสื่อสารสนเทศต่างๆ

2.3 ประชากร คือ

1 ประชาชนในชุมชนเกาะพิทักษ์จำนวน 42 ครัวเรือน

2 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเกาะพิทักษ์ ซึ่งจากสถิติในปี พ.ศ. 2550 มีนักท่องเที่ยวเดินทางมายังเกาะพิทักษ์จำนวน 10,267 คน

2.4 กลุ่มตัวอย่าง คือ

1 ครัวเรือนที่ให้บริการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท จำนวน 12 ครัวเรือน

2 ใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตร Yamane (1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนนักท่องเที่ยวที่ใช้เป็นตัวแทนประชากร

N = จำนวนนักท่องเที่ยวในปี 2550 (ปีล่าสุดที่รวบรวมข้อมูลสมบูรณ์) รวม 10,267 คน

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง กำหนดให้เท่ากับ 0.05

จากการคำนวณนักท่องเที่ยวที่ใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษา คือ 385 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนามาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นสองส่วนคือ

1. การประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์ เป็นการประเมินเพื่อจำแนกแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการจำแนกช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ (ROS) ด้วยการให้ค่าคะแนนตามปัจจัยที่กำหนดขึ้น 4 ปัจจัย โดยใช้ค่าเฉลี่ยเพื่อบ่งชี้ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการ ROS ส่วนการประเมินสถานภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (ENTSP) คณะผู้ศึกษาให้ค่าคะแนนตามแบบประเมินและเกณฑ์การประเมินที่ออกแบบและจัดทำขึ้น จากนั้นทำการเฉลี่ยค่าคะแนนในแต่ละตัวชี้วัดตามประเภทแหล่งท่องเที่ยวและตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล แล้วนำค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้ไปคำนวณโดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก และนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของแหล่งท่องเที่ยวว่าปัจจุบันเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดเหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทใด (NT, AT, ET) และมีศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวอยู่ในระดับใด

สำหรับการให้ค่าคะแนนแต่ละตัวชี้วัด (rated score หรือ ค่า R) 3 ระดับ จากค่าคะแนนระดับ 1 ถึง 3 พิจารณาเทียบเคียงกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดขึ้น แล้ววิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมิน โดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก (weighting score equation) (นาวรอน, 2545)

$$ENTSP = \frac{\sum_{i=1}^n W_i R_i}{\sum_{i=1}^n W_i} = \frac{W_1 R_1 + W_2 R_2 + W_3 R_3 + \dots + W_n R_n}{W_1 + W_2 + W_3 + \dots + W_n}$$

โดยที่

ENTSP = การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

(Evaluation of Nature-based Tourism Site Potential)

R_i = ค่าคะแนนระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของตัวชี้วัดที่ 1 ถึง n

มีค่าตั้งแต่ 1 ถึง 3 โดย 1 = ค่าคะแนนระดับต่ำ จนถึง 3 = ค่าคะแนนระดับสูง

W_i = ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดที่ 1 ถึง n ในที่นี้มีค่าเท่ากับ 1 เนื่องจาก ทุกตัวชี้วัด มีค่าคะแนนความสำคัญเท่ากัน

จากนั้นทำการเปรียบเทียบระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อบ่งชี้สถานภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ 1 ศักยภาพระดับต่ำ ถึง 3 ศักยภาพระดับสูง จากสูตรแบ่งช่วงชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{การแบ่งช่วงชั้น} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}} \\ &= \frac{3-1}{3} \\ &= 0.66 \end{aligned}$$

จากการคำนวณ ระดับศักยภาพในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว มีรายละเอียดดังนี้

1.00-1.66 = ศักยภาพต่ำในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว (L)

1.67-2.33 = ศักยภาพปานกลางในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว (M)

2.34-3.00 = ศักยภาพสูงในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว (H)

2. การประเมินมาตรฐานที่พึงสัมผัสวัฒนธรรมชนบท เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการประเมินผลสำเร็จของการพัฒนามาตรฐานที่พึงสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ที่เกิดขึ้นในชุมชนเกาะพิทักษ์ ซึ่งมีเกณฑ์ในการประเมินมาตรฐานดังนี้คือ

เกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่พึงสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

1. วิธีการประเมินมาตรฐานที่พึงสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคุณภาพมาตรฐานที่พึงสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ใช้การประเมินตามกรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐาน จำนวน 8 มาตรฐาน 43 ตัวชี้วัดโดยกำหนดให้เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) มี 6 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด (5 คะแนน) ระดับคะแนนมาก (4 คะแนน) ระดับปานกลาง (3 คะแนน) ระดับน้อย (2 คะแนน) ระดับน้อยที่สุด (1 คะแนน) และระดับไม่มี/ไม่ทำ (0 คะแนน)

2.การวิเคราะห์ค่ามาตรฐานที่หักล้างผลสัมฤทธิ์ของระบบ

2.1 การจัดลำดับความสำคัญค่ามาตรฐาน

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้จัดลำดับความสำคัญของมาตรฐานทั้ง 8 ด้าน ของที่หักล้างผลสัมฤทธิ์ของระบบ สรุปได้ดังนี้

- ความสำคัญลำดับที่ 1 ได้แก่ มาตรฐานด้านความปลอดภัย
 ความสำคัญลำดับที่ 2 ได้แก่ มาตรฐานด้านที่พัก
 ความสำคัญลำดับที่ 3 ได้แก่ มาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการ
 ความสำคัญลำดับที่ 4 ได้แก่ มาตรฐานด้านการจัดการ
 ความสำคัญลำดับที่ 5 ได้แก่ มาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว
 ความสำคัญลำดับที่ 6 ได้แก่ มาตรฐานด้านมูลค่าเพิ่ม
 ความสำคัญลำดับที่ 7 ได้แก่ มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม
 ความสำคัญลำดับที่ 8 ได้แก่ มาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาด

2.2 การคำนวณหาค่าน้ำหนัก

1.รวมค่าน้ำหนักทั้ง 8 ด้าน ดังนี้ $1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8 = 36$

2.การหาค่าน้ำหนักมาตรฐานที่หักล้างผลสัมฤทธิ์ของระบบ

มาตรฐานคุณภาพ	ลำดับความสำคัญ	คะแนนสูงสุด = 8 ต่ำสุด = 1	แทนค่าสูตรค่าน้ำหนัก = คะแนนค่าน้ำหนัก	สรุปค่าน้ำหนัก
1) ด้านที่พัก	2	7	7/36	0.19
2) ด้านอาหารและโภชนาการ	3	6	6/36	0.17
3) ด้านความปลอดภัย	1	8	8/36	0.22
4) ด้านการจัดการ	4	5	5/36	0.14
5) ด้านกิจกรรม	5	4	4/36	0.11

ทองเที่ยว				
6)ด้านสภาพแวดล้อม	7	2	2/36	0.06
7) ด้านมูลค่าเพิ่ม	6	3	3/36	0.08
8) ด้านการส่งเสริม	8	1	1/36	0.03

หมายเหตุ : คำนำนั้หนักมาตรฐานที่มีความสำคัญลำดับที่ 1 ให้คะแนนสูงสุดคือ 8 ส่วนลำดับความสำคัญรองลงมาคะแนนก็จะลดลงตามลำดับ

2.3 การวิเคราะห์มาตรฐานที่พิกัดสัมพัทธ์วัฒนธรรมชนบท

นำข้อมูลจากตารางมาแทนค่าค่าเฉลี่ยรวมในมาตรฐานแต่ละด้านแต่ละด้านตามสมการ

ดังนี้

$$\bar{X} = (0.19 \times 4.36) + (0.17 \times 4.31) + (0.22 \times 3.80) + (0.14 \times 3.96) + (0.11 \times 3.70) + (0.06 \times 3.74) + (0.08 \times 3.84) + (0.03 \times 3.34) = 3.99$$

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย นำค่าเฉลี่ยรวมที่ได้ ($\bar{X} = 3.99$) แปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.17-5.00	หมายถึงโฮมสเตย์มีระดับดีเยี่ยม
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.33-4.16	หมายถึงโฮมสเตย์มีระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.49-3.32	หมายถึงโฮมสเตย์มีระดับดี
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.65-2.48	หมายถึงโฮมสเตย์มีระดับต้องปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.81-1.64	หมายถึงโฮมสเตย์มีระดับต้องปรับปรุงมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.00-0.80	หมายถึง โฮมสเตย์มีระดับต้องปรับปรุงมากที่สุด

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยมีวิธีการหา ดังนี้

1) หาพิสัย = $5 - 0 = 5$

2) หาช่วง = $5/6 = 0.83$

3) แบ่งระดับ (มี 6 ระดับ คือ 5,4,3,2,1,0) โดยเริ่มจากบนลงล่างดังนี้

$5.00 - 0.83 = 4.17$ (ได้ 4.17 - 5.00)

$4.16 - 0.83 = 3.33$ (ได้ 3.33 - 4.16)

$3.32 - 0.83 = 2.49$ (ได้ 2.49 - 3.32)

$$2.48 - 0.83 = 1.65 \text{ (ได้ } 1.65 - 2.48)$$

$$1.64 - 0.83 = 0.81 \text{ (ได้ } 0.81 - 1.64)$$

$$0.80 - 0.83 = \text{(เนื่องจากเริ่มจากบนลงล่างทำให้ค่าสุดท้าย ช่วงจะสั้นกว่าเล็กน้อย)}$$

ในการกำหนดเกณฑ์ เพื่อพิจารณาว่าโฮมสเตย์ใดมีคุณภาพมาตรฐาน ตามกรอบดัชนีชี้วัดหรือไม่ พิจารณาจากค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดที่ได้ คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2.50 ขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน โฮมสเตย์ในกลุ่มดังกล่าวถือว่ามีความคุณภาพมาตรฐาน ส่วนกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยรวมต่ำกว่า 2.49 ถือว่าเป็นโฮมสเตย์ที่ต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

ผลการวิจัย

การพัฒนาที่พักรีสต์วัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 4 ส่วนคือ

1. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT Analysis) ของที่พักรีสต์วัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์

จากการใช้เวทีชุมชน (Focus Group) ของชุมชนเกาะพิทักษ์เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสอุปสรรค (SWOT Analysis) ของที่พักรีสต์วัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์ โดยเรียงตามลำดับความสำคัญที่คนในชุมชนร่วมให้คะแนนกันพบว่า

1.1 จุดแข็ง จุดเด่น (Strengths) ของที่พักรีสต์วัฒนธรรมชนบทของชุมชนเกาะพิทักษ์ ประกอบไปด้วย

- การมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความโดดเด่น โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติ ทางทะเลซึ่งชุมชนเกาะพิทักษ์มีการจัดการและดูแลทรัพยากร เหล่านี้ไว้เป็นอย่างดี โดยปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ได้กลายมาเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญของชุมชนเกาะพิทักษ์ เช่น การมีสัตว์ทะเลที่อุดมสมบูรณ์ แนวปะการังที่สวยงาม ท้องทะเลและชายหาดที่สวยงามเป็นต้นซึ่งจากทรัพยากรเหล่านี้ทำให้เกาะพิทักษ์ได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน

- อาหารทะเลที่สด สะอาด อร่อย หากพูดถึงเกาะพิทักษ์นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแล้วสิ่งหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจในเกาะพิทักษ์นั้นก็คือน้ำทะเลที่สด สะอาด อร่อย มีการปรุงอาหารที่มีความพิถีพิถันและมีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั่นเอง

- การมีผู้นำที่เข้มแข็ง บุคคลที่ริเริ่มการจัดการการท่องเที่ยวแบบที่พักรีสต์วัฒนธรรมชนบทของชุมชนเกาะพิทักษ์ขึ้นมาคือนายอำพล ธาณีครุฑ ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านอยู่บนเกาะพิทักษ์ และเป็นผู้คิดริเริ่มการท่องเที่ยวแบบที่พักรีสต์วัฒนธรรมชนบทขึ้นมาและยังเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่ทำให้เกาะพิทักษ์เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปในปัจจุบันนับว่าเป็นผู้นำที่มีความเข้มแข็งและมีบทบาทสำคัญของการท่องเที่ยวเกาะพิทักษ์

- ความปลอดภัย การเดินทางมายังเกาะพิทักษ์ สิ่งหนึ่งที่นักท่องเที่ยวจะได้รับก็คือความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จากลักษณะภูมิประเทศแม้จะเป็นเกาะก็เป็นเกาะที่ห่างจากฝั่งไม่มากนัก ระยะทางจากฝั่งมาเกาะเพียง 1 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาในการเดินทางเพียง 10 นาที จึงมีความปลอดภัยในการเดินทางค่อนข้างสูง ด้านการจัดการความภัยให้กับนักท่องเที่ยวในปัจจุบันบนเกาะพิทักษ์มีการจัดชุดตำรวจตระเวนชายแดนเข้ามาประจำบนเกาะพิทักษ์อยู่โดยตลอด

ตั้งแต่ในอดีตเป็นต้นมาอย่างไม่ มีปัญหาด้านอาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวเกาะพิทักษ์เลย

- ความสามัคคีในชุมชน เนื่องจากคนในชุมชนเกาะพิทักษ์ส่วนใหญ่เป็นญาติพี่น้องกันทั้งพื้นที่ทำให้คนในเกาะพิทักษ์มีความสามัคคีกันค่อนข้างหนาแน่น ในการจัดการด้านการท่องเที่ยวก็สามารถใช้ความสามัคคีเหล่านี้ในการร่วมกันจัดการท่องเที่ยวได้อย่างเข้มแข็ง

- การมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ภายในเกาะพิทักษ์และพื้นที่เชื่อมโยงมีความทรัพยากรที่มีความโดดเด่นและมีความหลากหลาย ทำให้เกาะพิทักษ์มีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมการดำน้ำ ตกปลาหมึก ตกปลา พายเรือคายัค ศึกษาวิถีชีวิตชาวประมงพื้นบ้าน เป็นต้น

- มีวัฒนธรรมที่ดึงดูด ชุมชนเกาะพิทักษ์ยังคงเป็นชุมชนชนบทที่มียังคงหลงเหลือวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่ดึงดูดเอาไว้ได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองที่ทำให้เกาะพิทักษ์ยังคงหลงเหลือเสน่ห์ของการเป็นชุมชนชนบทที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวแล้วเกิดความประทับใจ เช่น วิถีชีวิตชาวประมงพื้นบ้าน การมีน้ำในแอ่งเพื่อเผื่อแม่ ของคนในชุมชน เป็นต้น

- การมีบริการที่ดี การมาท่องเที่ยวยังเกาะพิทักษ์สิ่งที่นักท่องเที่ยวจะได้รับนั่นก็คือการบริการที่ดีของเจ้าของบ้านและการต้อนรับที่อบอุ่นดังมิตรสหาย ทำให้การท่องเที่ยวแบบที่พักผ่อนสัมผัสวัฒนธรรมชนบทของชุมชนเกาะพิทักษ์เป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือน

- การได้รับรางวัลมาตรฐานโฮมสเตย์ ปัจจุบันชุมชนเกาะพิทักษ์ได้ผ่านการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ทำให้ในปัจจุบันชุมชนเกาะพิทักษ์มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลโฮมสเตย์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและมีการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นมาตรฐานเพิ่มมากขึ้น

1.2 จุดค้ำหรือจุดอ่อน (Weakness) ของที่หักล้มล้มวัฒนธรรมชนบทของชุมชนเกาะพิทักษ์ประกอบไปด้วย

- ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานในท้องถิ่น จากเวทีระดมความคิดเห็นคนในชุมชนสะท้อนความคิดเห็นออกมาว่าหน่วยงานต่างๆในท้องถิ่นไม่ค่อยให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์เท่าที่ควร การพัฒนาในด้านต่างๆที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ก็เกิดขึ้นจากชุมชนเกาะพิทักษ์เอง ทั้งๆที่ปัจจุบันชุมชนเกาะพิทักษ์ได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงลำดับต้นๆของจังหวัดชุมพร หน่วยงานส่วนท้องถิ่นจึงจะหน้าให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนมากกว่านี้

- ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนเกาะพิทักษ์ที่เกิดขึ้นมีอยู่สองสาเหตุคือ ปัญหาจากชุมชนเองทั้งเรื่องการดูแลรักษาความสะอาดและสุขภาพภายในเกาะ โดยเฉพาะปัญหาด้านขยะที่ทั้งเกิดจากชุมชนเองและเกิดจากนักท่องเที่ยวซึ่งปัจจุบันภายในเกาะ

พิทักษ์ยังไม่มีความสามารถในการจัดการระยะที่ติ ปัญหาที่สองคือปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มาจากภายนอก โดยเฉพาะขยะและสิ่งปฏิกูลที่มาจากท้องทะเลและไหลมาขึ้นฝั่งที่เกาะพิทักษ์ทำให้สภาพแวดล้อมภายในเกาะยังคงเป็นปัญหาสำคัญ

- ขาดการประชาสัมพันธ์และการตลาด แม้ปัจจุบันชุมชนเกาะพิทักษ์ได้กลายเป็นชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงชุมชนหนึ่ง แต่ปัญหาสำคัญด้านหนึ่งในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวนั้นก็คือปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด เพราะปัจจุบันการจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ยังไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์และการพัฒนาด้านการตลาดในเชิงรุกอยู่นั่นเอง

- การขาดการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ชุมชนเกาะพิทักษ์ยังค่อนข้างขาดการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเกาะพิทักษ์ไม่ได้รับความสะดวกในการท่องเที่ยวมากนัก แต่สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรจะมีให้กับนักท่องเที่ยวก็ไม่ควรเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้ความสะดวกสบายกับนักท่องเที่ยวจนเกินไปเพราะเกาะพิทักษ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทชุมชนที่จะต้องรักษาความเป็นชุมชนดั้งเดิมเอาไว้ให้ได้ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรจะมี เช่น ที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยว ก่อนข้ามเกาะ ระบบน้ำประปาที่เพียงพอ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

- ภาษาและการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว คนภายในชุมชนเกาะพิทักษ์ส่วนใหญ่เป็นคนพื้นบ้าน ซึ่งอาจจะมีความรู้ในด้านการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวเพราะคนส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารในภาษากลางและภาษาอังกฤษได้ จึงควรมีการฝึกทักษะด้านการสื่อสารให้กับผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ขึ้นบ้าง

- ขาดมีคฤหาสน์ที่มีความสามารถ ปัจจุบันเกาะพิทักษ์ยังไม่มีมีคฤหาสน์ที่ที่มีความสามารถที่จะดูแล นำเที่ยวและให้บริการกับนักท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงยังไม่เป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวนัก คนในชุมชนส่วนใหญ่ก็ยังคงมีความสนใจในการที่จะพูดคุยและสื่อสารกับนักท่องเที่ยว จึงจำเป็นจะต้องมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการนำเที่ยวและการให้บริการที่ดี จึงจะสามารถสร้างความประทับใจให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวได้

- กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวยังมีน้อย กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในเกาะพิทักษ์ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ก็จะเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในเกาะและพื้นที่ใกล้เคียง เช่น การเดินเล่นรอบเกาะ การตกปลาตกหมึก กิจกรรมการดำน้ำ เป็นต้น ซึ่งถือว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นยังไม่หลากหลายและน่าสนใจเท่าที่ควร จึงควรมีการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นมากกว่านี้

- ขาดเงินทุน เงินทุนส่วนใหญ่ที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พัทลุงมีต้นกำเนิดมาจากของชุมชนเกาะพิทักษ์ ส่วนใหญ่ก็จะเป็นเงินส่วนตัวที่เจ้าของบ้านลงทุนเอง ไม่ว่าจะเป็นการต่อเติมบ้านเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว การซื้ออุปกรณ์เครื่องนอน การสร้างห้องน้ำ ห้องส้วมเป็นต้น ซึ่งคนในชุมชนเกาะพิทักษ์ส่วนใหญ่ก็มีอาชีพด้านการประมงพื้นบ้าน จึงไม่ค่อยมีเงินทุนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวมากนัก การพัฒนาด้านต่างๆจึงยังคงมีน้อยอยู่และบางส่วนก็มีความชำรุดทรุดโทรมลงไปบ้าง

- ขาดของที่ระลึกที่น่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยว ในชุมชนเกาะพิทักษ์มีร้านขายของที่ระลึกอยู่ไม่มากนักและสินค้าที่นำมาขายก็เป็นสินค้าที่นักท่องเที่ยวไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าที่ควร ชุมชนจึงมีความเห็นว่าน่าจะมีการพัฒนาสินค้าของที่ระลึกที่เป็นมีเอกลักษณ์ของชุมชนและนำวัสดุในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวที่น่าจะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวบนเกาะพิทักษ์อีกช่องทางหนึ่ง

1.3 โอกาส (Opportunities)

- การสนับสนุนจากนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเกาะพิทักษ์ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีคุณวุฒิด้านการศึกษา เศรษฐกิจและฐานะในสังคมค่อนข้างดี ในการเข้ามาของนักท่องเที่ยวเหล่านี้บางครั้งก็มีการให้ความช่วยเหลือการท่องเที่ยวชุมชนเกาะพิทักษ์อีกด้วย เช่น การช่วยในการประชาสัมพันธ์และการตลาดให้เป็นที่รู้จัก การไปโพลสภาพและข้อมูลด้านการการท่องเที่ยวในเวปไซด์ด้านการท่องเที่ยว การนำเพื่อนฝูงกลับมาเที่ยวอีกครั้งเป็นต้น ซึ่งเกาะพิทักษ์มีนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ค่อนข้างมาก นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จึงมีโอกาสในการช่วยเหลือในด้านการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์

- การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ปัจจุบันการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดชุมพร แต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเดินทางเกาะพิทักษ์ปีละหลายหมื่นคน ทำให้ทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ได้ให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ในการพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งด้านงบประมาณ วิชาการและการประชาสัมพันธ์และการตลาด

- คนในชุมชนได้รับการฝึกฝนทักษะ ปัจจุบันเมื่อชุมชนเกาะพิทักษ์ได้มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น ก็มีหน่วยงานต่างๆได้เข้าไปสนับสนุนในการพัฒนาทักษะด้านการท่องเที่ยวให้แก่คนในชุมชนเกาะพิทักษ์เพิ่มมากขึ้น คนในชุมชนเกาะพิทักษ์จึงมีโอกาสที่จะได้เพิ่มทักษะด้านการท่องเที่ยวให้เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งหน่วยงานที่เข้ามาให้การสนับสนุน เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานส่วนจังหวัดชุมพร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร เป็นต้น

- กระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ปัจจุบันผู้คนหันมาให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติกันเพิ่มมากขึ้น ชุมชนเกาะพิทักษ์ก็เป็นอีกชุมชนหนึ่งที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มแข็ง ตลอดจนการท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์ก็เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทำให้กิจกรรมกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์เป็นที่ต้องการในกลุ่มของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ต้องการหลีกเลี่ยงความวุ่นวายของเมืองใหญ่และขอประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.4 อุปสรรค (Threats)

- ปัญหาเกี่ยวกับฤดูกาล ในช่วงฤดูมรสุม ชุมชนเกาะพิทักษ์ซึ่งมีภูมิประเทศที่เป็นเกาะจะได้รับผลกระทบจากมรสุมค่อนข้างสูง เมื่อมีมรสุมเข้ามานักท่องเที่ยวจะไม่สามารถมาประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะพิทักษ์ได้ จึงทำให้มีการยกเลิกการจองที่พักบนเกาะพิทักษ์เมื่อมีมรสุมเข้ามาอย่างบ่อยครั้งและในเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคมของทุกปีชุมชนเกาะพิทักษ์จะต้องปิดรับท่องเที่ยวที่จะเข้ามาทำให้ต้องสูญเสียรายได้ไปพอสมควร

- ปัญหาด้านราคาน้ำมันและค่าครองชีพที่สูงขึ้น ปัญหานี้ก็เป็นปัญหาที่สำคัญของการท่องเที่ยวบนเกาะพิทักษ์เพราะสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคบนเกาะพิทักษ์จะต้องขนส่งมาจากแผ่นดินใหญ่ เมื่อมีราคาน้ำมันและค่าครองชีพที่สูงขึ้นชุมชนเกาะพิทักษ์ก็จะได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าจากพื้นที่ปกติ

- ขยะและสิ่งปฏิกูลจากท่องเที่ยวทะเล ทุกๆวันจะมีขยะจากพื้นที่อื่นลอย จากทะเลมาขึ้นฝั่งที่เกาะพิทักษ์ ทำให้จะต้องมีการจัดเก็บกันทุกวัน โดยเฉพาะในฤดูมรสุมจะมีขยะและสิ่งปฏิกูลลอยมาติดยังเกาะพิทักษ์เป็นจำนวนมาก ปัญหานี้จึงเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของเกาะพิทักษ์

- การติดต่อประสานงาน ชุมชนเกาะพิทักษ์เป็นเกาะที่ยังไม่มีระบบโทรศัพท์บ้าน แต็บเล็ต หรือระบบอินเทอร์เน็ต การจองที่พักและกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะพิทักษ์จึงมีแค่การใช้โทรศัพท์มือถือในการรับจอง ยังไม่มีการโอนเงินยืนยันการเข้าพัก ทำให้หลายครั้งมีการยกเลิกโปรแกรมอย่างกะทันหัน ทั้งที่มีการเตรียมที่พักและอาหารเอาไว้แล้ว จึงทำให้ชุมชนต้องเสียรายได้ไปค่อนข้างมาก

- การแข่งขันด้านธุรกิจ ปัจจุบันการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ชุมชนและภาคเอกชนหลายแห่งก็มีการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทนี้มากขึ้น ทำให้มีการแข่งขันด้านการตลาดกันค่อนข้างสูง

- การปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว แม้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมายังเกาะพิทักษ์จะเป็นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมีการประพฤติปฏิบัติตัวที่ดี แต่ก็ยังมีนักท่องเที่ยวบางส่วนที่ยังมีการปฏิบัติตัวที่ไม่เหมาะสมในการเข้ามาเที่ยวในชุมชน เช่น การดื่มสุราส่งเสียงเอะอะโวยวายใน

ยามวิกาล ซึ่งมีการปฏิบัติตัวเช่นนี้บ่อยๆก็อาจส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ได้

2.การประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ และประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์ ตามหลักเกณฑ์การจำแนกช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ (Recreation Opportunity Spectrum : ROS) และการประเมินสถานภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Evaluation of Nature-based Tourism Site Potential : ENTSP) ภายใต้กรอบแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อบ่งชี้แหล่ง หรือจุดท่องเที่ยวตามสถานภาพปัจจุบันและศักยภาพในอนาคต พร้อมลำดับความสำคัญ/คุณค่าเชิงการท่องเที่ยวของแหล่ง หรือจุดท่องเที่ยว โดยเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

2.1 แบบวิเคราะห์ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ตามหลักเกณฑ์ของการจำแนกช่วงชั้นโอกาสทางด้านนันทนาการ Recreation Opportunity Spectrum (ROS) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งและขอบเขตของแหล่งท่องเที่ยว ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ตอนที่ 3 การจำแนกเขตท่องเที่ยวตามหลักช่วงชั้นโอกาสทางด้านนันทนาการ พิจารณาตามปัจจัยดังนี้ 1) ปัจจัยเกี่ยวกับการเดินทางและการเข้าถึง 2) ความเป็นธรรมชาติและการพัฒนาพื้นที่ 3) ลักษณะประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับ และ 4) ระดับการควบคุมนักท่องเที่ยว/ควบคุมกิจกรรมการใช้ประโยชน์โดยหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่

2.2 แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว Evaluation of Tourism Site Potential, ENTSP (ETSP) พิจารณาตามปัจจัย ดังนี้ 1) ด้านทรัพยากร 2) ด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และการสื่อความหมาย 3) ด้านการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม

ดังนั้นการประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวหลัก สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการ ศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงสถานภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดใน 3 ประเภทย่อยตามลักษณะของทรัพยากร และแรงจูงใจในการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว คือ ประเภทธรรมชาติทั่วไป (Nature Tourism) การท่องเที่ยวผจญภัย (Adventure Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) รายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Nature tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่อาศัยธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า ลำน้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง และภูมิทัศน์ธรรมชาติ เป็นองค์ประกอบหลักในการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว ที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง สามารถจำแนกออกเป็นประเภทหรือรูปแบบการท่องเที่ยวได้หลากหลายประเภทตามลักษณะของแรงจูงใจในการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (adventure tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (health tourism) การท่องเที่ยวธรรมชาติแบบทั่วไป (general nature tourism) ทั้งนี้ การท่องเที่ยวทุกประเภทภายใต้การท่องเที่ยวทางธรรมชาติต้องอาศัยฐานทรัพยากรธรรมชาติเป็นองค์ประกอบสำคัญในการประกอบกิจกรรม

2) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบพิเศษที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะได้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีลักษณะท้าทายหรือตื่นเต้นเป็นพิเศษ หรือให้ความหวาดเสียว และทักษะเฉพาะ เช่น กิจกรรมปีนเขา การท่องเที่ยวหรือเดินป่าระยะไกล ล่องแก่งตามลำน้ำที่ไหลเชี่ยว การขี่จักรยานเสือภูเขาในป่า เป็นต้น แรงจูงใจสำคัญของการท่องเที่ยวแบบนี้ คือ โอกาสที่จะได้ตื่นเต้น และผจญภัย ในธรรมชาติ

3) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติ อันมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศธรรมชาติ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541) แรงจูงใจสำคัญของการท่องเที่ยวแบบนี้ คือ โอกาสที่จะได้ไปเยือนแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่นด้านนิเวศที่ยังคงความเป็นธรรมชาติสูง หรือหายาก ได้เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับธรรมชาติ และมีโอกาสในการช่วยเหลือด้านการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติที่ไปเยือนและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนท้องถิ่น

ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบ่งชี้สถานภาพปัจจุบัน ได้จากการตรวจเอกสารและอ้างอิงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยปัจจัยที่นำมาพิจารณา ประกอบด้วย ด้านทรัพยากร ด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และการสื่อความหมาย ด้านการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วม สรุปแยกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้ 1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไป (NT) จำนวน 15 ตัวชี้วัด 2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทผจญภัย จำนวน 15 ตัวชี้วัด (AT) และ 3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 18 ตัวชี้วัด (ET) (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549)

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพื่อป้องกันสถานการณ์ปัจจุบัน จำแนกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยว

ปัจจัยการประเมินศักยภาพ	NT	AT	ET
ด้านทรัพยากร			
1. ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและดึงดูดใจ	✓	✓	✓
2. ความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณ	-	-	✓
3. โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า	-	-	✓
4. ทัศนียภาพและสภาพภูมิทัศน์ของทรัพยากรท่องเที่ยว	✓	✓	✓
5. รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมและสัมพันธ์กับสภาพพื้นที่	✓	✓	✓
6. ความหลากหลายของกิจกรรม	✓	-	✓
7. สภาพภูมิอากาศเหมาะสมกับพื้นที่	✓	✓	✓
8. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	✓	-	-
9. การได้พึ่งพาตนเอง	-	✓	-
10. โอกาสการได้รับประสบการณ์ตื่นเต้นและท้าทาย	-	✓	-
ด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และการสื่อความหมาย			
11. ความกลมกลืนของสิ่งอำนวยความสะดวก	✓	✓	✓
12. ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวก	✓	✓	-
13. คุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกด้านประโยชน์ใช้สอย	✓	✓	✓
14. การจัดการด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน	✓	✓	✓
15. คุณภาพในการให้บริการ	✓	✓	✓
16. รูปแบบเนื้อหา ความรู้และวิธีการสื่อความหมาย	-	-	✓
ด้านการจัดการผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม			
17. การจัดแบ่งเขตพื้นที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว (Zoning)	✓	✓	✓
18. การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรม	✓	✓	✓
19. มาตรการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓

ปัจจัยรประเมินศักยภาพ	NT	AT	ET
20. การจัดการขยะและของเสีย	✓	✓	✓
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน			
21. โอกาสในการเข้าร่วมดำเนินการและตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว	-	-	✓
22. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	-	-	✓
หมายเหตุ: NT=Nature Tourism AT=Adventure Tourism ET=Ecotourism			

ผลการศึกษาและประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์

จากการศึกษาและประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์ พบว่า จุดท่องเที่ยวและกิจกรรมหลักภายในเกาะพิทักษ์ประกอบด้วย 1) กิจกรรมพักผ่อนแบบสัมผัสวิถีชีวิตและวัฒนธรรม (home stay) 2) กิจกรรมดำน้ำตื้นเกาะคราม 3) กิจกรรมเดินเท้าศึกษาธรรมชาติและวิถีชีวิตรอบเกาะพิทักษ์ 4) กิจกรรมตกหมึก 5) กิจกรรมพายเรือคายัค และ 6) กิจกรรมอื่นๆตามความสนใจ เช่น กิจกรรมดูนก กิจกรรมชมวิวและทิวทัศน์ กิจกรรมถ่ายภาพธรรมชาติ กิจกรรมท่องเที่ยวชายหาดและเล่นน้ำทะเล

จากการประเมินศักยภาพเบื้องต้น ซึ่งพิจารณาเฉพาะด้านทรัพยากรท่องเที่ยวจะเห็นได้ว่า เกาะพิทักษ์มีจุดท่องเที่ยวที่สามารถประกอบกิจกรรมได้หลากหลายและแต่ละจุดมีธรรมชาติค่อนข้างสมบูรณ์ แต่สำหรับการประเมินฯ ด้านการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีนำปัจจัยอื่นๆ มาพิจารณาประกอบด้วย โดยคณะผู้วิจัยทำการประเมินตามแนวคิด หลักการและเป้าหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งจะชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของแหล่งท่องเที่ยวได้นั้น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ซึ่งผลการจำแนกเขตท่องเที่ยวตามหลักช่วงชั้นโอกาสทางด้านนันทนาการ (ROS) ตามปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) ปัจจัยเกี่ยวกับการเดินทางและการเข้าถึง 2) ความเป็นธรรมชาติและการพัฒนาพื้นที่ 3) ลักษณะประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับ และ 4) ระดับการควบคุมนักท่องเที่ยว/ควบคุมกิจกรรมการใช้ประโยชน์โดยหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ ซึ่งผลการประเมินพบว่า เกาะพิทักษ์เป็นแหล่งนันทนาการฯ (ROS) ประเภท กึ่งพัฒนา (Semi-Developed) โดยมีค่าคะแนนเท่ากับ 1.92 (รายละเอียดดังตารางที่ 2) หมายถึงพื้นที่ยังคงมีสภาพเป็นธรรมชาติทั้งทางทะเลและทางบก แต่มีการตัดแปลงหรือเปลี่ยนแปลง

เลียนแบบธรรมชาติอย่างเห็นได้ชัดเจน ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกโดยส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัย มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ และสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของชาวบิกินีได้และวิถีชีวิตของชุมชนประมงพื้นบ้าน ได้เป็นอย่างดี ส่วนการพบเห็นและได้ยินเสียงจากบุคคลอื่นอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากชุมชนเกาะพิทักษ์เป็นชุมชนขนาดเล็ก และเจียบสงบ ส่วนการเดินทางไปยังเกาะพิทักษ์สามารถเดินทางได้โดยใช้เรือประมงขนาดเล็ก หรือเรือหางยาว ระยะทางจากฝั่งประมาณ 1 กิโลเมตร และไม่สามารถใช้ยานพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์ชนิดอื่นบนเกาะได้เลย (ดังภาพที่ 1)

ดังนั้นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวในเขตท่องเที่ยวประเภท ดัดแปลงธรรมชาติหรือพื้นที่กึ่งพัฒนา โดยมีเป้าหมาย และแนวทางการจัดการ ตามหลักเกณฑ์ ROS (ดรธรณี, 2546) ดังนี้

1. เป้าหมาย

1.1 จัดการให้เกิดสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวในลักษณะสภาพการเลียนแบบธรรมชาติ เช่น ตกแต่งพื้นที่ด้วยไม้ดอก-ไม้ประดับแบบสวนต่าง ๆ อำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว อยู่ไม่ห่างไกลจากตัวเมืองนัก หรือการเข้าถึงง่ายและสะดวกสบาย ผลที่ได้รับคือการได้พักผ่อนกับธรรมชาติที่ปรุงแต่งขึ้น เกิดความผ่อนคลายทั้งร่างกายและจิตใจหรือมีการจัดการพื้นที่ให้เกิดความสวิตช์หรือการปรุงแต่งที่ไม่ใช่ธรรมชาติ เพื่อรองรับคนหมู่มาก และกิจกรรมทางสังคมที่มีการพบปะคนอื่น ๆ สูง

1.2 ความสะดวกสบายคล้ายอาศัยในชุมชนหรือหมู่บ้านที่อยู่ชานเมืองหรือนอกเมืองใหญ่

1.3 ประสบการณ์ท่องเที่ยวแบบสะดวกสบาย และเน้นการปรุงแต่งที่ไม่ใช่ธรรมชาติ

2. แนวทางการจัดการ

2.1 เน้นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั่วไป รวมไปถึงการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หรือ การท่องเที่ยวชนบทที่มีผู้คนอาศัยหนาแน่น

2.2 การเข้าถึง: รถยนต์ 4 ล้อหรือรถบัสด้านจราจรเข้าถึงได้สะดวก และค่อนข้างรวดเร็ว มีการจัดการระบบถนน จัดเส้นทางเดินเท้า จักรยาน หรือ สัตว์ต่างที่มีขนาดและพื้นผิวที่คงทนสามารถรองรับปริมาณการใช้ประโยชน์ของคนจำนวนมาก

2.3 สามารถปรุงแต่งพื้นที่โดยใช้พืชหรือสัตว์เลี้ยงในลักษณะเลียนแบบธรรมชาติ หรือการปรุงแต่งที่ไม่ใช่ธรรมชาติผสมกับธรรมชาติที่ปรุงแต่งบ้าง

2.4 อนุญาตให้ใช้อุปกรณ์ท่องเที่ยวที่ใช้เครื่องยนต์ได้ เช่น รถยนต์

จักรยานยนต์ รวมไปถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในการประกอบกิจกรรมได้

2.5 มีสิ่งอำนวยความสะดวกเกือบทุกรูปแบบที่สามารถจัดให้มีได้ในพื้นที่ใกล้ตัวเมืองใหญ่ เช่น ร้านอาหาร ร้านขายกาแฟ ของที่ระลึก ที่พัก บริการร้านสะดวกซื้อ บิมน้ำมัน ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น สิ่งอำนวยความสะดวกออกแบบให้น่าสนใจ มีความทันสมัย (modern) หรืออาจเลียนแบบธรรมชาติ หรือสถาปัตยกรรมท้องถิ่น สำหรับรองรับการใช้ประโยชน์จากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก บ้านพักมีหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่ โรงแรม เกสต์เฮาส์ บังกะโล เรือนพัก ห้องแบ่งเช่าพักฯ โฮมสเตย์ เป็นทางเลือกสำหรับที่พักในเขตนี้

2.5 มีการจัดการขยะ และระบบบำบัดของเสียอย่างถูกสุขลักษณะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

2.6 ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่อิงธรรมชาติ เช่น กีฬาต่างๆ การเรียนรู้วัฒนธรรม วิถีชีวิต ประเพณี หรือกิจกรรมการเกษตรต่าง ๆ ที่อาจเป็นไปตามปกติวิถีหรือสร้างขึ้นมา

2.7 มีระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา และโทรศัพท์

2.8 มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ตำรวจ กูรุษเวียน และการรักษากฎหมายสำหรับคนหมู่มากอยู่ร่วมกันอย่างชัดเจน

2.9 การสื่อความหมายมีได้ทุกประเภท

ตารางที่ 2 การจำแนกเขตท่องเที่ยวตามหลักช่วงชั้นโอกาสันทนาการ (Recreation Opportunity Spectrum, ROS)

ปัจจัย	ค่าคะแนน
1. ปัจจัยเกี่ยวกับการเดินทางและการเข้าถึง (Accessibility)	
1.1 ความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	2
1.2 ประเภทของเส้นทางและพาหนะเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว (วิเคราะห์จากจุดเริ่มต้นเข้าถึงพื้นที่)	2
1.3 ระดับการพัฒนาของเส้นทางที่ไม่ใช้ยานยนต์ (ถ้าไม่มีปรากฏไม่ต้องนำมาพิจารณา)	2
1.4 ระยะทางของเส้นทางเดินเท้า วิเคราะห์จากจุดสุดท้ายที่รถเข้าถึง	2
ค่าคะแนนเฉลี่ย	2
2. ความเป็นธรรมชาติและสภาพพื้นที่	

2.1 ระดับความเป็นธรรมชาติและรูปลักษณะการ พัฒนา	2
2.2 ขนาดเนื้อที่ที่มีการพัฒนา	1
2.3 วัตถุประสงค์ของสิ่งอำนวยความสะดวก	2
ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.67
3. ระดับการพึ่งพาตัวเอง	2
4. ระดับการควบคุมนักท่องเที่ยว / ควบคุมกิจกรรมการ ใช้ประโยชน์	2
ค่าคะแนนเฉลี่ย 4 ปัจจัย	1.92

แหล่งนันทนาการประเภท	กึ่งพัฒนา (SD)
----------------------	----------------

ภาพแสดง เขตท่องเที่ยวตามหลักช่วงชั้นโอกาสนันทนาการของเกาะพิทักษ์

ปัจจัย	ค่าคะแนน
1. ปัจจัยเกี่ยวกับการเดินทางและการเข้าถึง (Accessibility)	
	
2. ความเป็นธรรมชาติและการพัฒนาพื้นที่	
	
3. ระดับการพึ่งพาตัวเอง	2
	
4. ระดับการควบคุมนักท่องเที่ยว / ควบคุมกิจกรรมการใช้ประโยชน์	2
	
ค่าคะแนนเฉลี่ย 4 ปัจจัย	1.92

แหล่งนันทนาการประเภท	กึ่งพัฒนา (SD)
----------------------	----------------

ส่วนผลการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์ ตามองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549 และจิตศักดิ์, 2545) ดังนี้ 1) แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรท่องเที่ยว 2) สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ และการสื่อ 3) การจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม และ 4) การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น พบว่า สถานภาพปัจจุบันของเกาะพิทักษ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไป โดยศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าคะแนนเท่ากับ 2.67 ซึ่งหากพิจารณาแต่ละปัจจัย พบว่า ด้านทรัพยากรมีศักยภาพระดับสูง ค่าคะแนนเท่ากับ 2.83 ด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และการสื่อความหมาย มีศักยภาพระดับสูง ค่าคะแนนเท่ากับ 2.80 และด้านการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม/ภูมิทัศน์/ชุมชน มีศักยภาพระดับปานกลาง ค่าคะแนนเท่ากับ 2.25

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการที่เกาะพิทักษ์มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวระดับสูงนั้น เป็นเพราะทรัพยากรท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยเฉพาะลักษณะทางภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นเกาะใกล้ชายฝั่งระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร ทำให้การเดินทางค่อนข้างสะดวก บนเกาะยังสามารถประกอบกิจกรรมนันทนาการ/การท่องเที่ยวได้หลากหลาย เช่น กิจกรรมดำน้ำตื้น ตกหมึก พายเรือคายัค เดินศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรม ดูนก พักผ่อนและเล่นน้ำบริเวณชายหาด ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวก็มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยแต่ละกิจกรรมสามารถเชื่อมโยงกันได้ด้วยระยะทางที่ใกล้ และสามารถประกอบกิจกรรมได้โดยหากนักท่องเที่ยวต้องการ สอนด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และการสื่อความหมาย พื้นที่ยังคงมีสภาพเป็นธรรมชาติทั้งทางทะเลและทางบก แต่มีการดัดแปลงหรือเปลี่ยนแปลงแบบเลียนแบบธรรมชาติอย่างเห็นได้ชัดเจน ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกโดยส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัย มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ และสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของชาวปักษ์ใต้และวิถีชีวิตของชุมชนประมงพื้นบ้าน ได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้การที่ระดับศักยภาพด้านการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม/ภูมิทัศน์/ชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดของพื้นที่ของเกาะพิทักษ์ที่เป็นเกาะขนาดเล็กทำให้ การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ระหว่างกิจกรรมชุมชนและกิจกรรมของนักท่องเที่ยวอาจมีความขัดแย้งกันบ้างและจากการที่ทิศทางการขึ้นลงและการไหลเวียนของน้ำ ทำให้เกาะพิทักษ์เป็นเกาะที่รับขยะจากชายฝั่งส่งผลให้พบเห็นขยะอยู่ทั่วไป ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวทั่วไปอาจดูไม่สะอาดตา

ตารางที่ 3 การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว (ENTSP)

ด้านทรัพยากร	NT	AT	ET	หมายเหตุ
1.ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และดึงดูดใจ	3	3	3	NT/AT/ET
2.ความอุดมสมบูรณ์ของพืช พรรณ	-	-	1	ET
3.โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า	-	-	1	ET
4. ทัศนียภาพและสภาพภูมิทัศน์ ของทรัพยากรท่องเที่ยว	2	2	2	NT/AT/ET
5. รูปแบบกิจกรรมมีความ เหมาะสมและสัมพันธ์กับสภาพ พื้นที่	3	3	3	NT/AT/ET
6. ความหลากหลายของกิจกรรม	3	-	3	NT/ET
7. สภาพภูมิอากาศเหมาะสมกับ พื้นที่	3	3	3	NT/AT/ET
8. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3	-	-	NT
9. การได้พึ่งพาตนเอง	-	1	-	AT
10. โอกาสในการได้รับ ประสบการณ์ท้าทายและตื่นเต้น	-	1	-	AT
คะแนนรวม	17.0	13.0	16.0	
ระดับคะแนนเฉลี่ย ด้าน ทรัพยากร	2.83	2.17	2.29	
				

ด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และการสื่อความหมาย	NT	AT	ET	หมายเหตุ
11. ความกลมกลืนของสิ่งอำนวยความสะดวก	2	2	2	NT/AT/ET
12. ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวก	3	3	-	NT / AT
13. คุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านประโยชน์ใช้สอย	3	3	3	NT/AT/ET
14. การจัดการด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน	3	3	3	NT/AT/ET
15. คุณภาพในการให้บริการ	3	3	3	NT/AT/ET
16. รูปแบบ เนื้อหา ความรู้และวิธีการสื่อความหมาย	-	-	2	ET
คะแนนรวม	14.0	14.0	13.0	
ระดับคะแนนเฉลี่ยด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และการสื่อความหมาย	2.80	2.80	2.60	
				
ด้านการจัดการผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/ภูมิทัศน์/ชุมชน	NT	AT	ET	หมายเหตุ
17. การจัดแบ่งเขตพื้นที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว (Zoning)	2	2	2	NT/AT/ET
18. การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรม) CC)	2	2	2	NT/AT/ET

19. มาตรการเฝ้าระวังและป้องกัน ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	3	3	3	NT/AT/ET
20. การจัดการขยะและของเสีย	2	2	2	NT/AT/ET
คะแนนรวม	9.00	9.00	9.00	
ระดับคะแนนเฉลี่ย ด้านการ จัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม/ ภูมิทัศน์/ชุมชน	2.25	2.25	2.25	
				
ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพด้าน การมีส่วนร่วม ของชุมชน	NT	AT	ET	หมายเหตุ
21. โอกาสในการเข้าร่วมดำเนิน การและตัดสินใจเกี่ยวกับการ จัดการการท่องเที่ยว	-	-	3	ET
22. การมีส่วนร่วมในการได้ รับผลประโยชน์	-	-	3	ET
คะแนนรวม			6.00	
ระดับคะแนนเฉลี่ย ด้านการมี ส่วน ร่วมของชุมชน			3.00	
ระดับศักยภาพโดยรวม	2.67 (สูง)	2.40 (สูง)	2.44 (สูง)	

หมายเหตุ NT = Nature-based Tourism ET = Ecotourism AT = Adventure Tourism

ค่าระดับศักยภาพของแหล่งนันทนาการ	ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติตามหลักการช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ(ROS)
L = Low Potential (1.00-66.1)	D = แหล่งท่องเที่ยวประเภทพัฒนามาก(Developed) (1.00-1.8)
M = Mode rate Potential (1.67 - 2.33)	SD = แหล่งท่องเที่ยวประเภทกึ่งพัฒนา (Semi-Developed) (1.80-2.60)
H = High Potential (2.34 - 300.)	SPM = แหล่งท่องเที่ยวประเภทกึ่งธรรมชาติใช้ยานยนต์ (Semi-Primitive Motorized) (61.2-3.41)
	SPNM = แหล่งท่องเที่ยวประเภทกึ่งธรรมชาติไม่ใช้ยานยนต์ (Semi-Primitive Non-Motorized) (3.41-4.20)
	P = แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติสันโดษ (Primitive)(4.21-5.00)

3. การประเมินมาตรฐานที่หักล้างผลวัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์

ซึ่งเป็นการประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแบบที่หักล้างผลวัฒนธรรมชนบทในชุมชนเกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร จำนวน 385 คน ซึ่งได้ผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเกาะพิทักษ์

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน/คน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	196	50.9
หญิง	189	49.1
รวม	385	100
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	10	2.6
20-29 ปี	63	16.4
30-39 ปี	112	29.1
40-49 ปี	132	34.3
50-59 ปี	54	14.0
60 ปี ขึ้นไป	14	3.6
รวม	385	100
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	12	3.1
มัธยมศึกษา	57	14.8
ปวส./อนุปริญญา	52	13.5
ปริญญาตรี	199	51.7
ปริญญาโท	54	14.0
ปริญญาเอก	11	2.9
รวม	385	100

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน/คน	ร้อยละ
อาชีพ		
ข้าราชการ	118	30.6
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	53	13.8
นักธุรกิจ/เจ้าของธุรกิจ	71	18.4
รับจ้าง	28	7.3
พนักงานบริษัทเอกชน	64	16.6
ว่างงาน/เกษียณ	16	4.2
เกษตรกร	17	4.4
นักเรียน/นักศึกษา	13	3.4
อบต.	2	0.5
ค้าขาย	2	0.5
แม่บ้าน	1	0.3
รวม	385	100
จำนวนรายได้		
ไม่มีรายได้	10	2.6
ต่ำกว่า 16,000 บาท	149	38.7
16,001 - 32,000 บาท	158	41.0
32,001 - 48,000 บาท	29	7.5
48,001 - 64,000 บาท	28	7.3
64,001 บาท ขึ้นไป	11	2.9
รวม	385	100

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน/คน	ร้อยละ
ภูมิภาค		
กรุงเทพมหานคร	118	30.6
ภาคเหนือ	46	11.9
ภาคตะวันตก	17	4.4
ภาคใต้	63	16.4
ภาคกลาง	108	28.1
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	17	4.4
ภาคตะวันออก	16	4.2
รวม	385	100
จำนวนครั้ง		
ครั้งแรก	270	70.1
ครั้งที่ 2	88	22.9
มากกว่า 2 ครั้ง	27	7.0
รวม	385	100
แหล่งข้อมูล		
เพื่อน	231	60.0
วิทยุโทรทัศน์	48	12.5
นิตยสาร/วารสาร	20	5.2
หนังสือพิมพ์	4	1.0
บริษัทนำเที่ยว	12	3.1
อินเทอร์เน็ต	46	11.9
ครอบครัว	3	0.8
สถาบันการศึกษา	13	3.4
อื่นๆ	8	2.2
รวม	385	100

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน/คน	ร้อยละ
พาหนะในเดินทาง		
รถส่วนตัว	232	60.3
รถโดยสารประจำทาง	22	5.7
รถเช่า	101	26.2
รถไฟ	28	7.3
เครื่องบิน	2	0.5
รวม	385	100
จำนวนสมาชิกในกลุ่ม		
คนเดียว	12	3.1
5 – 7 คน	124	32.2
8 – 10 คน	101	26.2
มากกว่า 10 คน	148	38.4
รวม	385	100

การใช้แบบสอบถามในการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเกาะพิทักษ์ จำนวน 385 คน พบว่า

1. เพศของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเกาะพิทักษ์

พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมายังเกาะพิทักษ์เป็นเพศชายจำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 50.9 รองลงมาคือเพศหญิงจำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 49.1 ซึ่งจะเห็นได้ว่าสัดส่วนของทั้งสองเพศมีจำนวนใกล้เคียงกันมาก

2. ช่วงอายุของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเกาะพิทักษ์

พบว่าช่วงอายุของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเกาะพิทักษ์จำนวนมากที่สุดคือ ช่วงอายุ 40-49 ปี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 รองลงมาคือช่วงอายุ 30-39 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 ซึ่งพบว่าช่วงอายุที่มากเป็นอันดับที่ 1 และลำดับที่ 2 คือช่วงอายุของคนวัยทำงาน ส่วนช่วงอายุที่น้อยที่สุดคือช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี เป็นจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6

3.ระดับการศึกษาสูงสุดของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเกาะพิทักษ์

พบว่าระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเกาะพิทักษ์ที่มีจำนวนมากที่สุดคือระดับปริญญาตรีจำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 ส่วนระดับการศึกษาที่น้อยที่สุดคือระดับปริญญาเอกจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9

4.อาชีพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเกาะพิทักษ์

พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเกาะพิทักษ์ที่มีจำนวนมากที่สุดคือนักท่องเที่ยวที่ประกอบอาชีพรับราชการจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 30.6 รองลงมาคือนักธุรกิจ/เจ้าของธุรกิจจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 ลำดับสามคือพนักงานบริษัทเอกชนจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.6 ลำดับที่สี่คือพนักงานรัฐวิสาหกิจจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8

5.รายได้สูงสุดของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเกาะพิทักษ์

พบว่าระดับรายได้ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเกาะพิทักษ์ที่มีจำนวนมากที่สุดคือรายได้ระหว่าง 16,001-32,000 บาทต่อเดือนเป็นจำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 41 รองลงมาคือระดับเงินเดือนต่ำกว่า 16,00 บาทเป็นจำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 ลำดับที่สามคือรายได้ 32,001-48,000 บาทต่อเดือนเป็นจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 ลำดับที่สี่คือรายได้ 48,001-64,000 บาทต่อเดือนเป็นจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3

6.ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเกาะพิทักษ์

พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเกาะพิทักษ์มากที่สุดคือนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาคือนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลางเป็นจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 ลำดับที่สามคือนักท่องเที่ยวจากภาคใต้จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4

7.จำนวนครั้งของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเกาะพิทักษ์

พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเกาะพิทักษ์ส่วนใหญ่มายังเกาะพิทักษ์เป็นครั้งแรกจำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 70.1 รองลงมาคือนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเกาะพิทักษ์เป็นครั้งที่สองจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.9

8.การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเกาะพิทักษ์

พบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเกาะพิทักษ์คือข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนจำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาคือการรับรู้ข่าวสารจากวิทยุ/โทรทัศน์จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ลำดับที่สามคือการรับรู้ข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9

9.พาหนะในการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเกาะพิทักษ์

พบว่าส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนเกาะพิทักษ์เดินทางมาโดยใช้รถส่วนตัวจำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 60.3 ลำดับที่สองคือเดินทางมาโดยการเช่ารถจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2

10.จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่เดินทางมายังเกาะพิทักษ์

พบว่าจำนวนสมาชิกในกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเกาะพิทักษ์มากที่สุดคือมีจำนวนสมาชิกในกลุ่มมากกว่า 10 คนจำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 38.4 ลำดับที่สองคือกลุ่มนักท่องเที่ยว 5-7 คนจำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 ลำดับที่สามคือคือกลุ่มของนักท่องเที่ยว 8-10 คนเป็นจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านที่พักของชุมชนเกาะพิทักษ์

มาตรฐานด้านที่พัก	คุณภาพ											
	ไม่มี		ควรปรับปรุง		น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
1. โครงสร้างบ้านพักมีความมั่นคง ปลอดภัย	-	-	1	0.3	1	0.3	40	10.4	125	32.5	218	56.6
2. บ้านพักมีอากาศถ่ายเทสะดวก กันแดดกันฝนได้ดี	-	-	-	-	4	1	16	4.2	118	30.6	247	64.2
3. ที่นอนและเครื่องนอนสะอาด	-	-	2	0.5	2	0.5	34	8.8	131	34	216	56.1
4. มีห้องน้ำ ห้องส้วม ที่สะอาดถูกสุขลักษณะ	-	-	2	0.5	4	1	46	11.9	127	33	206	53.5
5. มีการเปลี่ยนเครื่องนอนอย่างสม่ำเสมอ	1	0.3	-	-	9	2.3	38	9.9	150	39	187	48.6
6. มีการป้องกันและกำจัดแมลงที่เป็นอันตราย	1	0.3	4	1	18	4.7	75	19.5	137	35.6	150	39
7. มีสภาพแวดล้อมที่สะอาดและสวยงาม	-	-	3	0.8	9	2.3	49	12.7	141	36.6	183	47.5

11. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวยุคต่อมาตรฐานด้านที่พักของชุมชนเกาะพิทักษ์

พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวยุคต่อมาตรฐานด้านที่พักส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวยุคเห็นว่ามาตรฐานด้านที่พักของชุมชนเกาะพิทักษ์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านโครงสร้างบ้านพักที่ความมั่นคง ปลอดภัย ส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวยุคมีความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 218 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 56.6 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ด้านบ้านพักที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก นักท่องเที่ยวยุคส่วนใหญ่คือความพึงพอใจในระดับมากที่สุด จำนวน 247 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 64.2 ของนักท่องเที่ยวยุคทั้งหมด ด้านที่นอนและเครื่องนอนที่มีความสะอาด นักท่องเที่ยวยุคส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 56.1 ของนักท่องเที่ยวยุคทั้งหมด ด้านห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาดถูกสุขลักษณะ นักท่องเที่ยวยุคส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 ด้านการป้องกันและกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ นักท่องเที่ยวยุคส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 39 ของนักท่องเที่ยวยุคทั้งหมด ด้านสภาพแวดล้อมที่มีความสะอาดสวยงาม นักท่องเที่ยวยุคส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5 ของนักท่องเที่ยวยุคทั้งหมด

ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวยุค ควรมีห้องน้ำห้องเปลี่ยนเสื้อผ้าอยู่ในบริเวณตัวบ้าน ควรมีการกำจัดยุงที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย มีการซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างที่ชำรุดในบริเวณบ้าน ควรมีเลขที่หรือชื่อของบ้านที่พิกเพื่ออำนวยความสะดวก ควรมีเครื่องนอนให้กับนักท่องเที่ยวยุคอย่างเพียงพอ

ตารางที่ 6 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการของชุมชนเกาะพิทักษ์

มาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการ	คุณภาพ											
	ไม่มี		ควรปรับปรุง		น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
1. มีอาหารที่ปรุงมาอย่างพิถีพิถัน	-	-	-	-	2	0.5	24	6.2	106	27.5	253	65.7
2. ภาชนะที่ใส่อาหารสะอาด ปลอดภัย	-	-	-	-	2	0.5	21	5.5	124	32.2	238	61.8
3. มีครัวที่สะอาดถูกสุขลักษณะ	-	-	3	0.8	2	0.5	29	7.5	148	38.4	203	52.7
4. อุปกรณ์ที่ใช้ในครัวสะอาดถูกสุขลักษณะ	-	-	1	0.3	2	0.5	28	7.3	141	36.6	213	55.3
5. มีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาดและเพียงพอ	-	-	3	0.8	3	0.8	32	8.3	130	33.8	217	56.4
6. มีร้านอาหารเพื่อเป็นทางเลือกแก่นักท่องเที่ยว	34	8.8	15	3.9	58	15.1	68	17.7	86	22.3	124	32.2

12. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการของชุมชนเกาะพิทักษ์

พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการของชุมชนเกาะพิทักษ์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยด้านอาหารที่ปรุงมาอย่างพิถีพิถัน นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 65.7 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านภาชนะใส่อาหารที่สะอาด ปลอดภัย นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 61.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการมีครัวที่สะอาดถูกสุขลักษณะ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 52.7 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านอุปกรณ์เครื่องใช้ในครัวที่สะอาดถูกสุขลักษณะ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 55.3 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านน้ำดื่ม น้ำใช้ที่มีความสะอาดและเพียงพอ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 56.4 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการมีร้านอาหารในชุมชนส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด

ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว อยากให้มีร้านอาหารและร้านขายของที่จำเป็นเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านความปลอดภัยของชุมชนเกาะพิทักษ์

มาตรฐานด้านความปลอดภัย	คุณภาพ											
	ไม่มี		ควรปรับปรุง		น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
1. มีการจัดเวรยามดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว	21	5.5	1	0.3	20	5.2	92	23.9	101	26.2	150	39
2. มีเครื่องมือและวิธีการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้ายหรือเมื่อนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย	16	4.2	3	0.8	21	5.5	73	19	171	44.4	101	26.2
3. มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	16	4.2	3	0.8	15	3.9	95	24.7	173	44.9	83	21.6
4. มีการตักเตือนนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สิน ของมีค่า	15	3.9	3	0.8	25	6.5	75	19.5	153	39.7	114	29.6
5. มีการดูแลและซ่อมแซมสิ่งก่อสร้าง ในบริเวณที่พักและห้องน้ำ เพื่อความปลอดภัย	12	31.1	-	-	19	4.9	72	18.7	156	40.5	126	32.7

13. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านความปลอดภัยของชุมชนเกาะพิทักษ์

พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านความปลอดภัยของชุมชนเกาะพิทักษ์ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยด้านการจัดเวรยามรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 39 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการมีเครื่องมือสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อมีเหตุร้ายหรือเมื่อนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 44.9 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการมีการเตือนนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินของมีค่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 39.7 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการดูแลและซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างบริเวณที่พักและห้องน้ำเพื่อความปลอดภัย ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด

ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว ไม่มีการแจ้งให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบถึงมาตรการด้านรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์

มาตรฐานด้านการจัดการการท่องเที่ยว	คุณภาพ											
	ไม่มี		ควรปรับปรุง		น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
1. มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านในการจัดการ	7	1.8	3	0.8	13	3.4	53	13.8	128	33.2	181	47
2. มีคณะกรรมการบริหารด้านการท่องเที่ยว	13	3.4	2	0.5	12	3.1	62	16.1	136	35.3	160	41.6
3. มีข้อกำหนดหรือข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว	12	3.1	3	0.8	20	5.2	68	17.7	129	33.5	153	39.7
4. มีระบบการลงทะเบียนของนักท่องเที่ยวล่วงหน้า	7	1.8	3	0.8	16	4.2	68	17.7	145	37.7	146	37.9
5. มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าบริการต่างๆชัดเจน	10	2.6	2	0.5	18	4.7	68	17.7	144	37.4	143	37.1
6. มีข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างละเอียดให้นักท่องเที่ยวได้เลือกประกอบกิจกรรม	11	2.9	6	1.6	26	6.8	75	19.5	137	35.6	130	33.8
7. การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นเพียงอาชีพเสริม	5	1.3	2	0.5	8	2.1	69	17.9	133	34.5	168	43.6
8. มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ดีและมีประสิทธิภาพ	13	3.4	16	4.2	48	12.5	98	24.9	112	29.1	100	26

14. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์

พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และมากตามลำดับ โดยด้านการรวมกลุ่มของชาวบ้านในการจัดการการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 47 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการมีคณะกรรมการบริหารด้านการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการมีข้อกำหนดหรือข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 39.7 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการมีระบบการจองหรือลงทะเบียนของนักท่องเที่ยวล่วงหน้า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการมีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและค่าบริการต่างๆให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการมีข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ให้เป็นเพียงอาชีพเสริม ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 43.6 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด

ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว ควรมีการให้ข้อมูลด้านการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ

ตารางที่ 9 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์

มาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	คุณภาพ											
	ไม่มี		ควรปรับปรุง		น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
1. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย	7	1.8	2	0.5	18	4.7	88	22.9	159	41.3	111	28.8
2. มีกิจกรรมการฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การประกอบอาชีพ ให้นักท่องเที่ยวได้ฝึกปฏิบัติ	23	6	7	1.8	46	11.9	104	27	107	27.8	98	25.5
3. มีการต้อนรับด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส	9	2.3	3	0.8	26	6.8	74	19.2	136	35.3	137	35.6
4. มีกิจกรรมบันเทิงหรือนันทนาการให้กับนักท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมของชุมชน	39	10.1	18	4.7	54	14	94	24.4	81	21	99	25.7
5. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	12	3.1	4	1	15	3.9	80	20.8	111	28.8	163	42.3
6. มีมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน	16	4.2	4	1	30	7.8	92	23.9	96	24.9	147	38.2

15 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์

พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในความพึงพอใจในมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดและมากตามลำดับ โดยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านกิจกรรมการฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการมีกิจกรรมการต้อนรับตามประเพณีท้องถิ่นหรือมีความยิ้มแย้มแจ่มใส ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการมีกิจกรรมบันเทิงหรือนันทนาการให้กับนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการมีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 38.2 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด

ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว ไม่ควรมีกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การร้องคาราโอเกะ หรือกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนเกาะพิทักษ์

มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม	คุณภาพ											
	ไม่มี		ควรปรับปรุง		น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
1. ในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความดึงดูดใจอย่างน้อยหนึ่งแหล่ง	-	0.8	5	1.3	19	4.9	82	21.3	144	37.4	132	34.3
2. มีสถานพยาบาล ไปรษณีย์ ธนาคาร อยู่ไม่ไกลจากชุมชน	27	7	17	4.4	60	15.6	122	31.7	94	24.4	65	16.9
3. พื้นที่ชุมชนยังคงรักษาสภาพความดั้งเดิมและยังรักษาวัฒนธรรมอันดีงามเอาไว้	5	1.3	2	0.5	16	4.2	64	16.6	130	33.8	168	43.6

16. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนเกาะพิทักษ์

พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนเกาะพิทักษ์ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และมากที่สุดตามลำดับ โดยด้านชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความดึงดูดใจ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการมีสถานพยาบาล ไปรษณีย์ ธนาคารอยู่ไม่ไกลจากชุมชน ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านพื้นที่ชุมชนที่ยังคงรักษาสภาพความดั้งเดิมและยังรักษาวัฒนธรรมอันดีงามเอาไว้ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 43.6 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด

ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว ควรมีการฟื้นฟูสภาพ แวดล้อมบริเวณชุมชนให้มีความสวยงามและสะอาด

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านมูลค่าเพิ่มของชุมชนเกาะพิทักษ์

มาตรฐานด้านมูลค่าเพิ่ม	คุณภาพ											
	ไม่มี		ควรปรับปรุง		น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
1. มีร้านขายของที่ระลึกในชุมชน	6	1.6	7	1.8	34	8.8	136	35.3	98	25.5	104	27
2. มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัสดุในท้องถิ่นเพื่อเป็นของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว	7	1.8	6	1.6	41	10.6	109	28.3	126	32.7	96	24.9
3. ชุมชนมีโอกาสดูแลแพรววัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้	5	1.3	7	1.8	27	7	85	22.1	128	33.2	133	34.5
4. ชุมชนมีโอกาสดำเนินการให้บริการที่ประทับใจ	1	0.3	1	0.3	10	2.6	50	13	160	41.6	163	42.3

17. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านมูลค่าเพิ่มของชุมชนเกาะพิทักษ์

พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านมูลค่าเพิ่มของชุมชนเกาะพิทักษ์ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และมากตามลำดับ โดยด้านการมีร้านขายของที่ระลึกในชุมชน ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการมีผลิตภัณฑ์ในชุมชนเพื่อเป็นของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมาก จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านการที่ชุมชนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.5 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ด้านชุมชนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมในการให้บริการที่ประทับใจ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด

ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว ควรมีส่วนที่ระลึกที่มีความน่าสนใจมากกว่านี้ โดยการนำวัสดุในท้องถิ่นมาใช้

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดต่อมาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาดของชุมชนเกาะพิทักษ์

มาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาด	คุณภาพ											
	ไม่มี		ควรปรับปรุง		น้อย		ปานกลาง		มาก		มากที่สุด	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
1. มีเอกสารเผยแพร่การท่องเที่ยวของชุมชน	27	7	7	1.8	46	11.9	139	36.1	104	27	62	16.1
2. มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์	8	2.1	10	2.6	48	12.5	133	34.5	111	28.8	75	19.5
3. ชุมชนมีรายชื่ออยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวไฮมสเตย์ ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	20	5.2	13	3.4	36	9.4	132	34.3	104	27	80	20.8

18. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาดของชุมชนเกาะพิทักษ์

พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดต่อมาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาดของชุมชนเกาะพิทักษ์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับปานกลางโดยด้านการมีเอกสารการท่องเที่ยวของชุมชน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 36 ของนักท่องเที่ยวดทั้งหมด ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 ของนักท่องเที่ยวดทั้งหมด ด้านการที่ชุมชนมีรายชื่ออยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวแบบไฮมสเตย์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 ของนักท่องเที่ยวดทั้งหมด

ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวด มีการส่งเสริมการตลาดน้อยเกินไป ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชนมากกว่านี้

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ยมาตรฐานด้านต่างๆของที่พักสัมพัทธ์วัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์

มาตรฐานและตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ย
1.มาตรฐานด้านที่พัก	
1.1 โครงสร้างบ้านพักมีความมั่นคง ปลอดภัย	4.45
1.2 บ้านพักมีอากาศถ่ายเทสะดวก กันแดดกันฝนได้ดี	4.58
1.3 ที่นอนและเครื่องนอนสะอาด	4.45
1.4 มีห้องน้ำ ห้องส้วม ที่สะอาดถูกสุขลักษณะ	4.38
1.5 มีการเปลี่ยนเครื่องนอนอย่างสม่ำเสมอ	4.33
1.6 มีการป้องกันและกำจัดแมลงที่เป็นอันตราย	4.06
1.7 มีสภาพแวดล้อมที่สะอาดและสวยงาม	4.28
ค่าเฉลี่ยมาตรฐานด้านที่พัก	4.36
2.มาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการ	
2.1 มีอาหารที่ปรุงมาอย่างพิถีพิถัน	4.58

ตารางที่ 13 (ต่อ)

มาตรฐานและตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ย
2.2 ภาชนะที่ใส่อาหารสะอาด ปลอดภัย	4.55
2.3 มีครัวที่สะอาดถูกสุขลักษณะ	4.42
2.4 อุปกรณ์ที่ใช้ในครัวสะอาดถูกสุขลักษณะ	4.46
2.5 มีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาดและเพียงพอ	4.44
2.6 มีร้านอาหารในชุมชนเพื่อเป็นทางเลือกแก่นักท่องเที่ยว	3.37
ค่าเฉลี่ยมาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการ	4.31
3. มาตรฐานด้านความปลอดภัย	
3.1 มีการจัดเวรยามดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับ นักท่องเที่ยว	3.82
3.2 มีเครื่องมือและวิธีการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้ายหรือเมื่อนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย	3.77
3.3 มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	3.70
3.4 มีการเตือนนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สิน ของมีค่า	3.79
3.5 มีการดูแลและซ่อมแซมสิ่งก่อสร้าง ในบริเวณที่พัก และห้องน้ำ เพื่อความปลอดภัย	3.92
ค่าเฉลี่ยมาตรฐานด้านความปลอดภัย	3.80

ตารางที่ 13 (ต่อ)

มาตรฐานและตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ย
4. มาตรฐานด้านการจัดการการท่องเที่ยว	
4.1 มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านในการจัดการ	4.17
4.2 มีคณะกรรมการบริหารด้านการท่องเที่ยว	4.04
4.3 มีข้อกำหนดหรือข้อปฏิบัติตัวสำหรับนักท่องเที่ยว	3.97
4.4 มีระบบการจองหรือลงทะเบียนของนักท่องเที่ยวล่วงหน้า	4.02
4.5 มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและค่าบริการต่างๆให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบอย่างชัดเจน	3.98
4.6 มีข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างละเอียดให้นักท่องเที่ยวได้เลือกประกอบกิจกรรม	3.85
4.7 การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์เป็นเพียงอาชีพเสริม	4.15
4.8 มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่สามารถสื่อสารกับ นักท่องเที่ยวได้ดีและมีประสิทธิภาพ	3.50
ค่าเฉลี่ยมาตรฐานด้านการจัดการการท่องเที่ยว	3.96
5. มาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	
5.1 มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายตั้งแต่หนึ่งกิจกรรมขึ้นไป	3.88
5.2 มีกิจกรรมการฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การประกอบอาชีพให้นักท่องเที่ยวได้ฝึกปฏิบัติ	3.45

ตารางที่ 13 (ต่อ)

มาตรฐานและตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ย
5.3 มีกิจกรรมการต้อนรับตามประเพณีท้องถิ่นหรือมีการต้อนรับด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส	3.91
5.4 มีกิจกรรมบันเทิงหรือนันทนาการให้กับนักท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมของชุมชน	3.19
5.5 มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	3.98
5.6 ไม่มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน	3.79
ค่าเฉลี่ยมาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.70
6. มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม	
6.1 ในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความดึงดูดใจอย่างน้อยหนึ่งแหล่ง	3.96
6.2 มีสถานพยาบาล ไปรษณีย์ ธนาคาร อยู่ไม่ไกลจากชุมชน	3.13
6.3 พื้นที่ชุมชนยังคงรักษาสภาพความดั้งเดิมและยังรักษาวัฒนธรรมอันดั้งเดิมเอาไว้	4.12
ค่าเฉลี่ยมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม	3.74
7. มาตรฐานด้านมูลค่าเพิ่ม	
7.1 มีร้านขายของที่ระลึกในชุมชน	3.62
7.2 มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัสดุในท้องถิ่นเพื่อเป็นของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว	3.63

ตารางที่ 13 (ต่อ)

7.3	ชุมชนมีโอกาสที่ได้เผยแพร่วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้	3.88
7.4	ชุมชนมีโอกาสพัฒนาศักยภาพในการให้บริการที่ประทับใจ	4.22
	ค่าเฉลี่ยมาตรฐานด้านมูลค่าเพิ่ม	3.84
8.	มาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาด	
8.1	มีการทำคู่มือ เอกสารเผยแพร่การท่องเที่ยวของชุมชน	3.23
8.2	มีการเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์	3.44
8.3	ชุมชนมีรายชื่ออยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวไฮมสเดย์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3.37
	ค่าเฉลี่ยมาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาด	3.34

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้รูปแบบการวิเคราะห์ตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวแบบไฮมสเดย์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งหลังจากนักท่องเที่ยวได้จัดทำแบบสอบถามตามแบบประเมินเรียบร้อยแล้ว จะนำแบบประเมินดังกล่าวมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการทางสถิติ ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์โดยสมการ ดังนี้

$$\bar{X} = \bar{X}_1 + \bar{X}_2 + \bar{X}_3 + \bar{X}_4 + \bar{X}_5 + \bar{X}_6 + \bar{X}_7 + \bar{X}_8$$

ความหมายของสัญลักษณ์

\bar{X} คือค่าเฉลี่ยทั้งหมด

\bar{X}_1 คือค่าเฉลี่ยด้านที่พัก

\bar{X}_2 คือค่าเฉลี่ยด้านอาหารและโภชนาการ

\bar{X}_3 คือค่าเฉลี่ยด้านความปลอดภัย

\bar{X}_4 คือค่าเฉลี่ยด้านการจัดการ

\bar{X}_5 คือค่าเฉลี่ยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว

\bar{X}_6 คือค่าเฉลี่ยด้านสภาพแวดล้อม

\bar{X}_7 คือค่าเฉลี่ยด้านมูลค่าเพิ่ม

\bar{X}_8 คือค่าเฉลี่ย ด้านการส่งเสริมการตลาด

การจัดลำดับความสำคัญของค่ามาตรฐาน

การจัดลำดับความสำคัญของมาตรฐานแต่ละด้านจากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาไฮมสเดย์ของ สำนักงานพัฒนา การท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2546 ซึ่งผู้เข้าสัมมนาประกอบด้วย นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการไฮมสเดย์ และ ผู้สนใจทั่วประเทศ ได้จัดลำดับ ความสำคัญของมาตรฐานคุณภาพทั้ง 8 ด้าน สรุปได้ดังนี้

ความสำคัญลำดับที่ 1 ได้แก่ มาตรฐานด้านความปลอดภัย (\bar{X}_3)

ความสำคัญลำดับที่ 2 ได้แก่ มาตรฐานด้านที่พัก (\bar{X}_1)

ความสำคัญลำดับที่ 3 ได้แก่ มาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการ (\bar{X}_2)

ความสำคัญลำดับที่ 4 ได้แก่ มาตรฐานด้านการจัดการ (\bar{X}_4)

ความสำคัญลำดับที่ 5 ได้แก่ มาตรฐานด้านกิจกรรมท่องเที่ยว (\bar{X}_5)

ความสำคัญลำดับที่ 6 ได้แก่ มาตรฐานด้านมูลค่าเพิ่ม (\bar{X}_7)

ความสำคัญลำดับที่ 7 ได้แก่ มาตรฐานด้านสภาพแวดล้อม (\bar{X}_6)

ความสำคัญลำดับที่ 8 ได้แก่ มาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาด (\bar{X}_8)

จากนั้นนำมาสู่การสร้างสมการเพื่อนำ ไปหาค่าเฉลี่ยรวม จากผลการจัดลำดับความ สำคัญ สามารถนำมาสร้างเป็นสมการได้ ดังนี้

$$\bar{X} = 0.19 \bar{X}_1 + 0.17 \bar{X}_2 + 0.22 \bar{X}_3 + 0.14 \bar{X}_4 + 0.11 \bar{X}_5 + 0.06 \bar{X}_6 + 0.08 \bar{X}_7 + 0.03 \bar{X}_8$$

สำหรับวิธีหาค่าน้ำหนัก ของแต่ละด้าน ตามข้อ 2.3.3 ดังนี้

- 1) รวมค่าน้ำหนักทั้ง 8 ด้าน ดังนี้ $1+2+3+4+5+6+7+8=36$
- 2) หาค่าน้ำหนักของมาตรฐานแต่ละด้าน ดังนี้

มาตรฐานคุณภาพ	ลำดับความสำคัญ	คะแนนสูงสุด = 8 ต่ำสุด = 1	แทนค่าสูตรค่าน้ำหนัก = คะแนน ค่าน้ำหนัก	สรุปค่าน้ำหนัก
1) ด้านที่พัก	2	7	7/36	0.19
2) ด้านอาหารและโภชนาการ	3	6	6/36	0.17
3) ด้านความปลอดภัย	1	8	8/36	0.22
4) ด้านการจัดการ	4	5	5/36	0.14
5) ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว	5	4	4/36	0.11
6) ด้านสภาพแวดล้อม	7	2	2/36	0.06
7) ด้านมูลค่าเพิ่ม	6	3	3/36	0.08
8) ด้านการส่งเสริม	8	1	1/36	0.03

หมายเหตุ : ค่าน้ำหนักมาตรฐานคุณภาพด้านที่มีลำดับความสำคัญอันดับ 1 ให้คะแนนสูงสุด คือ 8 ส่วนลำดับความสำคัญรองลงมาให้คะแนนลดลง ตามลำดับความสำคัญ ดังตารางข้างต้น

การวิเคราะห์มาตรฐานที่หักสัมพัทธ์วัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์

นำข้อมูลจากตารางที่ 19 มาแทนค่าเฉลี่ยรวมในมาตรฐานแต่ละด้านแต่
ละด้านตามสมการ ดังนี้

$$\bar{X} = (0.19 \times 4.36) + (0.17 \times 4.31) + (0.22 \times 3.80) + (0.14 \times 3.96) + (0.11 \times 3.70) + (0.06 \times 3.74) + (0.08 \times 3.84) + (0.03 \times 3.34) = 3.99$$

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย นำค่าเฉลี่ยรวมที่ได้ ($\bar{X} = 3.99$)
แปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.17-5.00 หมายถึง โสมสเตยมีระดับดีเยี่ยม

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.33-4.16 หมายถึง โสมสเตยมีระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.49-3.32 หมายถึง โสมสเตยมีระดับดี

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.65-2.48 หมายถึง โสมสเตยมีระดับต้องปรับปรุง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.81-1.64 หมายถึง โสมสเตยมีระดับต้องปรับปรุงมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.00-0.80 หมายถึง โสมสเตยมีระดับต้องปรับปรุงมากที่สุด

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยมีวิธีการหา ดังนี้

1) หาพิสัย = $5 - 0 = 5$

2) หาช่วง = $5/6 = 0.83$

3) แบ่งระดับ (มี 6 ระดับ คือ 5,4,3,2,1,0) โดยเริ่มจากบนลงล่างดังนี้

$5.00 - 0.83 = 4.17$ (ได้ 4.17 - 5.00)

$4.16 - 0.83 = 3.33$ (ได้ 3.33 - 4.16)

$3.32 - 0.83 = 2.49$ (ได้ 2.49 - 3.32)

$2.48 - 0.83 = 1.65$ (ได้ 1.65 - 2.48)

$1.64 - 0.83 = 0.81$ (ได้ 0.81 - 1.64)

$0.80 - 0.83 =$ (เนื่องจากเริ่มจากบนลงล่างทำให้ค่าสุดท้าย ช่วงจะสั้นกว่า
เล็กน้อย)

ในการกำหนดเกณฑ์ เพื่อพิจารณาว่าโสมสเตยได้มีคุณภาพมาตรฐาน ตาม
กรอบดัชนีชี้วัดหรือไม่ พิจารณาจากค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดที่ได้ คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่
ระดับ 2.50 ขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน โสมสเตยในกลุ่มดังกล่าวถือว่า
มีคุณภาพมาตรฐาน ส่วนกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยรวมต่ำกว่า 2.49 ถือว่าเป็นโสมสเตยที่ต้อง
ปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

สรุป จากการประเมินมาตรฐานที่หักสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์ พบว่าได้ค่าเฉลี่ย 3.99 ซึ่งอยู่ในช่วงคะแนน 3.33-4.16 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า “ที่หักสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์ผ่านการประเมินในระดับดีมาก

4. การพัฒนามาตรฐานที่หักสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์

1. การอบรมการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

เป็นการอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมวัฒนธรรมในพื้นที่ โดยการอบรมจะเน้นไปที่การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

2. การอบรมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งจะเป็นสิ่งที่สำคัญของการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ที่จะนำมาสู่การจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้ ภายใต้องค์ประกอบทั้งสี่ประการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3. การอบรมพัฒนาที่หักสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท

เป็นการร่วมกันกำหนดทิศทางในการพัฒนาที่หักสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบทของชุมชนเกาะพิทักษ์ให้เป็นมีมาตรฐานเพิ่มขึ้นภายใต้กรอบในการพัฒนาของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและเป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่สร้างความยั่งยืนทั้งต่อระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและชุมชน

4. การอบรมการเป็นภาคีที่ดี

เป็นการพัฒนาการให้บริการด้านการท่องเที่ยวของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ให้มีมาตรฐานในการให้บริการสูงขึ้นและเป็นการพัฒนาให้ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์มีความกล้าที่จะแสดงออกมากยิ่งขึ้น ที่จะสื่อสารและให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

5. การอบรมการให้บริการและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี

เป็นการพัฒนาให้ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวสามารถที่จะให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่มีเยือนเกาะพิทักษ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและสามารถที่จะจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในเกาะพิทักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การออกแบบและจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์

เนื่องจากในปัจจุบันเกาะพิทักษ์ยังไม่มีแผ่นพับเพื่อการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้วิจัยจึงได้ร่วมกับผู้ประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ได้ร่วมกันออกแบบและจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ขึ้น เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

วิจารณ์ผล

โครงการพัฒนาที่พิกัดสัมผัสวัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร สามารถวิจารณ์ผลการวิจัยออกเป็น 4 ส่วนตามผลการศึกษา ดังนี้

1. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT Analysis) ของที่พิกัดสัมผัสวัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์ พบว่าจุดแข็งหรือจุดเด่น (Strength) ของการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ก็คือการมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความโดดเด่น อาหารทะเลที่สดสะอาดอร่อย การมีผู้นำที่เข้มแข็ง ความความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ความสามัคคีในชุมชน การมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย การมีวัฒนธรรมอันดีงาม การบริการที่ดีและการได้รับรางวัลมาตรฐานโฮมสเตย์ สอดคล้องกับการศึกษาของชลตรงค์(2550) ในโครงการวิจัยเพื่อประเมินผลลัพธ์โครงการพัฒนาเกาะพิทักษ์ให้เป็นเกาะสวรรค์ จุดอ่อนหรือจุดด้อย (Weaknesses) ของที่พิกัดสัมผัสวัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์คือ การขาดสนับสนุนจากหน่วยงานในท้องถิ่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม การขาดการประชาสัมพันธ์และการตลาด การขาดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ภาษาและการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว การขาดมัคคุเทศก์ที่มีความสามารถ การขาดกิจกรรมการท่องเที่ยว การขาดเงินทุนและการขาดสินค้าของที่ระลึกที่มีความน่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งจุดด้อยเหล่านี้บางส่วนผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงและพัฒนาขึ้นภายใต้โครงการวิจัยเพื่อพัฒนามาตรฐานที่พิกัดสัมผัสวัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์อีกด้วย โอกาส (Opportunities) ของการพัฒนาที่พิกัดสัมผัสวัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์ประกอบไปด้วย การได้รับการสนับสนุนจากนักท่องเที่ยว การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก คนในชุมชนได้รับการฝึกฝนทักษะ กระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ สอดคล้องกับที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา(2550) ได้กล่าวไว้ในเรื่องความเป็นมาของโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ ซึ่งมีแนวโน้มในการพัฒนาที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ส่วนอุปสรรค (Threats) ของที่พิกัดสัมผัสวัฒนธรรมชนบทของชุมชนเกาะพิทักษ์ประกอบไปด้วย ปัญหาเกี่ยวกับฤดูกาล ปัญหาราคาน้ำมันและค่าครองชีพที่สูงขึ้น ปัญหาขยะและสิ่งปฏิกูลจากท้องทะเล ปัญหาการติดต่อประสานงาน ปัญหาการแข่งขันด้านธุรกิจและปัญหาการปฏิบัติตัวที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์

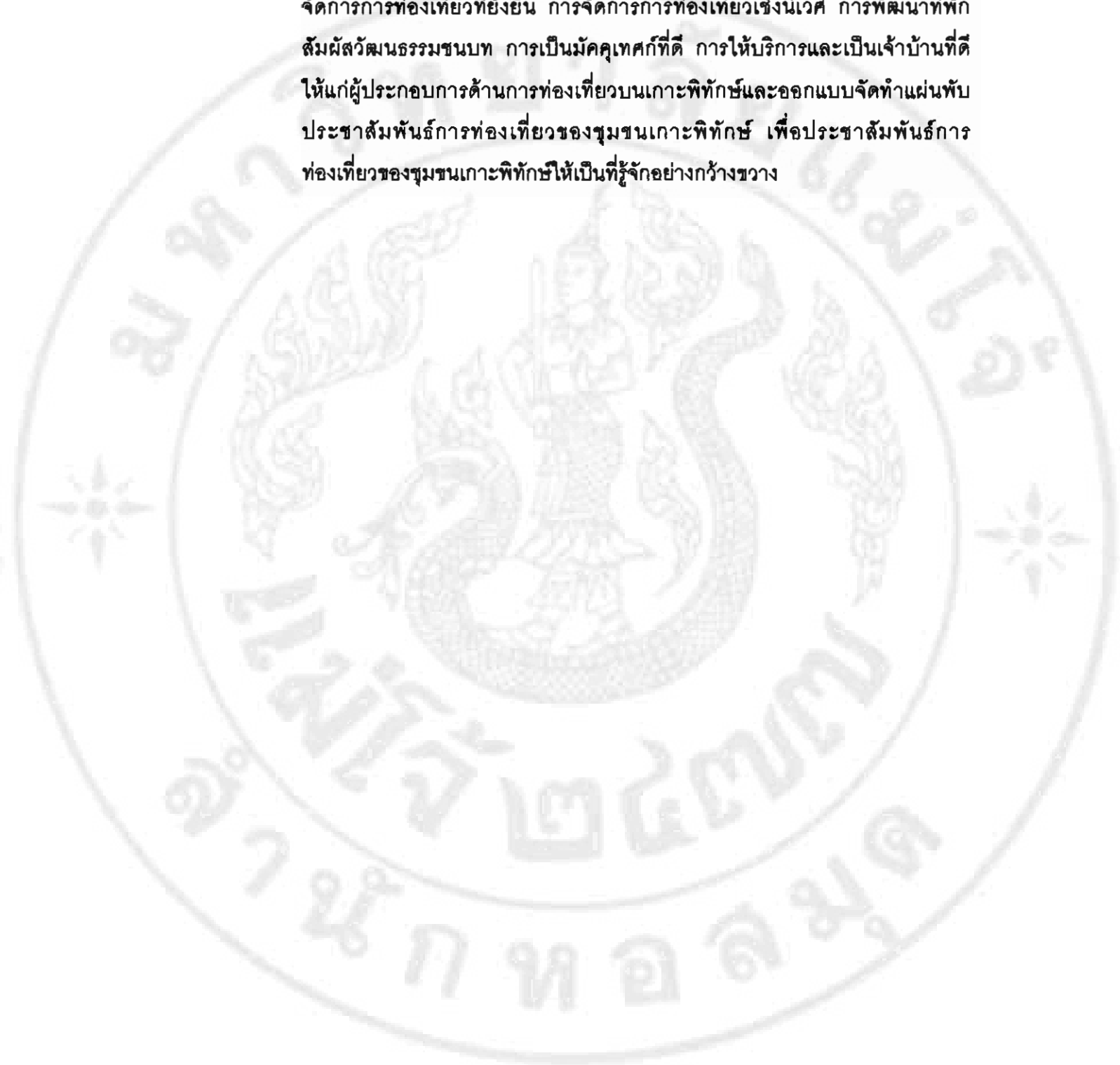
2. การประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์ เป็นการวิเคราะห์และประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์ตามหลักเกณฑ์การจำแนกช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ (Recreation Opportunity Spectrum : ROS) และการประเมินสถานภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Evaluation of Nature-based Tourism Site Potential : ENTSP) ภายใต้กรอบแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549) ซึ่งผลจากการประเมินพบว่าเกาะพิทักษ์เป็นแหล่งนันทนาการที่อยู่ในช่วงชั้นโอกาสทางด้านนันทนาการ (ROS) ประเภทกึ่งพัฒนา (Semi-Developed) โดยมีค่าคะแนนเท่ากับ 1.92 หมายถึงพื้นที่ที่ยังคงสภาพความเป็นธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล แต่ก็มีมีการตัดแปลงหรือเปลี่ยนแปลงแบบเลียนแบบธรรมชาติอย่างเห็นได้ชัดเจน (ดรพรณี, 2546) ส่วนผลการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว (ENTSP) ของเกาะพิทักษ์ตามองค์ประกอบ 4 ด้าน (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549 และ จิตศักดิ์, 2545) ในเรื่อง 1) แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรการท่องเที่ยว 2) สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและการสื่อ 3) การจัดการผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ 4) การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น พบว่าสถานภาพปัจจุบันของเกาะพิทักษ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติทั่วไป โดยมีศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าคะแนนเท่ากับ 2.67 ซึ่งจะเห็นได้ว่าการที่เกาะพิทักษ์มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับสูงนั้น เป็นเพราะทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น การเดินทางเข้าถึงได้อย่างสะดวก การมีกิจกรรมที่มีความหลากหลาย การที่ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาในด้านต่างๆน้อยอยู่และมีความกลมกลืนในการพัฒนาได้เป็นอย่างดี

3. การประเมินมาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์ เป็นการประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแบบที่สัมผัสสัมผัสวัฒนธรรมชนบทในชุมชนเกาะพิทักษ์ ซึ่งได้ผลการศึกษาดังนี้ 1) ด้านข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเกาะพิทักษ์เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50.9 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด (ซึ่งมีสัดส่วนของเพศชายและหญิงที่ใกล้เคียงกันมาก) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.3 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 51.7 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 30.6 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 16,001-32,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 30.6 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาying เกาะพิทักษ์เป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 70.1 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้ข้อมูลของ เกาะพิทักษ์มาจากเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 60 ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวเดินทางมาying เกาะพิทักษ์โดยรถส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 60.3 และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทาง มาying เกาะพิทักษ์ด้วยกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5-7 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 ของ นักท่องเที่ยวทั้งหมด 2) ด้านมาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท เป็นการ สอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทชุมชน เกาะพิทักษ์ ตามตัวชี้วัดมาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทของกระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬาประกอบไปด้วย 1) มาตรฐานด้านที่พัก ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความ พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 2) มาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการ ส่วน ใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 3) มาตรฐานด้านความ ปลอดภัย ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 4) มาตรฐานด้านการจัดการ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ที่สุด 5) มาตรฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึง พพอใจอยู่ในระดับมาก 6) มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความ พึงพอใจอยู่ในระดับมาก 7) มาตรฐานด้านมูลค่าเพิ่ม ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความ พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 8) มาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาด ส่วน ใหญ่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อนำข้อมูลความ คิดเห็นของนักท่องเที่ยวมาประเมินมาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทของชุมชน เกาะพิทักษ์ ตามมาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทของกระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา(2550) พบว่าที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทของชุมชนเกาะพิทักษ์ได้ค่า มาตรฐานเฉลี่ย 3.99 ซึ่งอยู่ในผลการประเมินมาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรม ชนบทในระดับดีมาก ซึ่งถือเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับสองของค่าเฉลี่ยทั้งหมด

4. การพัฒนามาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะ พิศักษ์ เป็นการนำเอาข้อมูลจากการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและการประเมินมาตรฐานที่พักสัมผัส วัฒนธรรมชนบทของชุมชนเกาะพิทักษ์มาทำการวิเคราะห์และทำการปรับปรุงแก้ไข ในส่วนที่ยังเป็นข้อบกพร่องอยู่เพื่อให้การให้บริการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทของ

ชุมชนเกาะพิทักษ์มีมาตรฐานเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วยการอบรมเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพัฒนาที่พัก สัมผัสวัฒนธรรมชนบท การเป็นมัคคุเทศก์ที่ดี การให้บริการและเป็นเจ้าบ้านที่ดี ให้แก่ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวบนเกาะพิทักษ์และออกแบบจัดทำผ่านพับ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

สรุป

โครงการพัฒนามาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้คือ

1. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT Analysis) ของที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์ ซึ่งจุดแข็ง (Strength) ประกอบไปด้วยการมีทรัพยากรที่มีความโดดเด่น การมีอาหารทะเลที่สดสะอาดอร่อย การมีผู้นำที่เข้มแข็ง ความปลอดภัย ความสามัคคีในชุมชน การมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย การมีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม การบริการที่ดีและการได้รับรางวัลมาตรฐานโฮมสเตย์ ส่วนจุดอ่อน (Weaknesses) ประกอบไปด้วย การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ ปัญหาสิ่งแวดล้อม การขาดการประชาสัมพันธ์ การขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ภาษาและการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว การขาดมัคคุเทศก์ การขาดกิจกรรมการท่องเที่ยว การขาดเงินทุนและการขาดสินค้าที่ระลึกที่น่าสนใจ ส่วนโอกาส (Opportunities) ประกอบไปด้วย การได้รับการสนับสนุนจากนักท่องเที่ยว การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก คนในชุมชนได้รับการฝึกฝนทักษะ กระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ส่วนอุปสรรค (Threats) ประกอบไปด้วย เรื่องฤดูกาล ปัญหาราคาน้ำมันและค่าครองชีพ ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากทะเล ปัญหาการติดต่อประสานงาน ปัญหาการแข่งขันด้านธุรกิจและปัญหาการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว

2. การประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์ จากการศึกษาพบว่าเกาะพิทักษ์อยู่ในช่วงชั้นโอกาสทางด้านนันทนาการ (Recreation Opportunity Spectrum : ROS) ประเภทกึ่งพัฒนา (Semi-Developed) โดยมีค่าคะแนนเท่ากับ 1.92 และการประเมินสถานภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Evaluation of Nature-based Tourism Site Potential : ENTSP) พบว่าปัจจุบันเกาะพิทักษ์มีศักยภาพอยู่ในระดับสูง มีค่าคะแนนเท่ากับ 2.67

3. การประเมินมาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทชุมชนเกาะพิทักษ์ พบว่าที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทของชุมชนเกาะพิทักษ์มีค่ามาตรฐานเฉลี่ย 3.99 ซึ่งอยู่ในผลการประเมินมาตรฐานในระดับดีมาก ตามมาตรฐานของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

4. การพัฒนามาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทของชุมชนเกาะพิทักษ์ เป็นการนำข้อมูลจากการศึกษาจากข้อที่ 1-3 มาวิเคราะห์และทำการ

ปรับปรุงแก้ไขในด้านต่างๆ ของกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนเกาะพิทักษ์ ประกอบด้วย การฝึกอบรมเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพัฒนาที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท การเป็นมัคคุเทศก์ที่ดี การให้บริการและ เป็นเจ้าบ้านที่ดี และการจัดทำแผนพัฒนาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2546. เส้นทางเที่ยวชุมชน....ด้วยใจ พอเพียง. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แหล่งที่มา: <http://www.siamfreestyle.com/forum/index.php?showtopic=1593>, 1 เมษายน 2551
- คณะวิทยาการจัดการ โปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. 2002. ความ เป็นมาของโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์.สถาบันราชภัฏจตุรธานี. แหล่งที่มา:http://www.geocities.com/tourismclub2005/home_stay.htm, 1 เมษายน 2551.
- จิตศักดิ์ พุฒจรรย์. 2545. การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อจัดทำทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. นครศรีธรรมราช.
- ดร.ชนันท์ เอมพันธุ์. 2546. เอกสารประกอบการสอน วิชาการจัดการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- นภาพรณัฐ ฐานะกาญจน์. 2545. การติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์การจัดการพื้นที่อนุรักษ์. ใน เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการจัดการพื้นที่อนุรักษ์. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2542 .การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เอกสารประกอบคำบรรยายคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2538. รายงานฉบับสุดท้าย สาระสำคัญประกอบแผนแม่บทเพื่อพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จังหวัดเชียงใหม่. เสนอต่อ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.). คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. 2549. การประชุมปฏิบัติการที่พัทลุงจัดวัฒนธรรม
ชนบท. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาแหล่งที่มา:http://www.tourism.go.th/index.php?option=com_content&task=view&id=1940&Itemid=39, 23 มีนาคม 2551

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2550. คู่มือ
เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ:ศรีเมืองการพิมพ์.

สำนักงานพัฒนาบริการการท่องเที่ยว. 2007. Home Stay Standard. กระทรวง
การท่องเที่ยวและกีฬา.แหล่งที่มา:http://homestaythai.tourism.go.th/page_history.php, 3 เมษายน 2551.

สำนักงานบริการวิชาการ. 2550. มาตรฐานผลิตภัณฑ์ มก.-ธกส. ที่พัทลุงจัด
วัฒนธรรมชนบท(โฮมสเตย์).มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. แหล่งที่มา:
http://www.kuservice.ku.ac.th/cms_web/index.php?q=doc/d/168,
3 เมษายน 2551.

ภาควิชาการศึกษาศาสตร์

ภาคผนวกที่ 1
แบบฟอร์มการประเมิน

ระดับคะแนน	ลักษณะบ่งชี้
	เครื่องมือต่างๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อมได้รับการอบรมด้านความปลอดภัยมาเป็นอย่างดี เพื่อรองรับหรือแก้ไขสถานการณ์ในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน มีการลงทะเบียนประวัตินักท่องเที่ยว มีการติดตั้งป้ายเตือนภัย แนะนำและประชาสัมพันธ์ด้านความปลอดภัยอย่างเหมาะสม เพียงพอ สามารถสร้างความรู้สึกปลอดภัย และมั่นใจในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

4.2.5 คุณภาพในการให้บริการ

ระดับคะแนน	ลักษณะบ่งชี้
1	ไม่มีการให้บริการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยวหรือไม่สามารถสร้างความรู้สึกที่ดีต่อการได้มาเยือน
2	มีการให้บริการแต่ขาดการจัดการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละส่วนงาน การประสานงานด้านต่างๆ ไม่สะดวกเท่าที่ควร
3	มีการจัดการด้านการบริการนักท่องเที่ยวไว้เป็นอย่างดี การประสานงานสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว มีการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและการบริการพื้นฐานที่จำเป็น สามารถสร้างความรู้สึกที่ดีและประทับใจในการเข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น

4.2.6 รูปแบบ เนื้อหา ความรู้และวิธีการสื่อความหมาย (Ecotourism)

ระดับคะแนน	ลักษณะบ่งชี้
1	ไม่มีการจัดการด้านสื่อความหมาย เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว ในการศึกษาเรียนรู้ ขณะที่พื้นที่มีความเหมาะสมและมีศักยภาพเพียงพอในการประกอบกิจกรรม
2	มีการจัดการสื่อความหมายอยู่บ้าง ทั้งประเภทการสื่อความหมายโดยใช้คนและไม่ใช้คนหรือแบบผสมผสาน แต่ขาดความน่าสนใจ เพราะการออกแบบและจัดทำ ขาดความประณีต หรือไม่หลากหลาย

3	มีการจัดการด้านการสื่อความหมาย ซึ่งถูกออกแบบและจัดทำขึ้นอย่าง ประณีต มีการศึกษาและจัดทำโปรแกรมการสื่อความหมายที่หลากหลาย ทั้งประเภทการสื่อความหมายโดยใช้คนและไม่ใช้คนหรือแบบผสมผสาน ส่งผลให้นักท่องเที่ยวได้รับประโยชน์และความเพลิดเพลินจากการท่องเที่ยว
---	---

4.3 ด้านการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม

4.3.1 การจัดแบ่งเขตพื้นที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว (Zoning)

ระดับคะแนน	ลักษณะบ่งชี้
1	ไม่มีรูปแบบการจัดแบ่งเขตพื้นที่
2	การจัดแบ่งเขตพื้นที่การจัดการยังไม่ชัดเจน พื้นที่ถูกแบ่งออกเป็นเขตต่างๆ อย่างหยาบๆ ไม่สามารถควบคุมกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับเขตที่ จำแนกได้
3	มีการจัดแบ่งเขตพื้นที่การจัดการอย่างชัดเจน ตามรูปแบบความสำคัญของระบบ นิเวศและกิจกรรม สามารถควบคุมพื้นที่และการใช้ประโยชน์ไม่ให้เกิดผลกระทบ หรือเกิดผลกระทบขึ้นน้อยที่สุดต่อทรัพยากรในพื้นที่

4.3.2 การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรม (CC)

ระดับ คะแนน	ลักษณะบ่งชี้
1	ไม่มีมาตรการในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสม สัมพันธ์กับ ขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก
2	มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสม สัมพันธ์กับขีดความสามารถ ในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก แต่ยังคงขาด มาตรการในการควบคุมที่เข้มงวด

3	มีมาตรการในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวเหมาะสมและสัมพันธ์กับขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก และมีมาตรการในการควบคุมที่เข้มงวดและจริงจัง
---	---

4.3.3 มาตรการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ระดับ คะแนน	ลักษณะบ่งชี้
1	ไม่มีมาตรการ ในการดูแลเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และสังคมในแหล่งท่องเที่ยว
2	มีมาตรการ ในการดูแลเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และสังคมในแหล่งท่องเที่ยว <u>น้อย</u> หรือมีเพียงการติดตั้งป้ายแนะนำ ข้อควรปฏิบัติ และระเบียบข้อบังคับ แต่ไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจัง
3	มีการตรวจสอบทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ จัดทำรายการและมีการศึกษาประเมินผลกระทบจากกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวต่อทรัพยากรธรรมชาติและสังคม ตลอดจนมีการกำหนดมาตรการในการป้องกันรักษาทรัพยากรอย่างเหมาะสม มีการติดตั้งป้ายแนะนำ และประชาสัมพันธ์ถึงข้อควรปฏิบัติ และระเบียบข้อบังคับภายในพื้นที่อย่างจริงจัง

4.3.4 การจัดการขยะและของเสีย

ระดับ คะแนน	ลักษณะบ่งชี้
1	ไม่มีอุปกรณ์รองรับขยะ ปล่อยให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะโดยไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแล และป้ายเตือน
2	มีอุปกรณ์รองรับขยะและของเสีย แต่ไม่เพียงพอกับปริมาณขยะและของเสียที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว s
3	มีอุปกรณ์รองรับขยะและของเสีย เพียงพอและเหมาะสม การออกแบบภาชนะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีระบบเก็บแยกชนิดขยะหรือมีการนำกลับมาใช้ใหม่ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

4.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

4.4.1 โอกาสในการเข้าร่วมดำเนินการและตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว (Ecotourism)

ระดับ คะแนน	ลักษณะบ่งชี้
1	คนในชุมชน <u>ไม่มี</u> โอกาสได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการ แสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจ ในการร่วมพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งที่การบริหารจัดการสามารถรองรับกิจกรรมด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนได้
2	คนในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นตัวแทนของชุมชน เข้าร่วมในคณะกรรมการ หรือการประชุมรับฟังความคิดเห็น เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็น ความต้องการของชุมชนในโครงการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน
3	<u>มีการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยว</u> ร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน เป็นการมีส่วนร่วมที่ชุมชนมีอำนาจในการตัดสินใจ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ของชุมชนและสังคมโดยรวม

4.4.2 การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ (Ecotourism)

ระดับ คะแนน	ลักษณะบ่งชี้
1	ประชาชนในท้องถิ่น <u>ไม่มี</u> ส่วนได้รับผลประโยชน์ หรือได้รับในระดับต่ำ และยังไม่เคยเปรียบองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องจากการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่
2	ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนได้รับผลประโยชน์บ้าง จากการพัฒนาสาธารณะสาธารณูปโภคพื้นฐาน ในการหารายได้จากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
3	การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว และสาธารณูปโภคที่สร้างขึ้น เป็นการเอื้อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่ ในการทำงานหรือหารายได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ภายใต้กฎระเบียบและกติกา

แบบสอบถาม เรื่องมาตรฐานที่พัคสัมพัคพัฒนธรรมชนบท(โฮมสเคค)
ชุมชนเกาะพิทักษ์ อำเภอลังสวน จังหวัดชุมพร

คำชี้แจง 1.แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามนัคท่องเทียวที่มาท่องเทียวแบบ โฮมสเคคในชุมชนเกาะพิทักษ์ ซึ่งผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากแบบสอบถามไปใช้ในการพัฒนามาตรฐานโฮมสเคคของชุมชนเกาะพิทักษ์ต่อไป

2. แบบสอบถามข้อใดท่านไม่สามารถตอบได้กรุณาเว้นว่างไว้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนัคท่องเทียว

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ..... ปี (หากเกินหกเดือนให้นับเป็นหนึ่งปี)
3. ระดับการศึกษา

☐ ระดับประถมศึกษาลงไป	☐ ระดับปริญญาตรี
☐ ระดับมัธยมศึกษา	☐ ระดับปริญญาโท
☐ ระดับ ปวส./อนุปริญญา	☐ ระดับปริญญาเอก
4. อาชีพ

☐ ข้าราชการ	☐ พนักงานบริษัทเอกชน
☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ ว่างาน/เกษียณ
☐ นัครุคกิจ/เจ้าของธุรกิจ	☐ เกษตรกร
☐ รับจ้าง	☐ อื่นๆ (ไปรครระบุ).....
5. รายได้จากการประกอบอาชีพ บาทต่อเดือน

☐ กรุงเทพฯ	☐ ภาคกลาง
☐ ภาคเหนือ	☐ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
☐ ภาคตะวันตก	☐ ภาคตะวันออก
☐ ภาคใต้	

7. ท่านเดินทางมายังเกาะพิทักษ์เป็นครั้งที่เท่าไร?

- ครั้งแรก
- ครั้งที่สอง
- มากกว่าสองครั้ง(โปรดระบุจำนวนครั้ง.....ครั้ง)

8. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกาะพิทักษ์มาจากแหล่งข้อมูลใด

☐ เพื่อน	☐ บริษัทนำเที่ยว
☐ วิทยุ/โทรทัศน์	☐ อินเทอร์เน็ต
☐ นิตยสาร/วารสาร	☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....
☐ หนังสือพิมพ์	

9. การเดินทางจากภูมิลำเนาของท่านมายังเกาะพิทักษ์

☐ รถส่วนตัว	☐ รถไฟ
☐ รถโดยสารประจำทาง	☐ เครื่องบิน
☐ รถโดยสารไม่ประจำทาง/เหมา	

10. กลุ่มในการเดินทางมายังเกาะพิทักษ์

☐ คนเดียว	☐ 8-10 คน
☐ 5-7 คน	☐ 8-10 คน
☐ มากกว่า 10 คน	

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพและความเหมาะสมของที่พักรับพัสดุวัฒนธรรมชนบท(โฮมสเตย์)
ในชุมชนเกาะพิทักษ์

มาตรฐาน	ระดับความเหมาะสม/คุณภาพ					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	ควรปรับปรุง (1)	ไม่มี/ไม่ทำ (0)
1. มาตรฐานด้านที่พัก						
1.1 โครงสร้างบ้านพักมีความมั่นคง ปลอดภัย						
1.2 บ้านพักมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ไม่เหม็นอับ หลังคาสามารถกันฝน กันแดดได้ดี						
1.3 มีที่นอนและเครื่องนอนที่สะอาด						
1.4 มีห้องน้ำ ห้องส้วม ที่สะอาดถูก สุขลักษณะ						
1.5 มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์ สำหรับการนอนทุกครั้งที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามา						
1.6 มีการป้องกันและกำจัดแมลงที่เป็น อันตรายต่อ สุขภาพ เช่น ยุง มด แมลงสาป						
1.7 มีสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านพักที่สะอาด และสวยงาม						
ข้อเสนอแนะ						
.....						
.....						
.....						
2. มาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการ						
2.1 มีอาหารที่ปรุงมาอย่างพิถีพิถัน						
2.2 ภาชนะที่ใส่อาหารสะอาด ปลอดภัย						
2.3 มีครัวหรือบริเวณปรุงอาหารที่สะอาดถูก สุขลักษณะ						
2.4 อุปกรณ์ที่ใช้ในครัวสะอาดถูกสุขลักษณะ						

2.5 มีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาดและเพียงพอ						
2.6 มีร้านอาหารในชุมชนเพื่อเป็นทางเลือกแก่นักท่องเที่ยว						
ข้อเสนอแนะ						
.....						
.....						
3. มาตรฐานด้านความปลอดภัย						
3.1 มีการจัดเวรยามดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว						
3.2 มีเครื่องมือและวิธีการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้ายหรือเมื่อนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย เช่น มีเบอร์โทรศัพท์สำหรับการติดต่อ เป็นต้น						
3.3 มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เช่น มีตู้ยาสามัญประจำบ้าน						
3.4 มีการตั้งเตือนนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สิน ของมีค่า						
3.5 มีการดูแลและซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในบริเวณที่พักและห้องน้ำ เพื่อความปลอดภัย						
ข้อเสนอแนะ						
.....						
.....						
.....						

4. มาตรฐานด้านการจัดการ						
4.1 มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านในการจัดการ การท่องเที่ยวในรูปแบบของกลุ่ม สหกรณ์ หรือชมรม						
4.2 มีคณะกรรมการบริหารโครงการทางด้าน การท่องเที่ยว						
4.3 มีข้อกำหนดหรือข้อปฏิบัติตัวสำหรับ นักท่องเที่ยวในการเข้ามาท่องเที่ยวในเกาะ พิทักษ์						
4.4 มีระบบการจองหรือลงทะเบียนของ นักท่องเที่ยวล่วงหน้า						
4.5 มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและ ค่าบริการต่างๆให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ อย่างชัดเจน						
4.6 มีข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่าง ละเอียดให้นักท่องเที่ยวได้เลือกประกอบ กิจกรรม						
4.7 การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะ พิทักษ์เป็นเพียงอาชีพเสริมและไม่ กระทบกระเทือนต่อการประกอบอาชีพของคน ในชุมชน						
4.8 มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่สามารถสื่อสารกับ นักท่องเที่ยวได้ดีและมีประสิทธิภาพ						
ข้อเสนอแนะ						
.....						
.....						
.....						
5. มาตรฐานด้านกิจกรรมท่องเที่ยว						

5.1 มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายตั้งแต่หนึ่งกิจกรรมขึ้นไป						
5.2 มีกิจกรรมการฝึกหัดศิลปหัตถกรรมที่บ้าน การประกอบอาชีพ ให้นักท่องเที่ยวได้ฝึกปฏิบัติ						
5.3 มีกิจกรรมการต้อนรับตามประเพณีท้องถิ่นหรือมีการต้อนรับด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส						
5.4 มีกิจกรรมบันเทิงหรือนันทนาการให้กับนักท่องเที่ยว ที่เป็นกิจกรรมของชุมชน เช่น การแสดงดนตรีพื้นเมือง การละเล่นพื้นบ้าน						
5.5 มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม						
5.6 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน						
ข้อเสนอแนะ						
.....						
.....						
.....						
6. มาตรฐานด้านสภาพแวดล้อม						
6.1 ในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความดึงดูดใจอย่างน้อยหนึ่งแหล่ง						
6.2 มีสถานพยาบาล ไปรษณีย์ ธนาคาร อยู่ไม่ไกลจากชุมชน						
6.3 พื้นที่ชุมชนยังคงรักษาสภาพความ						

ดั้งเดิมและยัง รักษาวัฒนธรรมอันดีงามเอาไว้						
ข้อเสนอแนะ						
.....						
.....						
7. มาตรฐานด้านมูลค่าเพิ่ม						
7.1 มีร้านขายของที่ระลึกในชุมชน						
7.2 มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัสดุในท้องถิ่นเพื่อเป็นของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว						
7.3 ชุมชนมีโอกาสดำเนินการเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ เช่น การประกอบอาชีพการประมงพื้นบ้าน						
7.4 ชุมชนมีโอกาสดำเนินการพัฒนาศักยภาพในการให้บริการที่ประทับใจ เช่น การต้อนรับ การประกอบอาหาร การให้บริการ เป็นต้น						
ข้อเสนอแนะ						
.....						
.....						
8. มาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาด						
8.1 มีการทำคู่มือ เอกสารเผยแพร่การท่องเที่ยวของชุมชน						
8.2 มีการเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของเกาะพิทักษ์						

ให้ นักท่องเที่ยวได้รับทราบ						
8.3 ชุมชนมีรายชื่ออยู่ในคู่มือการท่องเที่ยว ไฮมสเดย์ ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา						
ข้อเสนอแนะ						
.....						
.....						
.....						

ภาคผนวกที่ 2
ภาพประกอบการวิจัย

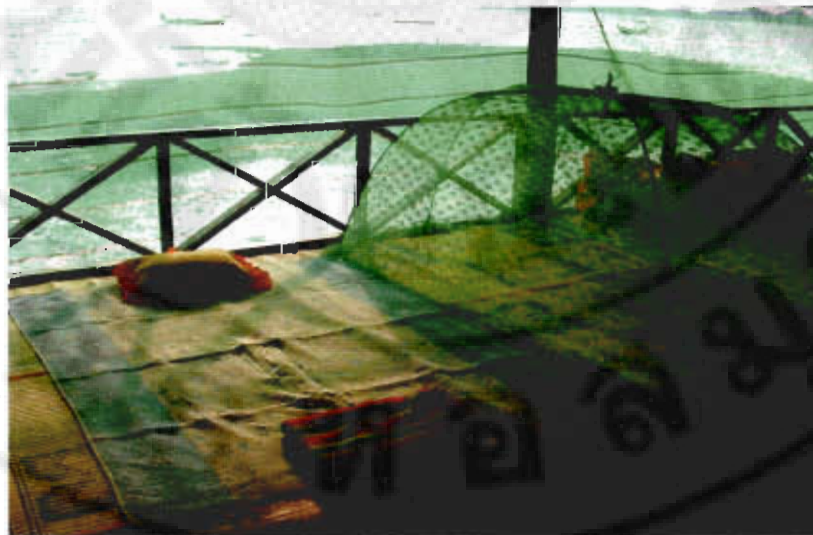
สภาพทั่วไปของชุมชนเกาะพิทักษ์

สภาพบ้านเรือนบนเกาะพิทักษ์

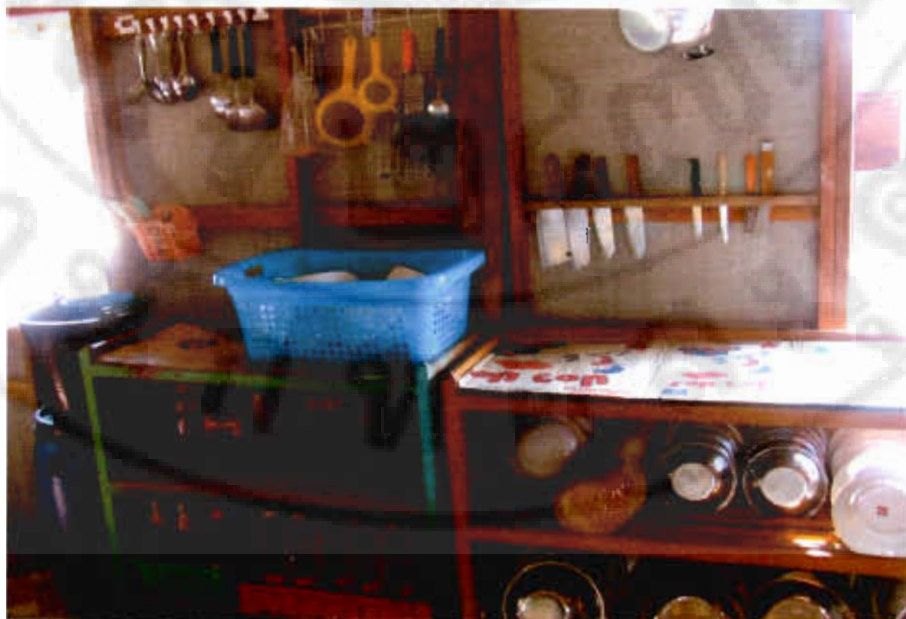
สภาพแวดล้อมในชุมชนเกาะพิทักษ์

ลักษณะที่พักแบบโฮมสเตย์

ลักษณะอาหารในชุมชนเกาะพิทักษ์

สภาพแวดล้อมภายในบ้านพัก

วิถีชีวิตชาวประมงพื้นบ้าน

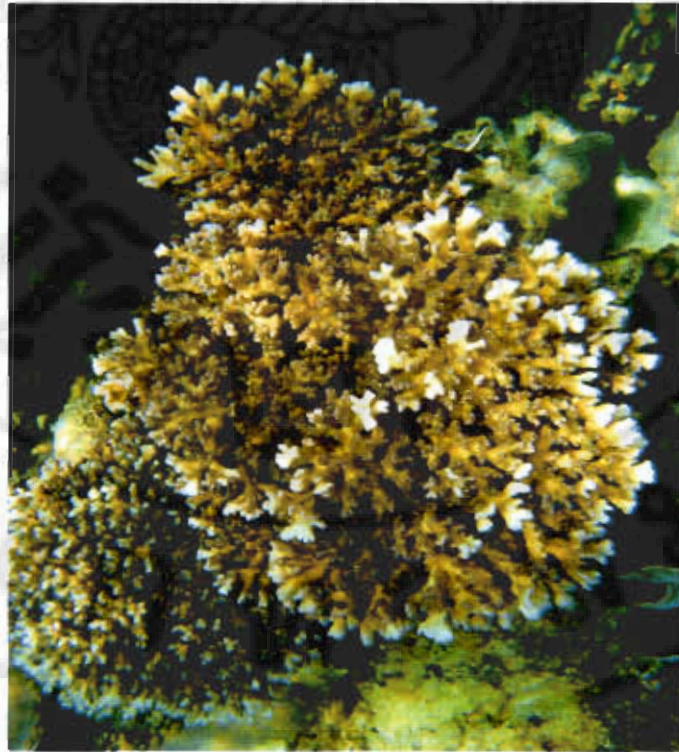
เครื่องมือประมงพื้นบ้าน

สภาพแวดล้อมบริเวณท่าเรืออ่าวทองคำ

กิจกรรมดำน้ำบริเวณเกาะคราม

ปะการังในบริเวณเกาะคราม

ร้านขายของที่ระลึก

ร้านขายของที่ระลึก

ภาพบรรยากาศในการอบรม

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประชุม